

NESTE 2016

Tilinpäätös

NESTE

Tilinpäätös

Konsernin tuloslaskelma	3
Konsernin laaja tuloslaskelma	3
Konsernin tase	3
Konsernin rahavirtalaskelma	5
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	6
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	7
Emoyhtiön tuloslaskelma	62
Emoyhtiön tase.....	62
Emoyhtiön rahavirtalaskelma.....	63
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	64
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöksi ja hallituksen toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen allekirjoitus.....	82
Tilintarkastuskertomus.....	83

Konsernin tuloslaskelma

Konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liikevaihto	4,7	11 689	11 131
Liiketoiminnan muut tuotot	8	71	109
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	19	14	27
Materiaalit ja palvelut	9	-9 519	-9 539
Henkilöstökulut	10	-349	-351
Poistot ja arvonalentumiset	11	-366	-358
Liiketoiminnan muut kulut	12	-386	-320
Liikevoitto		1 155	699
Rahoitustuotot ja -kulut	13		
Rahoitustuotot		4	2
Rahoituskulut		-67	-84
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset		-17	16
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-79	-65
Voitto ennen veroja		1 075	634
Tuloverot	14	-133	-74
Tilikauden voitto		943	560
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		939	558
Määräysvallattomille omistajille		4	3
		943	560
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa/osake)	15		
Laimentamaton		3,67	2,18
Laimennettu		3,66	2,18

milj. euroa	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Tilikauden voitto	943	560
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen:		
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisen eläkejärjestelyn uudelleenarvostaminen	-21	30
Erät, jotka voidaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Muuntoerot	6	1
Rahavirran suojaukset		
kirjattu omaan pääomaan	-20	-71
siirretty tuloslaskelmaan	6	97
Nettosijoitusten suojaukset	0	1
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltyjen sijoituskohteiden osuus muista laajan tuloksen eristä	-9	-9
Yhteensä	-17	20
Tilikauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-38	50
Tilikauden laaja tulos yhteensä	905	611
Jakautuminen:		
Emoyhtiön omistajille	902	608
Määräysvallattomille omistajille	4	3
	905	611

Oheiset liitetiedot ovat olennainen osa konsernitilinpäätöstä.

Konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	18	87	71
Aineelliset hyödykkeet	17	3 747	3 745
Osuudet yhteisyrityksissä	19	216	220
Pitkäaikaiset saamiset	20,21	55	10
Laskennalliset verosaamiset	28	39	29
Johdannaissopimukset	20,25	9	11
Myytävissä olevat rahoitusvarat	20,21	5	5
Pitkäaikaiset varat yhteensä		4 157	4 090
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	1 416	1 090
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3,23	1 034	870
Johdannaissopimukset	20,25	48	99
Rahat ja pankkisaamiset	24	788	596
Lyhytaikaiset varat yhteensä		3 285	2 655
Myytäväinä olevat varat	5	0	47
Varat yhteensä		7 443	6 793

milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
	26		
Osakepääoma		40	40
Muu oma pääoma		3 693	3 044
Yhteensä		3 733	3 084
Määräysvallattomien omistajien osuus			
		22	20
Oma pääoma yhteensä		3 755	3 104
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	20,27	1 117	1 449
Laskennalliset verovelat	28	246	265
Varaukset	29	53	39
Eläkevelvoitteet	30	136	113
Johdannaissopimukset	20,25	2	6
Muut pitkäaikaiset velat	20,27	11	6
Pitkäaikaiset velat yhteensä		1 565	1 878
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	20,27	354	438
Verovelat	27	40	21
Johdannaissopimukset	20,25	164	45
Ostovelat ja muut velat	20,27	1 565	1 307
Lyhytaikaiset velat yhteensä		2 123	1 811
Velat yhteensä		3 688	3 689
Oma pääoma ja velat yhteensä		7 443	6 793

Oheiset liitetiedot ovat olennainen osa konsernitilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirta			
Voitto ennen veroja		1 075	634
Oikaisu			
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	19	-14	-27
Poistot ja arvonalentumiset	11	366	358
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		135	0
Rahoituskulut, netto	13	79	65
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä osakkeiden myyntivoitot ja -tappiot	8	-28	-77
		1 614	953
Käyttöpääoman muutokset			
Myynti- ja muiden saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		-147	16
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)		-321	-37
Osto- ja muiden velkojen lisäys (+) / vähennys (-)		239	-74
Käyttöpääoman muutos		-229	-94
		1 385	858
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-73	-74
Saadut korot		6	3
Saadut osingot		0	0
Realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot		12	-18
Maksetut välittömät verot		-137	-27
		-192	-115
Liiketoiminnan nettorahavirta		1 193	743

milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Investointien rahavirta			
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin		-381	-491
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	18	-26	-13
Myydyt tytäryritysosakkeet vähennettynä luovutushetken rahavaroilla	6	0	171
Aineellisten hyödykkeiden myynti		40	26
Muutokset pitkäaikaisissa saamisissa ja myytävissä olevat rahoitusvarat		9	44
Investointien rahavirta		-359	-263
Rahavirta ennen rahoituseriä		834	480
Rahoituksen rahavirta			
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut (-) / nostot (+)		0	-99
Pitkäaikaisten lainojen nostot		0	528
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-387	-390
Osingonjako emoyhtiön omistajille		-256	-166
Osingonjako määräysvallattomille omistajille		-1	-1
Rahoituksen rahavirta		-644	-128
Rahavarojen muutos		191	352
Rahavarat tilikauden alussa		596	246
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		1	-1
Rahavarat tilikauden lopussa	24	788	596

Oheiset liitetiedot ovat olennainen osa konsernitilinpäätöstä.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Liite	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Käyvän arvon rahastot	Uudelleen- arvostami- nen	Muunto- erot	Edellisten tilikausien voitto	Emoyhtiön omistajat	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015		40	19	0	-15	-56	-85	-61	2 800	2 641	18	2 659
Kauden voitto									558	558	3	560
Kauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen						17	30	2		50		50
Kauden laaja tulos yhteensä						17	30	2	558	608	3	611
Maksettu osinko									-166	-166	-1	-167
Osakeperusteinen palkitseminen				1	3				-4	0		0
Siirto kertyneistä voittovaroista			1						-1	0		0
Oma pääoma 31.12.2015	26	40	20	1	-12	-39	-54	-59	3 186	3 084	20	3 104

milj. euroa	Liite	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Omat osakkeet	Käyvän arvon rahastot	Uudelleen- arvostami- nen	Muunto- erot	Edellisten tilikausien voitto	Emoyhtiön omistajat	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2016		40	20	1	-12	-39	-54	-59	3 186	3 084	20	3 104
Kauden voitto									939	939	4	943
Kauden muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen						-23	-21	6		-38		-38
Kauden laaja tulos yhteensä						-23	-21	6	939	902	4	905
Maksettu osinko									-256	-256	-1	-257
Osakeperusteinen palkitseminen				3	2				-2	3		3
Siirto kertyneistä voittovaroista			1						-1	0		0
Oma pääoma 31.12.2016	26	40	20	4	-10	-62	-75	-52	3 867	3 733	22	3 755

Oheiset liitetiedot ovat olennainen osa konsernitilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. Yrityksen perustiedot

Neste Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo. Yhtiön osakkeet noteerataan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Yhtiön rekisteröity osoite on Keilaranta 21, PL 95, 00095 Neste, Suomi.

Neste Oyj tytäryrityksineen (yhdessä ”konserni”) on öljynjalostuksen ja uusiutuvien ratkaisujen edelläkävijä. Neste tarjoaa asiakkailleen huippututkimukseen perustuvia puhtaamman liikenteen ja teollisuuden tuotteita. Konsernin jalostamot ja muut tuotantolaitokset sekä sen Suomessa ja Baltian alueella sijaitseva liikenneasemaverkosto ja muut vähittäismyyntipisteet tuottavat kotimaan markkinoille ja vientimarkkinoille bensiiniä, dieselöljyä, lentokone- ja laivapolttoaineita, lämmitysöljyä, raskasta polttoöljyä, perusöljyä, voiteluaineita, liikennepolttoaineiden komponentteja, liuottimia, neste-kaasua ja bitumia sekä uusiutuvaa dieseliä ja muita uusiutuvia tuotteita, jotka perustuvat Nesteen patentoituun teknologiaan. Nesteen asiakkaat hyötyvät paitsi laadukkaista tuotteista myös kattavista toimitus- ja logistiikkapalveluista. Neste on johtava ympäristöä vähemmän kuormittavien öljytuotteiden jalostaja.

Yhtiön hallitus on hyväksynyt tämän konsernitilinpäätöksen 6.2.2017.

2. Laadintaperiaatteet

Seuraavassa esitetään tässä konsernitilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laadintaperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei toisin ole mainittu.

Laatimisperusta

Tämä konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) ja niitä koskevien tulkintojen (IFRIC) mukaisesti. Tilinpäätös täyttää myös Suomen kirjanpitolain vaatimukset sekä muut Suomessa voimassa olevat tilinpäätöksen laadintaa koskevat säännökset ja määräykset. Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisten hankintamenojen perusteella, lukuun ottamatta käypään arvoon laajan tuloslaskelman kautta arvostettavien rahoitusvarojen ja -velkojen (mukaan lukien johdannaisopimukset) kirjaamista.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina, ellei toisin ole mainittu. Yksittäisistä luvuista lasketut summat saattavat poiketa esitetyistä summista, koska taulukoissa esitetyt luvut ovat tarkkoja arvoja.

Käyttöön otetut uudet standardit ja niiden merkittävät muutokset ja tulkinnat

Vuoden 2016 aikana ei ole otettu käyttöön uusia standardeja tai julkaistu muutoksia ja tulkintoja vanhoihin standardeihin, joilla olisi ollut merkitsevää vaikutusta Nesteen konsernitilinpäätökseen.

Uudet standardit, muutokset ja tulkinnat, joita ei ole vielä otettu käyttöön

Useita uusia standardeja, standardien muutoksia ja tulkintoja on jo julkaistu, mutta niitä ei ole sovellettu vielä tätä konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

IFRS 9 koskee rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua, arvostamista ja kirjaamista. Se korvaa rahoitusinstrumenttien luokittelua ja arvostamista koskevat osuudet IAS 39 -standardista. IFRS 9 -standardiin on sisällytetty useita arvostusmalleja, mutta niitä on yksinkertaistettu. Rahoitusvarat on luokiteltava kolmeen pääryhmään: jaksotettuun hankintamenuon kirjattaviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin. Luokittelu riippuu yrityksen toimintamallista sekä kyseisten rahoitusvarojen rahavirtojen ominaispiirteistä. Sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti, mutta käyvän arvon muutokset voidaan päättää alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kirjata peruuttamattomasti muihin laajan tuloksen eriin, jolloin niitä ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteisesti. Arvon alentumisten osalta on otettu käyttöön odotettuihin luottotappioihin perustuva malli, joka korvaa IAS 39 -standardin mukaisen toteutuneisiin tappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen muuttuu vain siten, että nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi luokiteltujen rahoitusvelkojen omasta luottoriskistä johtuvat muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Suojauksen tehokkuuteen liittyviä vaatimuksia on IFRS 9 -standardissa helpotettu poistamalla selkeisiin rajoihin perustuva tehokkuustestaus. Nyt edellytetään taloudellista suhdetta suojauskohteen ja suojausinstrumentin välillä sekä samaa suojausastetta, jota yrityksen johto tosiasiallisesti käyttää riskienhallinnassa. Dokumentaatiota vaaditaan edelleen, mutta se poikkeaa IAS 39 -standardin vaatimuksista.

EU hyväksyi IFRS 9-standardin marraskuussa 2016. Konserni tulee soveltamaan IFRS 9-standardia 1.1.2018 alkaen. Rahoitusvarojen luokittelun ja arvostamisen osalta tai niiden arvonalentumisen arvioinnin osalta IFRS 9 ei tuo merkittäviä muutoksia Neste Konsernille.

Suojauslaskennan osalta yhtiön nykyiset IAS 39:n mukaiset suojauslaskentasuhteet (rahavirran suojauksen sekä käyvän arvon suojaukseen määritellyt valuutta- ja korkojohdannaiset) jatkuvat myös IFRS 9:n alla ilman keskeytystä.

IFRS 9 sallii suojauslaskennan soveltamisen myös hyödykkeiden riskikomponentteihin, mutta yhtiön aikomuksena ei ole soveltaa suojauslaskentaa hyödykejohdannaisiin, joita käytetään hyödykeriskien suojaamiseen riskienhallintapolitiikan mukaisesti, vaan ne esitetään edelleen käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

IFRS 15 julkaistiin toukokuussa 2014. Standardi käsittelee tulouttamista ja määrittelee periaatteet, joiden mukaan tilinpäätöksessä esitetään käyttäjien kannalta hyödyllistä tietoa asiakassopimukseen perustuvien myyntituottojen luonteesta, määrästä, ajoituksesta ja epävarmuudesta sekä myyntituottoihin liittyvistä rahavirroista. Myyntituotto kirjataan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun ja pystyy ohjaamaan sen käyttöä ja saamaan siitä koituvan hyödyn. IFRS 15 korvaa IAS 18 -standardin 'Tuotot' ja IAS 11 -standardin 'Pitkäaikaishankkeet' sekä niihin liittyvät tulkinnat.

Standardi on hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa syyskuussa 2016. Standardia on sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Aikaisempi soveltaminen on kuitenkin sallittu. Konserni tulee soveltamaan standardia 1.1.2018 lähtien, ja se tulee soveltamaan mukautettua takautuvaa menettelyä.

Konsernin tulkintoihin perustuen on arvioitu, että IFRS 15 -standardin soveltamisella ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Johto on arvioinut IFRS 15:n vaikutuksia Nesteen liiketoiminta-alueilla käytetyille sopimustyypeille. Valtaosa konsernin liikevaihdosta koostuu polttoaineiden ja muiden tuotteiden myynnistä. Myyntisopimukset ovat luonteeltaan vakiomuotoisia, ja niiden toimitusehdot on tutkittu, eikä niistä aiheudu merkittävää muutosta nykyiseen tuloutukseen. Tiettyjä varastointipalvelusopimuksia, alennuksia, bonuksia, sopimussakkoja, takuusitoumuksia ja muita erityisehtoja, jotka poikkeavat vakiomuotoisista sopimustyypeistä on myös analysoitu tarkemmin, eikä niillä todennäköisesti ole vaikutusta Nesteen tuloutukseen verrattuna nykyisiin laadintaperiaatteisiin.

Osa konsernin tuotemyynneistä on CIF Incoterm -ehdon alaisia, joissa kokonaismyyntihinta allokoidaan erilisille suoritevelvoitteille, joista ensimmäinen suoritevelvoite

on tuote ja toinen on kulut, vakuutus sekä rahti. Tuotteelle allokoitu myyntihinta tuloutetaan lastauksen yhteydessä. Kulujen, vakuutusten ja rahtien myyntihinta tuloutetaan kun jälkimmäinen suoritevelvoite on täytetty. Näiden allokoitu myyntihinta on vain pieni osa asiakassopimuksista syntyvistä myyntituotoista, ja näin ollen IFRS 15:n vaikutus Konsernin liikevaihtoon sekä liikevoittoon arvioidaan olevan vähäinen.

Tytäryhtiö Neste Jacobsin valmistusasteen mukainen tulouttaminen on jo nykytilanteessa yhdenmukainen IFRS 15:n kanssa, sillä liikevaihto kirjataan ajan kuluessa.

Uusiutuvien tuotteiden RIN (Renewable Identification Number) ja LCFS (Low Carbon Fuels Standard) -sertifikaatteja, Blender's Tax Credit -verohelpotuksia sekä muita vastaavia erillisiä suoritevelvoitteita on myös arvioitu, eikä niistä aiheudu muutoksia nykyisiin tulouttamismenetelmiin verrattuna.

Tällä hetkellä toimialakohtaista ohjeistusta ei ole olemassa, mutta mikäli sellainen julkaistaisiin, konserni noudattaa sitä, ja arvioitu vaikutus konsernin liikevaihtoon saattaa erota yllä kuvatusta nykyisestä arviosta.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 Vuokrasopimukset, joka julkaistiin tammikuussa 2016, määrittää vuokrasopimusten kirjaamisen, arvostamisen, esittämisen ja tilinpäätöksessä esitettävien tietojen periaatteet. Standardin tavoitteena on varmistaa, että vuokralle ottaja ja vuokralle antaja antavat olennaista tietoa tavalla, joka ottaa huomioon järjestelyiden tosiasiallisen luonteen. Tämä tieto antaa tilinpäätöksen käyttäjälle perusteet arvioida vuokrasopimusten vaikutuksia yhteisön taloudelliseen asemaan, taloudelliseen toimintaan ja rahavirtaan. IFRS 16 korvaa standardin IAS 17 Vuokrasopimukset sekä IFRIC 4 Miten määritetään sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen. Standardi esittää yhden vuokralle ottajan kirjanpidollisen ohjeistuksen ja edellyttää vuokralle ottajan kirjaamaan varat ja velat kaikista yli 12 kuukautta ylittävistä vuokrasopimuksista, ellei niihin liittyvien varojen arvo ole vähäinen. Vuokralle ottajan tulee kirjata taseeseensa omaisuuseräksi oikeus käyttää hyödykettä sekä vuokran maksuihin liittyvä velvollisuus velkana. Vuokralle antajan kirjanpitokäytännön kannalta IFRS 16 standardiin sisältyy olennaisilta osiltaan IAS 17 standardin vaatimukset. IFRS 16 tulee voimaan 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Aiempi käyttöönotto on sallittu EU:n hyväksynnän jälkeen yhteisöille, jotka soveltavat IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista standardia IFRS 16 standardin käyttöönottohetkellä tai sitä aiemmin. Konserni on alustavasti käynyt läpi vuokra-, palvelu- ja tiettyjä hankintasopimuksia arvioidakseen IFRS 16 standardin vaikutuksia. Standardin vaikutuksen arviointi jatkuu edelleen.

Millään muulla vielä käyttöön ottamattomalla IFRS- tai IFRIC-tulkinnalla ei katsota olevan merkittävää vaikutusta konsernille.

Arvioiden ja johdon harkinnan käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen kansainvälisten tilinpäätöskäytäntöjen mukaisesti edellyttää tiettyjä johdon arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen laadintahetken taseen varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen raportointiin sekä tuottojen ja kulujen määriin tilikaudella. Lisäksi johdon harkintaa edellytetään sovellettaessa laadintaperiaatteita esimerkiksi myytäväksi tarkoitettuja omaisuuseriä luokiteltaessa.

Arviot ja oletukset perustuvat johdon aiempiin kokemuksiin ja muihin tekijöihin ja sisältävät myös tulevaisuuden tapahtumia koskevia odotuksia, joiden oletetaan olevan perusteltuja. Käytettyjä arvioita ja oletuksia arvioidaan jatkuvasti. Toteutuneet tulokset voivat poiketa tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista. Yhtiö seuraa arvioiden ja oletusten muutoksia sekä arvioihin ja oletuksiin vaikuttavia tekijöitä käyttämällä useita sisäisiä ja ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset muutokset arvioissa ja oletuksissa otetaan huomioon niillä tilikausilla, joiden aikana arvio tai oletus muuttuu. Merkittävimmät arviot liittyvät seuraaviin tilanteisiin:

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Nettorealisointiarvo tarkoittaa tavanomaisessa liiketoiminnassa toteutuvaa myyntihintaa, josta on vähennetty muuttuvat myyntikulut.

Nettorealisointiarvo perustuu luotettavimpiin arviointihetkellä käytettävissä oleviin arvioihin. Arvioita tehtäessä otetaan huomioon raportointikauden jälkeiset myyntihinnan ja myyntikulujen vaihtelut siinä määrin kuin niistä on lisänäyttöä raportointikauden päättyessä. Lisätietoa vaihto-omaisuudesta esitetään [liitetiedossa 22](#).

Arvonalentumisen testaus

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvonalentumista testataan aina kun on viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Kun kerrytettävissä oleva rahamäärä on kirjanpitoarvoa pienempi, arvonalentumistappio kirjataan välittömästi kuluksi ja kirjanpitoarvoa pienennetään vastaamaan kerrytettävissä olevaa rahamäärää.

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näissä laskelmissa ennakoituid rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin, kolmen vuoden ajanjakson kattaviin taloudellisiin suunnitelmiin. Näiden laskelmien laadinta edellyttää johdon arvioita tulevaisuuden odotuksista. Tärkeimpiä oletuksia ovat arviot liiketoiminnan tulevasta kassavirroista sekä korkokannasta, jolla nämä kassavirrat diskontataan nykyhetkeen. Lisätietoa arvonalentumisen testauksesta on esitetty [liitetiedossa 18](#).

Verot

Tuloverojen ja laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen määrittäminen sekä laskennallisen verosaamisen määrän kirjaaminen edellyttävät johdon arvioita.

Konsernilla on laskennallisia verosaamia ja verovelkoja, joiden arvioidaan reaalisoituvan kirjattaviksi tuloslaskelmaan tiettyinä ajanjaksoina tulevaisuudessa. Laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen laskennassa konsernin on tehtävä tiettyjä tulevaisuuden veroseuraamuksiin liittyviä oletuksia ja arvioita. Tällaiset veroseuraamukset johtuvat varojen ja velkojen tilinpäätökseen kirjattujen kirjanpitoarvojen ja niiden verotuksellisten arvojen eroista.

Lisätietoa veroista on esitetty [liitetiedoissa 14](#) 'Tuloverot' ja [28](#) 'Laskennalliset verot'.

Työsuhde-etuudet

IAS 19 -standardin mukainen etuus pohjainen eläkelaskenta perustuu seuraaviin johdon arvioita edellyttäviin tekijöihin: tilikauden eläkekulun ja eläkevelvoitteen laskeamisessa käytettävä diskonttauskorko, palkkatason tuleva kehitys ja vakuutusyhtiön asiakashyvyys. Näissä oletuksissa tapahtuvilla muutoksilla voi olla merkittävä vaikutus eläkevastuuseen ja tulevaan eläkekuluun. Käytetyt oletukset on esitetty [liitteessä 30](#) 'Työsuhde-etuuksista johtuvat velvoitteet'.

Varaukset

Varausten kirjausedellytyksistä päätettäessä ja varausten määrää määritettäessä joudutaan käyttämään arvioita velvoitteen olemassaolosta ja määrästä. Kirjattu määrä on paras arvio velvoitteen aiheuttamista kustannuksista tilinpäätöshetkellä. Arvio aikaisemman tapahtuman taloudellisista vaikutuksista edellyttää johdon harkintaa, joka perustuu aiempiin samankaltaisiin tapahtumiin ja tarvittaessa ulkopuolisten asiantuntijoiden näkemyksiin. Arviot voivat poiketa tulevaisuudessa toteutuvan velvoitteen määrän ja olemassaolon osalta.

Ympäristövastuut ovat merkittävin taseessa esitetty varaus. Ympäristövastuut perustuvat johdon tekemään parhaaseen arvioon kunnostamiskustannuksista. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun yhtiö on laatinut ja julkaissut yksityiskohtaisen suunnitelman uudelleenjärjestelystä. Lisätietoja varauksista on esitetty [liitetiedossa 29](#) 'Varaukset'.

Strukturoidut yhteisöt

Yhtiön johto käyttää harkintaa määritellesään strukturoitujen yhteisöjen kirjanpitoä-sittelyä. Äänivallan tai vastaavien oikeuksien lisäksi johto tarkastelee muiden tekijöiden kuten järjestelyn luonnetta, sopimukseen perustuvia järjestelyjä ja vaikutusvallan tasoa strukturoiduissa yhteisöissä.

Konsernitilinpäätöksen yhdistely

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Neste Oyj:n ja kaikki ne yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon olemalla osallisena yrityksessä ja pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä valtaansa yrityksessä. Tytäryritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, siihen hetkeen asti, kun konsernin määräysvalta lakkaa.

Hankitut tai perustetut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintamenetelmää käyttämällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Luovutettu vastike sisältää mahdolliset luovutetut varat ja hankkijaosapuolelle hankinnan kohteen aiempia omistajia kohtaan syntyneet velat sekä liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset osuudet. Liiketoimintojen yhdistämiseen liittyvä mahdollinen ehdollinen vastike (lisäkauppahinta) arvostetaan käypään arvoon hankinta-ajankohtana ja luokitellaan velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu ehdollinen vastike arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä, ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua ehdollista vastiketta ei arvosteta uudelleen. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia, vaan ne käsitellään hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutumishetkellä.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Tilikauden tuloksen erät ja muihin laajan tuloksen eriin kuuluvat erät kohdistetaan emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille ja esitetään tuloslaskelman ja muiden laajan tuloksen erien yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus esitetään omassa pääomassa erillään emoyrityksen omistajille kuuluvasta omasta pääomasta. Laaja tulos kohdistetaan emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen, ellei määräysvallattomilla omistajilla ole sitovaa velvollisuutta olla kattamatta tappioita sijoituksensa ylittävältä osalta.

Kun konsernin määräysvalta lakkaa, jäljelle jäävä omistusosuus arvostetaan määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrityksenä, yhteisyrittäksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi kyseisestä yrityksestä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestely on järjestely, joissa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen määräysvalta. Yhteisjärjestelyt ovat sopimukseen perustuvia järjestelyitä, jotka tuottavat yhdelle tai useammalle osapuolelle yhteisen määräysvallan. Yhteinen määräysvalta vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Yhteisjärjestelyt luokitellaan yhteisiksi toimintoiksi tai yhteisyrittäksiksi sijoittajien sopimusperusteisten oikeuksien ja veloitteiden mukaan pikemmin kuin yhteisjärjestelyn juridisen rakenteen perusteella. Konserni on arvioinut yhteisjärjestelyjensä luonteen ja määritellyt ne joko yhteisyrittäksiksi tai yhteisiksi toimintoiksi.

Yhteinen toiminto on yhteisjärjestely, jossa osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia veloitteita. Yhteisyrittäys on yhteisjärjestely, jonka mukaan osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen.

Yhteisyrittäykset yhdistellään käyttämällä pääomaosuusmenetelmää. Yhteiset toiminnot yhdistellään rivi riviltä -menetelmällä, jonka perusteena on omistusosuuden mukainen osuus varoista, veloista, tuloista, kuluista ja rahavirrasta. Pääomaosuusmenetelmää sovellettaessa yhteisyrittäysosuudet kirjataan alun perin hankintamenon määräisenä, ja sitä lisätään tai vähennetään kirjaamalla konsernin osuus hankinta-ajankohdan jälkeisistä voitoista tai tappioista ja muista laajan tuloksen eristä. Jos konsernin osuus yhteisyrittäksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus yhteisyrittäksestä (mukaan lukien mahdolliset pitkäaikaiset saamiset, jotka tosiasiallisesti muodostavat osan konsernin nettosijoituksesta yhteisyrittäykseen), konserni ei kirjaa lisää tappiota, ellei sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista veloitetta eikä se ole suorittanut maksuja yhteisyrittäksen puolesta.

Konsernin ja sen yhteisjärjestelyiden välisistä liiketapahtumista aiheutuvat realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä luovutetun omaisuuden arvon alentumisesta.

Osakkuusyritykset

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on merkittävä vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Merkittävä vaikutusvalta syntyy yleensä 20–50 prosentin osuudella äänivallasta. Osakkuusyritykset yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä, joka on kuvattu kohdassa 'Yhteisjärjestelyt'.

Strukturoidut yhteisöt

Konserni harjoittaa liiketoimintaa erityisiin liiketoimintatarkoituksiin suunniteltujen strukturoitujen yhteisöjen kanssa. Strukturoitu yhteisö on rakennettu siten, etteivät

äänioikeudet tai vastaavanlaiset oikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä, kenellä on määräysvalta yhteisössä. Esimerkki tästä on kun äänioikeudet liittyvät vain hallinnollisiin tehtäviin ja merkityksellisiä toimintoja ohjataan sopimukseen perustuvien järjestelyjen avulla.

Strukturoidut yhteisöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen, kun konsernin ja strukturoidun yhteisön välisen suhteen sisältö osoittaa konsernin käyttävän määräysvaltaa strukturoidussa yhteisössä. Konsernin osuudet konsernitilinpäätökseen yhdistelemättömistä strukturoiduista yhteisöistä vaihtelee strukturoidun yhteisön luonteesta riippuen. Yhteisöjä ei ole yhdistelty, koska konsernilla ei ole näihin määräysvaltaa äänivallan, sopimuksen, rahoitusjärjestelyjen tai vastaavien kautta.

Segmenttiraportointi

Konsernin toiminta on jaettu neljään toimintasegmenttiin: Öljytuotteet, Uusiutuvat tuotteet, Öljyn vähittäismyynti ja Muut. Ylin operatiivinen päätöksentekijä eli toimitusjohtaja tarkastelee säännöllisesti segmenttien suorituskykyä niiden suorituksen arvioimiseksi ja resurssien kohdistamiseksi.

Segmenttiraportoinnin laskentaperiaatteet ovat yhdenmukaiset konsernin laskentaperiaatteiden kanssa.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmät

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan käypään arvoon vähennettynä myyntikuluilla, jos niiden kerrytettävissä oleva rahamäärä saadaan varojen myynnin eikä niiden jatkuvan käytön kautta ja myynti katsotaan erittäin todennäköiseksi.

Omaisuuseristä ei tehdä poistoja sen jälkeen, kun ne on luokiteltu myytävänä oleviksi.

Valuuttamääräiset tapahtumat

(a) Raportointivaluutta

Kunkin konserniyrityksen tilinpäätökseen sisältyvät erät arvostetaan yrityksen pääasiallisen taloudellisen toimintaympäristön valuuttaan ('toimintavaluutta'). Emoyhtiön toimintavaluutta on euro, ja konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on emoyhtiön raportointivaluutta.

(b) Valuuttamääräiset tapahtumat

Valuuttamääräiset liiketapahtumat muunnetaan toimintavaluutaksi tapahtumapäivän kurssiin tai arvostuspäivän kurssiin, jos erät on arvostettu uudelleen. Valuuttamää-

raisten erien suorittamisesta syntyvät kurssierot sekä valuuttamääräisten saamis- ja velkaerien tilinpäätöspäivän kurssiin muuntamisesta syntyvät kurssierot esitetään tuloslaskelmassa, ellei kyseessä ole suojauslaskennan ehdot täyttävä tulevien kassavirtojen tai ulkomaisen tytäryrityksen nettosijoituksen suojaus, jolloin kurssierot esitetään konsernin laajassa tuloslaskelmassa.

(c) Tytäryritykset

Jos tytäryrityksen toimintavaluutta on muu kuin konsernin raportointivaluutta eikä tytäryritys toimi hyperinflaatiomaassa, sen tulos ja rahoitusasema muunnetaan raportointivaluutaksi seuraavasti:

- Taseen varat ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssilla.
- Tuloslaskelman tuotot ja kulut muunnetaan käyttämällä tilikauden keski-kurssia (siinä tapauksessa, että keski-kurssi ei ole riittävä arvio tapahtumapäivinä vallinneiden valuuttakurssien kumulatiivisesta vaikutuksesta, tuotot ja kulut muunnetaan käyttämällä tapahtumapäivien valuuttakurssia).
- Eri valuuttakurssien käytöstä syntyvät muuntoerot kirjataan omaksi eräkseen omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöksen yhdistelyssä tytäryrityksen oman pääoman muuntamisesta syntyvät muuntoerot ja nettosijoitusta suojaaviksi johdannaispimuksiksi määriteltyjen valuuttajohdannaisten kurssierot kirjataan omaan pääomaan. Kun ulkomainen tytäryritys myydään, tällaiset kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan osaksi myyntitulosta. Ulkomaisen tytäryrityksen hankinnasta syntyvää liikearvoa ja varojen käypään arvoon arvostamisesta hankintahetkellä syntyviä eriä käsitellään samalla tavalla kuin ulkomaisen yrityksen tase-eriä, ja ne muunnetaan raportointivaluutaksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Tuloutusperiaatteet

Tuotteiden myynnistä syntyvät tuotot kirjataan konsernin tuloslaskelmaan, kun tuotteiden omistukseen sisältyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Palveluiden myynnistä syntyvät tuotot kirjataan, kun palvelu on suoritettu. Tuotteiden vaihdosta kirjataan tuottoa vain silloin, kun tuotteita vaihdetaan erilaisiin tuotteisiin. Kiinteähintaiset suunnittelu- ja rakennussopimukset tuloutetaan valmiusasteen mukaisesti tehtyjen työtuntien perusteella. Tappiovaraus kirjataan, kun siihen havaitaan tarve ja summa voidaan arvioida luotettavasti. Teknologialisenssien myynti tuloutetaan, kun oleelliset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet ostajalle.

Liikevaihto kirjataan bruttomenetelmällä. Tällöin yhteisö toimii päämiehenä ja kantaa liiketoimintaan liittyvät merkittävät riskit ja edut. Päämiehen lukuun kerätyt liiketoiminnan tuotot eivät ole liikevaihtoa, vaan ne käsitellään komissiona.

Liikevaihto sisältää varsinaisen liiketoiminnan tuotot vähennettynä käteisalennuksilla ja välillisillä veroilla, kuten arvonlisäverolla ja öljytuotteiden valmistajan suorittamalla polttoaineverolla, sekä lakisääteisellä huoltovarmuusmaksulla. Valmiiden öljytuotteiden vähittäismyyntihintaan tietyissä maissa sisältyvä lakisääteinen polttoainevero sisältyy liikevaihdon tuotemyyntiin. Vastaava summa sisältyy valmiiden öljytuotteiden hankintahintaan ja tuloslaskelmassa 'Materiaalit ja palvelut' -riviin.

Blender's Tax Credit (BTC) kirjataan liikevaihtoon, jos Yhdysvaltojen hallitus päättää sen myöntää. Päätös tehdään vuosittain. BTC on polttoaineen jakelijoille tarkoitettu kannustin, joka edistää uusiutuvan polttoaineen käyttöä helpottamalla biomandaattien ehtojen saavuttamista.

Muu kuin varsinaisen toiminnan liikevaihto kirjataan muihin tuottoihin. Muita tuottoja ovat esimerkiksi aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot sekä vuokra-tuotot.

Julkiset avustukset

Saadut valtion avustukset kirjataan käypään arvoon, kun on riittävä varmuus siitä, että avustus saadaan ja konserni tulee noudattamaan kaikkia avustukseen liittyviä ehtoja. Kuluihin liittyvät valtion avustukset kirjataan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin samalla tilikaudella kuin saatuun avustukseen kohdistuvat kulut syntyvät. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintaa varten saadut avustukset vähennetään hyödykkeen tasearvosta ja tuloutetaan pienentyneenä poistona poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellisena käyttöaikana.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Poikkeuksena on tilanne, jossa ne johtuvat jäljempänä esitetyt ehdot täyttävän hyödykkeen rakentamisesta. Tällöin ne aktivoidaan osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa. Vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi hyödykkeen hankintamenoa, kun menot johtuvat merkittävästä uusinvestoinnista, kuten uudesta tuotantolaitoksesta tai tuotantolinjasta.

Tuloverot

Konsernin veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot ja aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutos. Jakamattomista ulkomaisista voittovaroista tehty laskennallisen veron kirjaus perustuu oletettuihin olosuhteisiin ja johdon näkemykseen jaettavista voittovaroista. Suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien vero vaikutus kirjataan

vastaavaan erään. Verokulun ja laskennallisten verosaamisten määrittäminen edellyttää johdon harkintaa.

Laskennallinen verovelka ja verosaaminen lasketaan velkamenetelmän mukaisesti kaikista taseen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välisistä väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan niin suurena kuin se todennäköisesti voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivänä voimassa olevia verokantoja ja olettamalla, että ne ovat voimassa, kun laskennallinen verosaaminen realisoidaan tai verovelka maksetaan.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Tutkimusmenot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin. Kehitysmenoja aktivoidaan ainoastaan silloin, kun ne täyttävät tiukat ehdot eli liittyvät esimerkiksi uusiin tuotteisiin, jotka ovat kaupallisesti ja teknisesti käyttökelpoisia. Konsernin kehitysmenot eivät pääosin täytä aktivoinnin edellytyksiä, ja ne kirjataan kuluksi syntymiskaudella.

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet koostuvat pääosin jalostamoista ja muista tuotantolaitoksista, varastosäiliöistä ja merenkulkulaivastosta sekä polttonesteiden vähittäismyyntiketjun koneista ja kalustosta. Konserni omistaa asemaverkoston kauppiasemia lukuun ottamatta. Aineelliset hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisilla. Alkuperäinen hankintameno koostuu hyödykkeen välittömästä hankinnasta aiheutuneista menoista. Hankintameno saattaa sisältyä valuuttamääräisiin hankintoihin kohdistuvia tulevan kassavirran suojaustuloksia, jotka on kirjattu omasta pääomasta osaksi hankintamenoa. Hankitun tytäryrityksen aineelliset hyödykkeet arvostetaan käypään arvoon hankintahetkellä.

Myöhemmin syntyviä menoja sisällytetään hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai merkitään taseeseen erillisenä omaisuuseränä ainoastaan silloin, kun on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Jalostamoissa ja muissa tuotantolaitoksissa 3–5 vuoden välein toteutettavien määräaikaisten kunnossapitoseisokkien menot kirjataan taseeseen ja poistetaan seisokkien välisenä aikana. Muut korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Maa-alueita ei poisteta. Kalliovaraston pohjalle jäävä raakaöljy sisältyy muihin aineellisiin hyödykkeisiin, ja se poistetaan mahdollisen käytön mukaan substanssipois-

toina. Aineellisten hyödykkeiden poistot lasketaan hankintamenon ja jäännösarvon erotuksesta tasapoistoina niiden arvioidulle taloudelliselle pitoajalle seuraavien poistoaikojen mukaan:

Rakennukset ja rakennelmat, mukaan lukien terminaalit	20–40 vuotta
Tuotantokoneet ja kalusto, mukaan lukien erikoisvaraosat	15–20 vuotta
Merenkulkulaivasto	15–20 vuotta
Vähittäismyymintekijän koneet ja kalusto	5–15 vuotta
Muut kulkuneuvot, koneet ja kalusto	3–15 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	20–40 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset pitoajat tarkistetaan tilinpäätöspäivänä. Jos ne eroavat aikaisemmista arvioista, poistoaikoja muutetaan vastaavasti. Hyödykkeen kirjanpitoarvosta vähennetään arvonalentumistappio, jotta kirjanpitoarvo vastaa hyödykkeen kerrytettävissä olevaa rahamäärää, jos kirjanpitoarvo on tätä arvoa suurempi. Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot lasketaan vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon. Myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, ja ne sisältyvät 'Liiketoiminnan muihin tuottoihin' tai 'Liiketoiminnan muihin kuluihin'.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet liikearvoa lukuun ottamatta kirjataan alkuperäiseen hankintamenuon ja poistetaan tasapoistoin niiden taloudellisena pitoaikana. Aineettomat hyödykkeet muodostuvat seuraavista eristä:

Tietokoneohjelmat

Tietokoneohjelmien lisenssit aktivoidaan hankintamenon ja ohjelman käyttöön saatamisesta aiheutuneiden menojen arvoon. Menot sisältävät ohjelmistokehitykseen kohdistuvat työntekijäkustannukset sekä asiantuntijapalkkiot, jotka vaikuttavat suoraan hyödykkeen toimintakuntoon saattamiseen. Aktivointi riippuu käytettävästä teknologiasta; esimerkiksi pilvipalveluita ei aktivoida. Hankintamenuo poistetaan tasapoistoina lisenssien arvioituna taloudellisena pitoaikana (3–5 vuotta). Tietokoneohjelmien päivitykseen ja ylläpitoon liittyvät menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Tavaramerkit ja lisenssit

Tavaramerkeillä ja lisensseillä on määriteltävissä oleva taloudellinen pitoaika, ja ne arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä poistoilla. Tavaramerkit ja lisenssit poistetaan tasapoistoina taloudellisena pitoaikanaan (3–10 vuotta).

Liikearvo

Liikearvo muodostuu hankitun tytär-, osakkuus- tai yhteisyrityksen siitä konsernille kuuluvan nettovarallisuuden käyvästä arvosta, joka hankintahetkellä ylittää hankintamenon. Tytäryritysten hankintaan liittyvä liikearvo sisältyy aineettomiin oikeuksiin. Taseeseen merkitty liikearvo testataan vuosittain arvonalentumisen varalta ja kirjataan taseeseen hankintamenuon vähennettynä kertyneillä arvonalentumisilla. Tehtyjä arvonalentumispoistoja ei peruuteta. Myydyn yrityksen myyntivoitto tai -tappio sisältää myytyyn yritykseen kohdistuneen liikearvon tasearvon. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Kohdistaminen tehdään niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joiden odotetaan hyötyvän siitä hankinnasta, josta liikearvo on syntynyt.

Päästöoikeudet

Tulevan päästöoikeuskauden vajetta kattamaan ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin oikeuksiin hankintamenuon, ja ilmaiseksi saadut päästöoikeudet arvostetaan nimellisarvoonsa eli nolnaan.

Päästöoikeuksien palautusvelvollisuuden kattamiseksi kirjataan varaus, jos ilmaiseksi saadut ja vajetta kattamaan hankitut päästöoikeudet eivät kata toteutuneita päästöjä. Varaus arvostetaan sen todennäköiseen arvoon velvoitteen toteutumisaikana. Toteutuneiden päästöjen ja saatujen päästöoikeuksien erotus sekä varauksen todennäköisessä arvossa tapahtuvat muutokset kirjataan liikevoittoon.

Muun kuin rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuden arvonalentuminen

Poistoja ei kirjata aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton tai jotka eivät vielä ole käyttövalmiita. Tällaisille aineettomille hyödykkeille tehdään vuosittain arvonalentumistesti. Arvonalentumistesti tehdään myös omaisuuserille, joita poistetaan niiden taloudellisena pitoaikana, jos on viitteitä siitä, että niiden tasearvo ylittää niiden kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan siinä määrin kuin tasearvo ylittää omaisuuden kerrytettävissä olevan rahamäärän. Omaisuuden kerrytettävissä oleva rahamäärä on nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo. Liikearvoa lukuun ottamatta muuhun kuin rahoitusvaroihin kuuluvaan omaisuuserään tehtyjen arvonalentumisten perusteet tarkistetaan tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen peruuttamisen toteamiseksi.

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat ja saamiset luokitellaan seuraaviin luokkiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä myy-

tävissä oleviin rahoitusvaroihin. Luokittelu tehdään rahoitusvarojen käyttötarkoituksen mukaan.

Johdannaiset kirjataan kaupankäyntipäivänä eli päivänä, jolloin konserni sitoutuu erän hankintaan tai myyntiin. Rahoitusvarojen hankinnat ja myynnit kirjataan niiden selvityspäivänä. Rahoitusvarat, joita ei myöhemmin arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, arvostetaan alun perin käypään arvoon lisätyn välittömällä hankintakuluilla. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeus rahoitusvaraan liittyvään kasvivirtaan on lakannut tai siirtynyt pois konsernista ja kun rahoitusvaran omistukseen liittyvät riskit ja hyödyt ovat siirtyneet pois konsernilta.

Myytäviksi olevat rahoitusvarat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan myöhemmin käypään arvoon. Noteeraamattomat oman pääoman ehtoiset sijoitukset, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti selvitettävissä, arvostetaan hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisella. Lainat ja muut saamiset merkitään taseeseen jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen realisoituneet ja realisoitumattomat käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Jokaisena tilinpäätöspäivänä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että jonkin konsernin rahoitusvarojen omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Tähän luokkaan kuuluvat rahoitusvarat ovat myyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvaroja. Johdannaissopimukset kuuluvat tähän luokkaan, jos ne on solmittu myyntitarkoituksessa tai jos ne eivät täytä IAS 39 -standardin mukaisia suojauslaskennan kriteereitä. Tähän luokkaan kuuluvat varat ovat lyhytaikaisia rahoitusvaroja, jos niitä pidetään kaupankäyntitarkoituksessa tai jos niiden odotetaan realisoituvan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Lainat ja saamiset

Lainat ja saamiset ovat muita kuin johdannaissopimuksia, joita ei ole noteerattu julkisesti ja joilla on kiinteä tai määriteltävissä oleva maksupäivä. Varat kuuluvat lyhytaikaisiin rahoitusvaroihin, ellei niiden eräpäivä ole yli 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen, jolloin ne ovat pitkäaikaisia rahoitusvaroja. Konsernin lainat ja saamiset muodostuvat eristä 'Myyntisaamiset ja muut saamiset' ja 'Rahat ja pankkisaamiset'.

Myytäviksi olevat rahoitusvarat

Myytäviksi olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaissopimuksia, jotka on luokiteltu tähän luokkaan tai jotka eivät kuulu muihin edellä esitettyihin luokkiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat listaamattomien yhtiöiden osakkeista. Ne kuuluvat taseen pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin, ellei johdon aikomuksena ole myydä rahoitusva-

raa 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Voitot tai tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista kirjataan 'Liiketoiminnan muihin tuottoihin' tai 'Liiketoiminnan muihin kuluihin'.

Vuokrasopimukset

Rahoitusleasing

Rahoitusleasingsopimuksiksi luokitellaan aineellisten hyödykkeiden vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista. Tällaisilla sopimuksilla hankitut omaisuuserät merkitään vuokrakauden alkaessa taseeseen määrään, joka vastaa vuokrauksen kohteena olevan omaisuuden käypää arvoa tai tätä alemmaa vähimmäisvuokrien nykyarvoa vuokrakauden alussa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoituskuluihin ja velan maksuun. Vastaava leasingvuokravastuu rahoituskuluilla vähennettynä merkitään korollisiin velkoihin. Rahoitusjärjestelyyn liittyvä korkokustannus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrakauden aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingsopimuksella hankitut omaisuuserät poistetaan niiden taloudellisena pitoaikana tai sitä lyhyempänä vuokra-aikana.

Järjestelyä, joka ei täytä rahoitusleasingin luokitteluvaatimuksia mutta siirtää oikeuden käyttöä omaisuuserää ja siirtää vuokralle ottajalle oikeuden kontrolloida omaisuuserän käyttöä, tarkastellaan IFRIC 4 -tulkintojen pohjalta.

Muut vuokrasopimukset

Muita vuokrasopimuksia ovat vuokrasopimukset, joissa omistukselle ominaiset olennaiset riskit ja edut jäävät vuokranantajalle. Näiden sopimusten perusteella suoritetut maksut kirjataan vuokranantajan myöntämällä kannustimilla vähennettynä tuloslaskelmaan tasasuuruusina erinä vuokra-ajalle jaksotettuna.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Hankintameno määritellään FIFO-menetelmällä (first-in, first-out). Valmiiden ja keskenkäisten tuotteiden hankintamenoon sisällytetään raaka-aineet, välittömät valmistuspalkat, muut välittömät menot sekä osuus valmistuksen yleiskustannuksista (määritelty normaali toiminta-asteen mukaan). Nettorealisointiarvo on tavallisessa liiketoiminnassa saatu arvioitu myyntihinta vähennettynä arvioiduilla välittömällä myyntikuluilla. Trading-tarkoituksessa hankitut varastot arvostetaan tilinpäätöspäivänä käypään arvoon vähennettynä välittömällä myyntikuluilla. Standardivaraosat sisällytetään vaihto-omaisuuteen ja kirjataan tulosvaikutteisesti käytön mukaan.

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja myöhemmin jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä arvonalentumisella vähennettynä. Myyntisaamisista tehdään arvonalennus, jos saaminen on erääntynyt yli 90 päivää sitten tai jos on olemassa perusteltu näyttö, että konserni ei tule saamaan kaikkia saamisiaan alkuperäisin ehdoin. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, todennäköinen konkurssi tai rahoituksellinen uudelleenjärjestely sekä maksujen laiminlyönti ovat viitteitä myyntisaamisen arvonalentumisesta. Epävarmojen saamisten arvonalentuminen arvioidaan säännöllisesti analysoimalla aikaisempia luottotappioita, asiakkaiden luottokelpoisuutta, aiempia maksuviivästyksiä ja muutoksia asiakkaiden maksuehdoissa. Kirjattava arvonalentuminen on saamisen tasearvon ja efektiivisellä korolla diskontattujen tulevien kassavirtojen nykyarvon erotus. Saamisen arvonalentuminen kirjataan tuloslaskelmaan 'Liiketoiminnan muihin kuluihin'. Kun myyntisaamia myydään kolmannelle osapuolelle, konsernille maksetaan suoritus, josta on vähennetty palkkiot ja muut järjestelyn kulut. Järjestelystä aiheutuneet kulut kirjataan rahoituskuluihin. Konserni kirjaa myyntisaamisen pois taseesta, kun sopimukselliset oikeudet omaisuuserästä kertyviin rahavirtoihin päättyvät tai kun omaisuuserä ja siihen liittyvät riskit ja hyödyt siirretään kolmannelle osapuolelle.

Rahat ja pankkisaamiset

Rahat ja pankkisaamiset esitetään taseessa hankintamenoon. Rahat ja pankkisaamiset sisältävät käteisvarat, lyhytaikaiset pankkitalletukset ja muut lyhytaikaiset erittäin likvidit sijoitukset, joiden maturiteetti on enintään kolme kuukautta.

Varaukset

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite aikaisemman tapahtuman seurauksena ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varauksia voi syntyä ympäristövelvoitteista, oikeudenkäynneistä, uudelleenjärjestelyistä ja tappiollisista sopimuksista. Ympäristövaraukset merkitään taseeseen ympäristölainsäädännön ja muiden määräysten voimassa olevan tulkinnan mukaisesti silloin, kun yllä mainitut varauksen kirjaamisedellytykset täyttyvät. Konsernin eläkevaraukset on kirjattu taseeseen.

Jos samankaltaisia veloitteita on useita, voimavarojen siirtymisen todennäköisyys määritetään tarkastelemalla veloitteiden ryhmää yhtenä kokonaisuutena. Varaus kirjataan, vaikka voimavarojen siirtymisen todennäköisyys olisi pieni jokaisen samaan ryhmään kuuluvan yksittäisen erän osalta.

Varauksena kirjattava määrä on niiden menojen nykyarvo, joita veloitteen täyttämisen odotetaan edellyttävän. Nykyarvon laskennassa käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja kyseistä veloitetta koskevista erityisriskeistä tarkasteluhetkellä. Ajan kulumisesta johtuva varauksen lisäys kirjataan korkokulukuksi.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat merkitään taseeseen alun perin saatujen nettovarojen arvoon vähennettynä välittömällä kuluilla. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan taseeseen jaksotettuun hankintamenoon ja saatujen nettovarojen ja lainan nimellismäärän erotus kirjataan korkokulukuksi lainan juoksuajana efektiivisen koron menetelmällä. Käytössä oleva pankkitiliin limiitti kirjataan taseeseen lyhytaikaisiin velkoihin. Johdannaissopimukset luokitellaan myyntitarkoituksessa pidettäviin, ja ne kuuluvat käypään arvoon tulosvaihteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin, elleivät ne täytä suojauslaskennan edellytyksiä IAS 39 -standardin mukaisesti.

Velat luetaan pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan, elleivät ne eräänny alle 12 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Valmiusluottojärjestelyiden palkkiot on aktivoitu ja jaksotetaan luottojärjestelyn voimassaoloajalle.

Työsuhde-etuudet

Eläkevastuut

Konserniyhtiöillä on pääasiassa eläkevakuutusyhtiöissä hoidettuja etuus- tai maksupohjaisia eläkejärjestelyjä eri maissa.

Maksupohjaisiin järjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota suoritus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista veloitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan eläke-etuuksien maksamisesta. Järjestelyt, jotka eivät täytä maksupohjaisen järjestelyn ehtoja, käsitellään etuuspohjaisina järjestelyinä.

Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä konsernille voi jäädä järjestelystä veloitteita tai varoja tilikauden maksun suorittamisen jälkeen. Etuuspohjainen velvoite kuvaa maksettavista etuuksista johtuvien tulevien rahavirtojen nykyarvoa, joka on laskettu ennakoituun etuusyksikköön perustuvalla menetelmällä (projected unit credit method). Eläkeveloitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttaus korkona yritysten liikkeelle laskelmien korkealaatuisten, vastaavan maturiteetin omaavien joukkovelkakirjojen (AA-luokitus) korkoa. Eläkemenot on kirjattu tuloslaskelmaan kuluksi jakamalla kustannus työntekijöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen

laskelmien perusteella. Nettokorko sisältyy tuloslaskelman rahoituskuluihin.

Konsernitaseeseen merkitty velka (tai varat) on etuus pohjaisen veloitteen eläkevas tuun määrä tilinpäätöshetkellä vähennettynä järjestelyyn liittyvien varojen käyvällä arvol la. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot, jotka syntyvät kokemusperäisistä oikaisuis ta ja muutoksista vakuutusmatemaattisissa oletuksissa, kirjataan omaan pääomaan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Konsernin etuus pohjaisille eläkejärjestelyille tehdään vakuutusmatemaattiset arvostukset vuosittain.

Osakeperusteiset maksut

Osakepalkkiojärjestelmät käsitellään kirjanpidossa osakkeina selvitettävänä järjestelyi nä. Se osuus ansaitusta palkkiosta (arviolta 50 %), jonka osallistujat saavat osakkeina, käsitellään osakkeina selvitettävänä järjestelyinä. Se osa ansaitusta palkkiosta (arviolta 50 %), joka maksetaan rahana verojen ja muiden lakisääteisten maksujen suorittami seksi, käsitellään rahana selvitettävänä järjestelyinä. Ansaittu palkkio ja siihen liittyvät sosiaalikulut kirjataan tuloslaskelmaan ansaintajaksolle ja rajoitusjaksolle jaksotettuna. Osakkeina selvitettävän osuuden tuloslaskelmakirjausta vastaava summa kumuloidaan omaan pääomaan, ja rahana selvitettävän osuuden osalta taseeseen kirjataan velka. Taseen velka arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöspäivänä, ja käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman liikevoittoon.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen käypään arvoon sinä päivänä, jolloin joh dannaissopimus solmitaan, ja arvostetaan uudelleen käypään arvoon tilinpäätöspäivä nä. Arvostuserosta syntyvän voiton tai tappion kirjaamistapa riippuu siitä, onko johdan naissopimus määritetty suojausinstrumentiksi. Jos johdannaissopimus on määritetty suojausinstrumentiksi, kirjaamistapa riippuu suojatun kohteen luonteesta. Konserni määrittää tietyt johdannaissopimukset joko:

1. erittäin todennäköisten ennakoitujen liiketoimien suojausiksi (rahavirran suojaus),
2. taseeseen merkittyjen varojen tai velkojen tai taseeseen merkitsemättö mien kiinteäehtoisten sitoumusten suojausiksi (käyvän arvon suojaus) tai
3. ulkomaisiin tytäryrityksiin tehtyjen nettosijoitusten suojausiksi.

Konserni dokumentoi sopimuksen solmimishetkellä suojauksen kohteen ja suojaavan instrumentin välisen yhteyden sekä riskienhallintapolitiikan tarkoituksen ja strategian suojaustoimenpiteiden tekemiseen. Myös suojauksen tehokkuuden arviointi dokumen toidaan sekä suojaussuhteen alkaessa että suojaussuhteen voimassaoloaikana sen to-

dentamiseksi, että suojaustransaktiot ovat erittäin tehokkaita suojaamaan käyvän arvon muutoksia tai tulevia rahavirtoja. Suojauslaskennasta suojaustyypeittäin on lisätietoja [liitetiedossa 3](#).

Jos johdannaissopimus täyttää rahavirran suojauksen ehdot ja sen suojausvaikutus voidaan osoittaa tehokkaaksi, käyvän arvon muutos merkitään omaan pääomaan / muihin laajan tuloksen eriin. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan niillä kausilla, joilla suojauskohde vaikuttaa tulokseen eli esimerkik si silloin, kun suojattu ennakoitu myynti toteutuu. Ennakoitua Yhdysvaltain dollarin määräistä myyntiä suojaavien valuuttajohdannaissopimusten tehokkaan osuuden voitot ja tappiot kirjataan liikevaihtoon. Vaihtuvakorkoisia lainoja suojaavien koronvaihtosopi musten korkoelementti kirjataan tuloslaskelman rahoituskuluihin, ja suojausinstrumen tin käyvän arvon muutokset merkitään omaan pääomaan / muihin laajan tuloksen eriin. Jos ennakoidun liiketapahtuman ei enää odoteta tapahtuvan, omaan pääomaan kirjattu kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojausiksi määritettyjen ja nämä ehdot täyttävien johdannaisso pimusten käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin kirjataan myös johdannaisso pimusten tulosvaikutusta kompensoivat omaisuuserän tai velan suojatun osan käyvän arvon muutokset.

Johdannaissopimukset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja

Tietyt hyödyke- ja valuuttajohdannaissopimukset eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, vaikka näitä sopimuksia solmitaan pääasiassa suojaustarkoituksissa. Näiden sopi musten käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelmaan hyödykejohdannaisten osalta liikevoittoon ja rahoitukseen liittyvien johdannaissopimusten osalta rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

3. Taloudellisten riskien hallinta

Taloudellisten riskien hallintaan liittyvät periaatteet

Hallituksen hyväksymä konsernin riskienhallintapolitiikka sekä sitä tukevat riskienhallinnan periaatteet ja ohjeistukset määrittelevät suuntaviivat Nesteen kannalta merkityksellisten taloudellisten riskien tunnistamiselle, hallinnalle ja raportoinnille. Konsernin riskienhallintapolitiikka määrittelee muun muassa taloudellisten riskien ottoa säätelevät mandaatit ja limiitit.

Riskienhallinnan yleisiä periaatteita on kuvattu vuosikertomuksen riskienhallintaa koskevassa osuudessa.

Markkinariski

Markkinariski on riski tai epävarmuus, joka johtuu markkinahintojen mahdollisista muutoksista ja niiden vaikutuksesta liiketoiminnan tulokseen. Konserni altistuu hyödykkeiden hintariskeille, jotka liittyvät pääasiassa raakaöljyn, öljytuotteiden, uusiutuvien syöttöaineiden ja uusiutuvan dieselin hintoihin ja saattavat vaikuttaa epäedullisesti konsernin rahoitusvarojen, velkojen tai odotettavissa olevan rahavirran arvoon. Neste altistuu liiketoiminnan lyhyen aikavälin transaktioriskeille ja pitkän aikavälin valuuttariskeille myös siksi, että öljymarkkinoilla käytetty hinnoitteluvaluutta on Yhdysvaltain dollari ja Nesteen toiminta- ja raportointivaluutta on euro. Konserni käyttää erilaisia johdannaiskauppoja riskienhallintatarkoituksiin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Positioita seurataan ja hallitaan päivittäin edellä mainittujen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti.

1. Hyödykehintariski

Neste kohtaa liiketoiminnissaan hyödykehintariskejä, jotka liittyvät pääasiassa raakaöljyn, uusiutuvien syöttöaineiden ja muiden syöttöaineiden markkinahintoihin sekä jalostettujen öljytuotteiden ja uusiutuvien tuotteiden markkinahintoihin. Nämä hinnat altistuvat merkittävälle vaihteluille eri markkina-alueiden ajoittaisen ylitarjonnan ja tarjonnan tiukkuuden sekä kysynnän vaihtelun vuoksi.

Nesteen liiketoiminnan tulos perustuu ensisijaisesti öljytuotteiden ja uusiutuvien tuotteiden kysyntään ja hintoihin suhteessa raaka-aineiden tarjontaan ja hintoihin. Näillä tekijöillä sekä raaka-aineiden omalla käytöllä ja tuotantovolyyymilla on merkittävä vaikutus yhtiön Öljytuotteiden ja Uusiutuvien tuotteiden liiketoiminta-alueiden tulokseen ja rahavirtaan. Öljytuotteet ja Uusiutuvat tuotteet ovat Nesteen suurimmat liiketoiminta-alueet liikevaihdon, tuloksen ja sidotun pääoman osalta.

Neste jakaa liikevaihtoon, tulokseen ja sidottuun pääomaan vaikuttavat hyödykehintariskit kahteen pääluokkaan: varastohintariskiin ja jalostusmarginaaliriskiin.

Varastohintariski

Hintariskien hallinnan näkökulmasta Nesteen jalostamoiden varasto koostuu kahdesta osasta. Ensimmäistä ja suurinta osaa kutsutaan perusvarastoksi, ja sen koko pysyy verrattain vakaana. Toista osaa kutsutaan Nesteessä transaktiopositioiksi. Se on perusvarastotasosta poikkeava varaston osa, jonka koko vaihtelee päivittäin.

Perusvarasto on vähimmäistaso, jolla voidaan kohtuullisesti varmistaa, että jalostamot voidaan pitää käynnissä eikä toimituksia vaaranneta. Se koostuu varastoista jalostamoilla ja logistiikassa. Perusvarasto sisältää lakisääteisen velvoitevaraston.

Logistiikkaan liittyvä hintariskien hallinta on merkittävää etenkin polttoaineiden liiketoiminnassa raaka-aineiden hinnoittelun markkinakäytäntöjen ja pitkien merikuljetusten takia. Uusiutuvien tuotteiden liiketoimintaan liittyvä hintariskin perusvarasto on suurempi kuin fyysinen varasto. Sen koko on noin kolmasosa uusiutuvien tuotteiden liiketoiminnan vuosittain käyttämästä jalostuskapasiteetista. Perinteisessä öljynjalostustoiminnassa perusvarasto on noin kymmenesosa fossiilisten polttoaineiden vuosittaisesta kokonaisjalostuskapasiteetista.

Perusvarasto muodostaa Nesteen tuloslaskelmaan ja taseeseen kohdistuvan riskin, koska Neste arvostaa hankinnan ja valmistuksen kulut sekä raaka-aineet ja varastot FIFO-menetelmällä. Hintariskien hallintatoimia ei kohdisteta perusvarastoon. Nesteen varastoriskien hallintaperiaatteita sovelletaan transaktiopositioon siinä määrin kuin siitä voi aiheutua rahavirtariskejä syöttöainehankintojen, jalostamon tuotannon ja jalostettujen öljytuotteiden myynnin välisten suhteiden perusteella.

Nesteen riskienhallintaperiaatteen mukaisesti koko avoinna oleva transaktiopositio suojataan viipymättä.

Transaktioposition suojauksessa käytetään johdannaissovimuksia. Koska suojauksen kohteena olevien syöttöaineiden tai jalostettujen öljytuotteiden ominaisuudet eroavat siitä, mitä johdannaisilla voidaan ostaa tai myydä, ja koska Nesteen katsauskauden aikana käyttämien syöttöaineiden ja jalostamien öljytuotteiden laatu vaihtelee, liiketoimintaan kohdistuu aina jonkinasteinen perusriski. Perusriski on tyypillisesti suurempi Uusiutuvat polttoaineet -liiketoiminnassa kuin fossiilisen polttoaineen jalostuksessa. Tämä johtuu syöttöainevalikoiman luonteesta ja käytettävien suojausinstrumenttien niukkuudesta.

Jalostusmarginaaliriski

Kokonaisjalostusmarginaalin vaihtelu muodostaa merkittävän riskin, koska kokonaisjalostusmarginaali on tärkeä tulokseen vaikuttava tekijä Öljytuotteiden liiketoiminta-alueella.

Fossiilisten polttoaineiden jalostustoiminnassa jalostusmarginaaliriski on fossiilista polttoaineista valmistettujen tuotteiden myyntihintojen ja niiden valmistukseen käytettyjen fossiilisten syöttöaineiden funktio. Nesteen korkean konversioasteen jalostamat lieventävät yhtiön perinteisen öljynjalostusliiketoiminnan jalostusmarginaaliriskiä.

Neste altistuu Uusiutuvat tuotteet -liiketoiminnassa suuremmalle marginaalivaihtelulle kuin fossiilisen polttoaineen jalostuksessa. Uusiutuvien tuotteiden liiketoiminnassa jalostusmarginaali on pääasiassa uusiutuvan polttoaineen myyntihinnan ja käytetyn syöttöaineen hinnan funktio. Uusiutuvan dieselin hinnoittelun perusteena käytetyt hintanoteeraukset liittyvät ensisijaisesti öljytuotteisiin tai perinteiseen biodieseliin. Tuotehinnat vaihtelevat alueittain biomandaattien luonteen, paikallisen tarjonnan ja kysynnän sekä fossiilisten polttoaineiden hintojen mukaan. Euroopassa uusiutuvan dieselin hinnat määräytyvät pääasiassa biodieselin paikallisten hintojen mukaan. Tyypillisiä biodiesellaatuja ovat FAME (Fatty Acid Methyl Esther) ja RME (Rapeseed Methyl Esther). Pohjois-Amerikassa paikallinen biodieselreferenssi ja tyypillinen uusiutuvan polttoaineen hinnoittelun ajuri on SME (Soy Methyl Esther), jonka hintaan RIN:n (Renewable Identification Number) arvo vaikuttaa suoraan. Syöttöainekustannukset riippuvat syöttöainevalikoimasta ja liittyvät tyypillisesti kasviöljyihin ja rasvoihin. Syöttöaineiden hintoihin vaikuttavat päätekijät ovat kysynnän ja tarjonnan välinen suhde, satoennusteet ja paikallinen sää. Uusiutuvat tuotteet -liiketoiminnassa marginaalin epävakautta hallitaan pääasiassa operatiivisilla toimilla.

Barrelikohtaisen marginaalin ja rahavirran varmistamiseksi Neste on määritellyt marginaalin suojausperiaatteet tärkeimmille jalostusliiketoimilleen. Fossiilisten polttoaineiden jalostustoiminnassa käytetyt suojausasteet ovat tyypillisesti maltillisia, ja ne ilmaistaan prosentteina vuotuisesta tuotantomäärästä. Uusiutuvien tuotteiden liiketoiminnassa tavoiteltu suojausaste on tyypillisesti korkeampi. Suojausasteen voidaan odottaa kuitenkin vaihtelevan ajan mittaan. Uusiutuvien tuotteiden osalta suojausastetta mitataan ja seurataan prosentteina neljännesvuosittaisista myyntimääristä.

Jalostusmarginaalin suojauksessa käytetään johdannaissojauksia. Suojaukset kohdistuvat Nesteen kokonaisjalostusmarginaalin osatekijöihin sekä ennustettuun tai sovittuun myyntiin ja jalostamoiden tuotantoon, jotka altistuvat kansainvälisten markkinahintojen vaihtelulle. Koska suojauksen kohteena olevien syöttöaineiden tai jalostettujen öljytuotteiden ominaisuudet eroavat siitä, mitä johdannaisilla voidaan ostaa tai myydä, ja Nesteen jakson aikana käyttämien syöttöaineiden ja jalostamien öljytuotteiden laatu vaihtelee, liiketoimintaan kohdistuu aina jonkinasteinen perusriski. Perusriski on tyypillisesti suurempi Uusiutuvat tuotteet -liiketoiminnassa kuin fossiilisen polttoaineen jalostuksessa. Tämä johtuu syöttöainevalikoiman luonteesta ja käytettävien suojausinstrumenttien niukkuudesta.

[Liitteessä 25](#) on esitetty hyödyke johdannaisiin liittyvä konsernin avoin johdannaispositio tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 (31.12.2015).

2. Valuuttariski

Öljymarkkinoiden hinnoitteluvaluutta on Yhdysvaltain dollari, mutta Nesteen toiminta- ja raportointivaluutta on euro. Siksi Nesteen liiketoimintaan kohdistuu lyhyen aikavälin transaktioriskejä ja pitkän aikavälin valuuttariskejä.

Nesteen valuuttariskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa epävarmuutta, jota valuuttakurssimuutokset aiheuttavat rahavirrassa, tuloksessa ja taseessa. Yleisesti ottaen tämä tapahtuu suojaamalla sovittuihin ja ennakoituihin rahavirtoihin liittyviä valuuttariskejä, taseeseen sisältyviä valuuttariskejä (transaktiopoistio) ja euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omaan pääomaan liittyviä riskejä (translaatiopoistio).

Transaktioriski

Pääsääntöisesti liiketoiminta-alueet suojaavat erittäin todennäköiset valuuttamääräisiksi sovitut rahavirrat. Valuuttamääräiset nettorahavirrat ennustetaan rullaavasti seuraavan 12 kuukauden ajalta ja suojataan fossiilisten polttoaineiden osalta keskimäärin 80-prosenttisesti kuuden ensimmäisen kuukauden ajalta ja 40-prosenttisesti kuuden seuraavan kuukauden ajalta sekä uusiutuvien polttoaineiden osalta keskimäärin 70-prosenttisesti kuuden ensimmäisen kuukauden ajalta ja 30-prosenttisesti kuuden seuraavan kuukauden osalta. Riskineutraalista vertailupositioista voidaan poiketa konsernirahoituksen riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Tärkein suojattava valuutta on Yhdysvaltain dollari. Muita keskeisiä suojattavia valuuttoja ovat Malesian ringgit, Ruotsin kruunu, Norjan kruunu ja Singaporen dollari.

Konsernin nettopositiota hallitaan valuuttatermiineillä ja optioilla. Johdannaissojaukset solmitaan suojaustarkoituksessa, ja suurimpaan osaan sovelletaan IFRS:n mukaista suojauslaskentaa. Liiketoiminta-alueet vastaavat tulevien valuuttamääräisten nettorahavirtojen ennustamisesta, ja konsernirahoitus ja riskienhallinta vastaa suojaustoimien toteuttamisesta.

Nesteellä on taseessaan valuuttamääräisiä varoja ja velkoja, kuten valuuttamääräisiä lainoja, talletuksia, nettokäyttöpääomaa ja kassavaroja muussa kuin kotivaluutassa. Pääperiaatteena on suojautua tältä taseriskiltä täydellisesti valuuttatermiinien ja optioiden avulla. Valuuttakurssiriskin suojaus kohdistuu perusvaraston ylittävään varasto-osuuteen samoin kuin varastohintariskin hallinta. Suojaamattomia positioita sallitaan konsernirahoituksen riskienhallintaperiaatteissa määritellyissä rajoissa. Nettokäyttöpääoma on taseen merkittävin ja eniten vaihtelua aiheuttava valuuttamääräinen erä. Monet konsernin liiketoimista liittyvät dollarimääräiseen liiketoimintaympäristöön.

Tällaisia liiketoimia ovat esimerkiksi tuotteiden ja palveluiden myynnit sekä raakaöljyn ja muiden syöttöaineiden ostot. Siksi konserni suojaa nettokäyttöpääomansa päivittäistä määrää osana edellä mainittua tasesuojausta, jonka tarkoituksena on vähentää euron ja Yhdysvaltain dollarin välisen valuuttakurssin aiheuttamaa vaihtelua. Tilikauden 2016 aikana päivittäin suojattava tasesuojauspositio vaihteli noin 483 miljoonan euron ja 1 090 miljoonan euron välillä (2015: 440 miljoonan euron ja 985 miljoonan euron välillä). Konsernirahoitus ja riskienhallinta vastaavat valuuttakurssiriskille altistuvien tase-erien yhdistämisestä suojattavaksi nettoposiitioksi sekä suojaustransaktioiden tekemisestä. Valuuttariskiä arvioidaan mittaamalla valuuttakurssivaihteluiden vaikutusta historiallisia volatilitettejä käyttämällä.

Liitteessä 25 on esitetty valuuttajohdannaisiin liittyvän konsernin avoimen johdannaisposition nimellisarvot ja käyvät arvot tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 (31.12.2015).

Translaatiotriiki

Konsernirahoitus ja riskienhallinta vastaavat myös Nesteen translaatiotriikin hallinnasta. Translaatiopositio muodostuu sijoituksista tytäryrityksiin, yhteisyrityksiin ja osakkuusyrityksiin. Pääperiaatteena on olla suojaamatta translaatioposiitiota. Neste saattaa kuitenkin pyrkiä vähentämään translaatiotriikistä johtuvaa konsernin oman pääoman määrän vaihtelua suojaustoimenpiteillä. Translaatioposition suojaamiseen käytetään valuuttatermiinejä. Konsernirahoitus ja riskienhallinta päättävät mahdollisista suojaustoimista. Konsernin muiden kuin euromääräisten tytäryhtiöiden ja osakkuusyritysten oma pääoma 31.12.2016 oli 250 miljoonaa euroa (2015: 284 miljoonaa euroa). Positio eri valuutoissa ja suojausasteet on esitetty alla olevassa taulukossa.

Konsernin translaatiopositio	2016			2015		
	milj. euroa	Netto-sijoitus	Suojaus-aste %	Netto-sijoitus	Suojaus-aste %	Suojaus-aste %
USD	21	0	0 %	17	0	0 %
SEK	182	0	0 %	174	0	0 %
CAD	2	0	0 %	55	0	0 %
RUB	45	0	0 %	38	0	0 %
Muut	0	0	0 %	0	0	0 %
	250	0	0 %	284	0	0 %

3. Korkoriski

Neste altistuu korkoriskille pääasiassa korollisten nettovelkojensa myötä. Yhtiön korkoriskin hallinnan tavoitteena on vähentää korkokulujen vaihtelua tuloslaskelmassa. Konsernin nettovelkapolitiikan riskineutraali korkosidonnaisuusaika on 12 kuukautta, ja se voi vaihdella kuudesta 48 kuukauteen. Korkosidonnaisuusajan lisäksi Neste käyttää korkovirtariskimittaria.

Konserni käyttää korkojohdannaisia nettovelan korkosidonnaisuusajan mukauttamiseen. Konsernirahoitus ja riskienhallinta hallinnoi keskitetysti konsernin korkoriskiposiitiota. **Liitteessä 25** on esitetty korkojohdannaisiin liittyvän konsernin avoimen johdannaisposition nimellisarvot ja käyvät arvot tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 (31.12.2015).

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto konsernin korollisten velkojen korontarkastuksen ajankohdista.

Korontarkastuksen ajankohta	1 vuoden kuluessa	1-5 vuoden kuluessa	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Vaihtuvakorkoiset rahoitusinstrumentit				
Rahoitusvelat				
Lainat rahoituslaitoksilta	127	0	0	127
Leasinglainat	0	0	0	0
Joukkovelkakirjalaina	0	50	0	50
Koronvaihtosopimusten vaikutus	150	-150	0	0
Kiinteäkorkoiset rahoitusinstrumentit				
Joukkovelkakirjalaina	254	400	500	1 154
Muut lainat	2	30	19	51
Leasinglainat	3	14	73	90
	536	344	592	1 471

Alla olevassa taulukossa on esitetty konsernin korollinen vieras pääoma valuuttakohdittaisesti tilinpäätöshetkellä 31.12.2016 (31.12.2015).

milj. euroa	2016	2015
EUR	1 290	1 703
SGD	86	87
USD	95	98
	1 471	1 888

4. Herkkyys markkinariskeille

Liikevoiton herkkyys konsernin liiketoimintaan liittyville markkinariskeille

Konsernin liiketoiminnan luonteen vuoksi konsernin taloudellinen tulos on herkkä edellä kuvatuille markkinariskeille. Seuraavassa taulukossa on kuvattu konsernin toiminnan kannalta keskeisten hinta- ja valuuttatekijöiden muutosten keskimääräistä vaikutusta yhtiön liikevoittoon vuonna 2017 (2016). Laskelma perustuu oletuksiin tavanomaisista markkina- ja liiketoimintaolosuhteista, eikä siinä ole otettu huomioon suojaustoimenpiteiden vaikutusta.

Keskimääräinen vaikutus liikevoittoon (IFRS) ilman suojauksia

		2017	2016
+/- 10 %:n muutos euron ja dollarin välisessä valuuttakurssissa	milj. euroa	-136/+166	-105/+129
Kokonaisjalostusmarginaalin muutos +/-1,00 dollaria barreiliä	milj. US dollaria	+/-105	+/-110
Raakaöljyn hinnan muutos +/-10 dollaria barreiliä ¹⁾	milj. US dollaria	+/-80	+/-85
Uusiutuvien tuotteiden raaka-aineen hinnan muutos +/-100 dollaria tonnilta ¹⁾	milj. US dollaria	+/-105	+/-105
Uusiutuvien tuotteiden jalostusmarginaalin muutos +/-50 dollaria tonnilta ²⁾	milj. US dollaria	+/-120	+/-120

¹⁾ Varastovoitot/-tappiot eivät sisälly vertailukelpoiseen liikevoittoon

²⁾ Perustuu nimelliskapasiteettiin

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama herkkyys markkinariskeille

Seuraavassa on esitetty IFRS 7 -standardin edellyttämä herkkyysanalyysi. Se pyrkii havainnollistamaan konsernin tilikauden tuloksen ja oman pääoman herkkyyttä öljyn hinnan muutokselle, euron ja dollarin väliselle valuuttakurssille ja dollarin ja Malesian ringgitin väliselle valuuttakurssille sekä koroille, jotka johtuvat taseeseen 31.12.2016 (31.12.2015) sisältyvistä rahoitusinstrumenteista, kuten rahoitusvaroista ja rahoitusveloista sekä johdannaissopimuksista IFRS -standardien mukaisesti. Yllä mainituille markkinariskeille herkkiä rahoitusinstrumentteja ovat käyttöpääomaerät, kuten myyntisaamiset ja muut saamiset, sekä ostovelat ja muut velat, korolliset velat, talletukset, rahat, pankkisaamiset ja johdannaissopimukset. Käyvän arvon muutoksen oletetaan kohdistuvan täysimääräisesti omaan pääomaan niiden johdannaissopimusten osalta, joihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Öljyn hinnan muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on oletettu seuraavaa:

- Raakaöljyn, öljytuotteisiin ja kasvisöljyihin liittyvien johdannaissopimusten hintatason muutoksen oletetaan olevan +/-10 %
- Laskelma sisältää jalostamoiden varastoposition hintariskiä suojaaviin öljyn johdannaissopimukseen kohdistuvan herkkyuden. Vastaava kohde-etuutena oleva varastopositio ei kuitenkaan sisälly laskelmaan, koska vaihto-omaisuutta ei luokitella rahoitusinstrumentiksi
- Laskelma sisältää ennustettua jalostusmarginaalia suojaaviin öljyn johdannaissopimukseen kohdistuvan herkkyuden. Kohde-etuutena oleva ennustettu jalostusmarginaalipositio ei kuitenkaan sisälly laskelmaan
- Eri öljytuotelaatujen hintaeroihin kohdistuvien öljyn johdannaissopimusten herkkyys ei sisälly laskelmaan, koska hintojen ei oleteta vaihtelevan näiden sopimusten osalta

- Laskelma ei sisällä saman instrumentin eri maturiteettien välisiin hintaeroihin kohdistuvien raakaöljyn ja öljytuotteiden johdannaissopimusten herkkyyttä, koska hintojen ei oleteta vaihtelevan näiden sopimusten osalta

Euron ja dollarin välisen valuuttakurssin muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Euron ja dollarin välisen valuuttakurssimuutoksen oletetaan olevan +/-10 %
- Positio sisältää dollarimääräiset rahoitusvarat ja rahoitusvelat eli korolliset velat, talletukset, myyntisaamiset ja muut saamiset sekä ostovelat ja muut velat, rahat ja pankkisaamiset sekä johdannaissopimukset
- Positio ei sisällä tulevia dollarimääräisiä kassavirtoja

Dollarin ja Malesian ringgitin (MYR) välisen valuuttakurssin muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Dollarin ja ringgitin valuuttakurssimuutoksen oletetaan olevan +/-10 %
- Positio sisältää MYR-määräiset johdannaissopimukset
- Positio ei sisällä tulevia MYR-määräisiä kassavirtoja

Korkotason muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Korkotason muutokseksi oletetaan yksi prosenttiyksikkö
- Positio sisältää korolliset rahoitusvelat, korolliset rahoitussaamiset ja koronvaihtosopimukset, mutta pankkitilien saldot eivät ole mukana positiossa
- Vaihtuvakorkoiset rahoitusinstrumentit vaikuttavat tuloslaskelmaan lukuun ottamatta johdannaissopimuksia, jotka suojaavat omaan pääomaan vaikuttavia tulevia kassavirtoja

Seuraavassa taulukossa esitetty herkkyysanalyysi ei välttämättä ole edustava, koska konserni altistuu markkinariskeille myös muiden tase-erien kuin rahoitusinstrumenttien kautta. Esimerkiksi vaihto-omaisuus on tällainen tase-erä. Herkkyyslaskelmissa ei ole otettu huomioon tulevia rahavirtoja, joihin kohdistuu merkittäviä suojaustoimenpiteitä. Siksi laskelmassa vaikuttaa ainoastaan suojausinstrumentin käyvän arvon muutos. Lisäksi euron ja dollarin välisen valuuttakurssin muutokselle herkin position suuruus vaihtelee merkittävästi, joten tilinpäätöshetken tilanne ei välttämättä kuvaa keskimääräistä tilannetta tilikauden aikana. Oma pääoma -sarake sisältää suoraan omaan pääomaan kirjatut erät. Tuloslaskelmaan vaikuttavat erät eivät ole mukana omassa pääomassa.

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama herkkyys markkinariskeille		2016		2015	
		Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
+/-10 %:n muutos öljyn hinnassa ¹⁾	milj. euroa	-/+17	-/+0	-/+4	-/+0
+/-10 %:n muutos euron ja dollarin välisessä valuuttakurssissa	milj. euroa	+65/-76	+60/-69	+57/-67	+25/-33
1 %:n muutos markkinakoroissa	milj. euroa	+/-3	+/-0	+/-4	+/-0
+/-10 %:n muutos dollarin ja ringgitin välisessä valuuttakurssissa	milj. euroa	-/+3	-/+0	+/-0	+/-7

¹⁾ Sisältää raakaöljyn, öljytuotteiden ja kasviöljyjen johdannaisia

5. Suojauslaskenta

Nesteellä on suojauslaskennassa valuutta- ja korkojohdannaisia. Valuuttajohdannaisia käytetään vähentämään valuuttakurssien vaihtelusta johtuvaa epävarmuutta ennakoitujen myyntien ja muiden tulevien tuottojen kassavirroissa sekä Nesteen taseessa. Valuuttajohdannaiset on määritelty joko tulevan liiketapahtuman suojaukseksi, kuten rahavirran tai nettosijoituksen suojaukseksi, tai johdannaissopimuksiksi, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä.

Konserni käyttää suojausinstrumentteina valuuttatermiinejä ja -optioita.

Konserni vähentää tuloslaskelman korkokustannusten vaihtelua koronvaihtosopimuksilla. Lisäksi se vähentää vaihtelua muokkaamalla velkasalkun korkosidonnaisuusaikaa. Korkojohdannaiset on määritelty tulevan liiketapahtuman suojaukseksi, kuten rahavirran suojaukseksi, tai taseeseen merkityn omaisuuserän tai velan käyvän arvon suojaukseksi. Konserni käyttää suojausinstrumentteina koronvaihtosopimuksia.

Tulevan rahavirran suojaus

Suojauslaskennan edellytykset täyttävät johdannaissopimukset on määritelty tulevan rahavirran suojaukseksi. Tällaisia johdannaissopimuksia ovat esimerkiksi 12 seuraavan kuukauden ennakoituja dollarimääräisiä myyntejä suojaavat valuuttajohdannaiset sekä tilikaudella 2018 erääntyvä vaihtuvakorkoiseen velkaan liittyvä koronvaihtosopimus.

Jos johdannaissopimus täyttää rahavirran suojauksen ehdot ja sen suojausvaikutus voidaan osoittaa tehokkaaksi, käyvän arvon muutos merkitään omaan pääomaan / laajaan tuloslaskelmaan. Valuutta-optioihin liittyvän aika-arvon muutokset kirjataan kuitenkin tuloslaskelmaan. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Tilikausilla 2016 ja 2015 tehon osuus oli vähäinen. Suojaustransaktioiden tehokkuutta testataan vuosineljänneksittäin.

Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolloin suojauskohde vaikuttaa tulokseen eli kun esimerkiksi suojattu ennakoitu myynti toteutuu. Ennakoitua dollarimääräistä myyntiä suojaavien valuuttajohdannaissopimusten tehok-

kaan osuuden voitot ja tappiot kirjataan liikevaihtoon 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Vaihtuvakorkoisia lainoja suojaavien koronvaihtosopimusten siirtyvät korot kirjataan tuloslaskelman rahoituskuluihin, ja suojausinstrumentin käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan / laajaan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojaus

Tietyt koronvaihtosopimukset on määritelty käyvän arvon suojauksiksi. Käyvän arvon suojauksiksi määriteltyjen ja käyvän arvon suojauslaskennan kriteerit täyttävien, erittäin tehokkaiden korkojohdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Tuloslaskelmaan kirjataan myös korkojohdannaisten tulosvaikutusta kompensoiva omaisuuserän tai velan suojatun osan käyvän arvon muutos sekä tehon osa.

Tuloslaskelmaan kirjatut erät

	2016	2015
Suojausinstrumenteista johtuvat voitot tai tappiot	-8	-10
Suojauksen kohteesta johtuvat voitot tai tappiot	7	10

Likviditeetti- ja jälleensuojausriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituksen riittämättömyyttä tai poikkeuksellisen korkeita rahoituskustannuksia tilanteessa, jossa liiketoiminnan olosuhteet heikentyvät odottamattomasti rahoitusta tarvittaessa. Likviditeettiriskin hallinnan tavoitteena on ylläpitää riittävä maksuvalmius ja varmistaa likviditeetin saatavuus kaikissa olosuhteissa epävarmuuden vähentämiseksi.

Liiketoiminnan rahavirta on Nesteen pääasiallinen rahoituslähde. Konserni pyrkii alentamaan likviditeetti- ja jälleensuojausriskiään hajauttamalla lainojensa erääntymisaikoja. Likviditeetti- ja jälleensuojausriskiä on minimoitu myös asettamalla eräitä muita limiittejä. Konsernilla tulee olla aina käytettävissä sitovia luottolimiittisopimuksia kaikkien 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvien lainojen maksamiseksi ja mahdollisesti ennustetun negatiivisen nettorahavirran kattamiseksi. Sitovien luottolimiittisopimusten ja ylimääräisten käteisvarojen yhteismäärän on aina oltava vähintään 500 miljoonaa euroa. Lisäksi lyhytaikaiset korolliset velat saavat olla enintään 30 % korollisten velkojen kokonaismäärästä.

Konsernin lainojen keskimääräinen erääntymisaika 31.12.2016 oli 3,6 vuotta. Tärkeimmät olemassa olevat luottolimiittijärjestelyt ovat:

- Monivaluuttainen valmiusluottojärjestely (sitova), 1 500 miljoonaa euroa
- Luottolimiittisopimukset (sitova), 150 miljoonaa euroa
- Yritystodistusohjelma (ei-sitova), 400 miljoonaa euroa

Konsernilla oli 31.12.2016 rahaa ja pankkisaamia sekä käyttämättömiä sitovia luottolimiittisopimuksia yhteensä 2 438 miljoonaa euroa.

Rahat ja pankkisaamiset sekä käyttämättömät sitovat luottolimiittisopimukset

	2016	2015
Vaihtuva korko		
- Rahat ja pankkisaamiset	788	596
- Luottolimiittisopimukset, vuoden kuluessa erääntyvät	150	150
- Valmiusluottojärjestelyt, yli vuoden kuluttua erääntyvät	1 500	1 500
	2 438	2 246

Seuraavissa taulukoissa esitetään konsernin rahoitusvelkojen kassavirtojen maturiteettijakauma

Rahoitusvelkojen sopimukseen perustuvat maturiteetit 31.12.2016	2017 ¹⁾	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
Muut kuin johdannaiset							
Ostovelat	1 030	0	0	0	0	0	1 030
Joukkovelkakirjalainat	287	77	427	11	11	511	1 324
- korkokulut	37	27	27	11	11	11	124
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset	250	50	400	0	0	500	1 200
Lainat rahoituslaitoksilta	101	8	14	0	0	0	123
- korkokulut	0	0	0	0	0	0	0
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset	101	8	14	0	0	0	123
Rahoitusleasingvelat	15	15	16	15	14	161	236
- korkokulut	12	12	12	11	10	89	146
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	3	3	4	4	4	72	90
Muut lainat	4	5	37	2	2	22	72
- korkokulut	4	4	4	1	1	4	18
Muiden pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	0	1	32	1	1	19	54
Muut kuin johdannaiset yhteensä	1 437	105	493	28	27	695	2 785
Hyödykejohdannaiset	102	0	0	0	0	0	102
Koronvaihtosopimukset: tuleva (-)	-3	-2	-3	0	0	0	-8
Bruttomääräisesti toteutettavat valuuttatermiinit							
- tuleva (-)	-2 016	0	0	0	0	0	-2 016
- lähtevä	2 064	0	0	0	0	0	2 064

¹⁾ Lyhennykset tilikaudella 2017 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

Rahoitusvelkojen sopimuksiin perustuvat maturiteetit 31.12.2015	2016 ¹⁾	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä
Muut kuin johdannaiset							
Ostovelat	787	0	0	0	0	0	787
Joukkovelkakirjalainat	355	287	77	427	11	521	1 678
- korkokulut	55	37	27	27	11	21	178
Joukkovelkakirjalainojen lyhennykset	300	250	50	400	0	500	1 500
Lainat rahoituslaitoksilta	110	56	16	21	7	3	213
- korkokulut	1	1	1	0	0	0	3
Rahoituslaitoslainojen lyhennykset	109	55	15	21	7	3	210
Rahoitusleasingvelat	38	15	15	14	14	175	271
- korkokulut	13	12	12	11	11	98	157
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	25	3	3	3	3	77	114
Muut lainat	4	4	4	36	2	26	76
- korkokulut	4	4	4	3	1	6	22
Muiden pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	0	0	0	33	1	20	54
Muut kuin johdannaiset yhteensä	1 294	362	112	498	34	725	3 025
Hyödykejohdannaiset	21	2	0	0	0	0	23
Koronvaihtosopimukset: tuleva (-)	-10	-3	-1	-3	0	0	-17
Bruttomääräisesti toteutettavat valuuttatermiinit							
- tuleva (-)	-1 325	0	0	0	0	0	-1 325
- lähtevä	1 337	0	0	0	0	0	1 337

¹⁾ Lyhennykset tilikaudella 2016 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

Luotto- ja vastapuoliriski

Luotto- ja vastapuoliriski syntyy myynti-, suojaus- ja kaupankäyntitapahtumista sekä kassavarojen sijoittamisesta. Riski syntyy siitä, että vastapuoli voi jättää sopimuksen mukaiset maksuvelvoitteensa täyttämättä. Riskin suuruus määräytyy vastapuolen luottokelpoisuuden ja avoimen saldon perusteella. Luotto- ja vastapuoliriskien hallinnan tavoitteena on minimoida tappiot, jotka syntyvät, kun vastapuoli jättää velvoitteensa suorittamatta. Luotto- ja vastapuoliriskien hallintaa koskevat limiitit, mandaatit ja peri-

aatteet on määritelty Nesteen hallituksen hyväksymässä riskienhallintapolitiikassa sekä erillisissä luotto- ja vastapuoliriskien hallintaa koskevassa ohjeessa.

Riski määritellään sen Nesteelle aiheutuvan arvioidun vahingon suuruiseksi, joka syntyisi, jos vastapuoli jättäisi velvoitteensa täyttämättä. Sallitut luottoriskirajat päätetään konsernitason, määritellään eri päätöksentekotasolla ja jaetaan Nesteen liiketoiminta-alueille, jotka vastaavat vastapuoliriskien hallinnasta rajojen puitteissa.

Myyntisopimusten luottolimiittejä määriteltäessä arvioidaan vastapuolten luottokelpoisuus. Tällöin päätetään, myönnetäänkö luottolimiitti vai vaaditaanko vakuus, kuten remburssi, pankkitakaus tai emoyrityksen takaus. Jos vaaditaan vakuus, luottoriski arvioidaan vakuuden antajan taloudellisen tilanteen perusteella. Asiakkaalta voidaan myös vaatia ennakkomaksu ennen myytyjen tuotteiden luovuttamista, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Lisäksi Neste voi alentaa vastapuoliriskejä myymällä myyntisaamia kolmannelle osapuolelle, kuten pankille. Myynnin yhteydessä oikeus saamiin siirtyy pankille. Saamiset myydään ja siirretään ilman takuuta ostajan luottokelpoisuudesta ja rajallisella takautumisoikeudella. Myyjä saa pankilta myyntihetkellä suorituksen myyntisaamisistaan. Palkkiot ja muut kulut vähennetään suorituksesta tai laskutetaan erikseen.

Vastapuolille myönnettävät luottolimiitit jaetaan kahteen luokkaan sopimustyyppin mukaan: fyysisiin myyntisopimuksiin sekä johdannaissopimuksiin. Vastapuolien luottorajat on määritetty ajallisesti maksun suorittamiseen liittyvän riskin ja luottoriskiposition osalta. Konserni käyttää vastapuolen luottoriskin määrittelyssä kahdenlaisia valtuutuksia: luottoluokituslaitoksen luokittelemia vastapuolia koskevia päätöksentekovaltuutuksia ja luokittelemattomia vastapuolia koskevia päätöksentekovaltuutuksia. Pörssin ulkopuolisten johdannaissopimusten osalta (OTC-sopimukset) Neste on neuvotellut hyödyke-, valuutta- ja korkojohdannaisia koskevat ISDA-puitesopimukset (International Swaps and Derivatives Association, Inc.). Nämä sopimukset sallivat avoimen position netotuksen ja sopimuksen päättämisen maksuhäiriötilanteissa. Osaan johdannaisia koskevista sopimuksista sisältyy luottoriskiä vähentävä Credit Support Annex, jonka mukaan sopimuksessa määritellyn rajan ylittävälle saldolle on annettava rahavakuus tai remburssi.

Neste vähentää luottoriskiä tekemällä rahoitus sopimuksia ainoastaan hyväksytyjen vastapuolten kanssa. Vastapuolen luottoluokituksen vähimmäisvaatimus konsernirahoituksessa on määritelty Nesteen riskienhallintapolitiikassa. Ulkomaisilla tytäryrityksillä voi olla pankkitilejä rahalaitoksissa, joilla ei ole luottoluokitusta. Tytäryritykset pienentävät tällaisiin rahalaitoksiin liittyviä luottoriskejä siirtämällä ylimääräiset kassavaransa säännönmukaisesti konsernirahoitukseen.

Nesteelle vakuutusturvaa tarjoavien vakuutusyhtiöiden tai jälleenvakuuttajien osalta luottoluokituksen vähimmäisvaatimus on määritelty konsernin rahoitusperiaatteissa.

Konsernin asiakasmäärä on suuri, ja asiakaskunta kansainvälisesti hajaantunut. Merkittävimmät vastapuolet ovat pääasiassa suuria kansainvälisiä öljy-yhtiöitä ja rahoituslaitoksia. Konsernin altistuminen odottamattomille luottotappioille yhdessä raportointisegmentissä voi kuitenkin kasvaa riskikeskittymien kautta, jos konsernilla on useita vastapuolia samalla toimialalla tai maantieteellisellä alueella, jossa tapahtuu

epäsuotuisia taloudellisia, poliittisia tai muita muutoksia. Näitä riskejä pienennetään ottamalla maariskit huomioon luottopäätöksenteossa.

Nesteen kaikilla hyödyke johdannaissopimusten vastapuolilla tai niiden emoyrityksillä oli 31.12.2016 hyvä luottoluokitus (vähintään investment grade) kansainvälisiltä luottoluokituslaitoksilta. Kaikilla konsernirahoituksen ja riskienhallinnan valuutta- ja korkojohdannaisen vastapuolilla oli 31.12.2016 hyvä luottoluokitus (vähintään investment grade). Hyödykkeiden johdannaiskauppaa tehdään myös pörssin välityksellä, mikä pienentää luottoriskiä.

Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty seuraavassa taulukossa. Avoimista myyntisaamisista 49 prosentissa vastapuolella tai sen emoyhtiöllä on vähintään investment grade -tason luottoluokitus. Myyntisaamisista 51 prosenttia on vastapuolilta, joilla ei ole investment grade -tason luottoluokitusta. Merkittävä osuus tästä saamisesta on suurelta joukolta yritys- ja yksityisasiakkaita.

Myyntisaamisten ikäjakauma	2016	2015
Erääntymättömät myyntisaamiset	824	730
1–30 päivää sitten erääntyneet myyntisaamiset	39	38
31–60 päivää sitten erääntyneet myyntisaamiset	3	1
Yli 60 päivää sitten erääntyneet myyntisaamiset	10	5
Myyntisaamiset yhteensä	875	774
Luottotappiovaraus	-2	-3
Myyntisaamiset, netto	874	771

Johdannaiskaupoissa konsernilla on vastapuolten kanssa ISDA-puitesopimus tai muu netotussopimus, jonka perusteella laskut/maksut netotetaan. Tietyissä luottoriskitapahtumissa kaikki sopimusten puitteissa olevat avoimet kaupat päätetään, jolloin toinen osapuoli maksaa netotuksesta muodostuvan saatavan toiselle.

Netotussopimusten alaisten instrumenttien netotusten taloudelliset vaikutukset

31.12.2016	Bruttomääräisinä taseessa esitetyt rahoitusinstrumentit	Velat tai varat, joihin liittyy netotussopimuksia	Nettopositio
Rahoitusvarat			
Johdannaiset	56	47	9
Myyntisaamiset	9	6	4
Rahoitusvelat			
Johdannaiset	166	49	117
Ostovelat	7	6	1

31.12.2015	Bruttomääräisinä taseessa esitetyt rahoitusinstrumentit	Velat tai varat, joihin liittyy netotussopimuksia	Nettopositio
Rahoitusvarat			
Johdannaiset	110	26	84
Myyntisaamiset	24	5	19
Rahoitusvelat			
Johdannaiset	51	26	25
Ostovelat	6	5	1

Pääomarakenteen hallinta

Konsernin tavoitteena on varmistaa tehokas pääomarakenne, joka takaa konsernin toimintaedellytykset pääomamarkkinoilla kaikissa olosuhteissa toimialan epävakaisuudesta huolimatta. Vaikka konsernilla ei ole luottoluokituslaitoksen myöntämää julkista luottoluokitusta, konsernin tavoitteena on ylläpitää pääomarakennetta, joka vastaa hyvän luottoluokituksen (investment grade) jalostus- ja markkinointiyhtiöiden pääomarakennetta. Yhtiön hallitus arvioi konsernin pääomarakennetta säännöllisesti.

Konserni seuraa pääomarakenteensa kehitystä tarkastelemalla vähimmäisomavaraisuusastetta eli korollisen nettovelan suhdetta korollisen nettovelan ja oman pääoman summaan. Korollinen nettovelka lasketaan vähentämällä rahat ja pankkisaamiset korollisista veloista.

Konsernin velan osuus kokonaispääomasta tulee todennäköisesti vaihtelevaan suhdannesykliin mukaan, ja konsernin tavoitteena on pitää tunnusluku välillä 25–50 %. Velan osuus kokonaispääomasta 31.12.2016 ja 31.12.2015 oli seuraava:

	2016	2015
Korolliset velat	1 471	1 888
Rahat ja pankkisaamiset	788	596
Korollinen nettovelka	683	1 291
Oma pääoma yhteensä	3 755	3 104
Korollinen nettovelka ja oma pääoma yhteensä	4 438	4 395
Velan osuus kokonaispääomasta	15,4 %	29,4 %

4. Segmentti-informaatio

Nesteen liiketoimintarakenne

Konsernin liiketoiminnat on ryhmitelty kolmeen liiketoiminta-alueeseen ja seitsemään yhteiseen toimintoon. Liiketoiminta-alueet ovat tulosvastuisia yksiköitä ja vastaavat asiakkuuksista ja tuotteista sekä liiketoiminnan kehittämisestä. Liiketoiminta-alueet ovat Öljytuotteet, Uusiutuvat tuotteet ja Öljyn vähittäismyynti. Konsernin yhteisiä toimintoja ovat Talous ja Strategia, Henkilöstö ja turvallisuus, Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet, Teknologia, Uudet liiketoiminnat, Viestintä ja brändimarkkinointi sekä Lakiasiat.

Toimintasegmentit

Konsernin toiminta on jaettu neljään toimintasegmenttiin: Öljytuotteet, Uusiutuvat tuotteet, Öljyn vähittäismyynti ja Muut. Segmenttien suoritusta tarkastellaan säännöllisesti ylimmän operatiivisen päätöksentekijän, toimitusjohtajan, toimesta, suorituksen arvioimiseksi ja resurssien kohdistamiseksi.

Konsernin toimintasegmentit kattavat seuraavat liiketoiminnat:

Öljytuotteet -segmentti valmistaa, markkinoi ja myy laajaa tuotevalikoimaa korkealaatuisia liikennepolttoaineita ja muita korkean lisäarvon öljytuotteita globaalille asiakaskunnalle. Tuotevalikoima sisältää bensiinin, dieselöljyn, lentokone- ja laivapolttoaineet, lämmitysöljyn, raskaan polttoöljyn, perusöljyn, voiteluaineet, liikennepolttoaineiden komponentteja, liuottimia, nestekaasua ja bitumia. Neste Shippingin rahtaustoiminto kuuluu Öljytuotteiden segmenttiin.

Uusiutuvat tuotteet -segmentti tuottaa, markkinoi ja myy Neste uusiutuvaa -dieselä sekä Neste Uusiutuvaa -lentopolttoainetta, jotka perustuvat Nesteessä kehitettyyn teknologiaan, kotimaisille ja kansainvälisille tukkumarkkinoille. Uusiutuvaa dieselä valmistetaan Porvoon, Singaporen ja Rotterdamin jalostamoilla.

Öljyn vähittäismyynti -segmentti markkinoi ja myy öljytuotteita sekä näihin liittyviä palveluita suoraan loppukäyttäjille. Tärkeimpiä asiakkaita ovat yksityisautoilijat, teollisuus, kuljetusyritykset, maanviljelijät sekä öljylämmittäjät. Liikennepolttoaineita markkinoidaan ja myydään sekä Nesteen oman vähittäismyyntiverkoston kautta että suoramyyntinä.

Muut-segmentti muodostuu Tutkimus ja teknologia -yksiköstä, Neste Jacobsista, Nynas AB:sta sekä konserniesikunnasta ja keskitetyistä palveluyksiköistä.

Edellä esitettyihin segmentteihin ei sisälly sellaisia segmenttejä, joihin olisi yhdistelty useampia pienempiä segmenttejä.

Segmenttien tuloksellisuuden arviointi perustuu vertailukelpoiseen liikevoittoon ja vertailukelpoiseen sidotun pääoman tuottoon. Segmenteissä noudatetaan samoja tilinpäätöksen laadintaperiaatteita kuin konsernissa. Periaatteet on kuvattu kohdassa "Laadintaperiaatteet". Segmenttien väliset liiketapahtumat ovat markkinaehtoisia, ja ne eliminoidaan konserniyhdistelyssä. Segmenttien liikevoitto sisältää tulevien myyntien ja ostojen rahavirtoja suojaavien valuutta- ja öljyjohdannaisten toteutuneet voitot ja tappiot, jotka on kirjattu tuloslaskelmaan. Tuloslaskelman rivi "Liiketoiminnan muut kulut" sisältää seuraavat liiketoimintasegmenteille keskeiset kuluerät:

Öljytuotteet: kunnossa- ja ylläpitokulut, vuokrat, tutkimuskulut, muut kiinteistökulut sekä vakuutusmaksut

Uusiutuvat tuotteet: kunnossa- ja ylläpitokulut, vuokrat, tutkimuskulut, muut kiinteistökulut, sekä vakuutusmaksut

Öljyn vähittäismyynti: kunnossa- ja ylläpitokulut, vuokrat, muut kiinteistökulut ja markkinointikulut.

Segmentin varat ja velat ovat sellaisia eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan. Segmentin varat muodostuvat pääasiassa aineellisista hyödykkeistä, aineettomista hyödykkeistä, osuuksista yhteisyrytyksissä, vaihto-omaisuudesta sekä operatiivisista saamisista. Laskennalliset verot, tulevan rahavirran suojaamiseksi solmitut johdannaissoimukset tai korolliset saamiset eivät sisälly segmentin varoihin. Segmentin velat sisältävät operatiiviset velat, eläkevelvoitteet ja varaukset. Verot, korolliset velat ja tulevan rahavirran suojaamiseksi solmitut johdannaissoimukset eivät sisälly segmentin velkoihin.

Konsernin asiakasrakenne oli vuosina 2016 ja 2015 sellainen, ettei suuria keskittyymiä muodostunut millään maantieteellisellä alueella tai toimintasegmentillä.

Konsernin toimintasegmenttien tiedot 31.12.2016 ja 31.12.2015 on esitetty alla olevassa taulukossa.

2016	Öljytuotteet	Uusiutuvat polttoaineet	Öljyn vähittäismyynti	Muut	Eliminoinnit	Konserni	Liite
Ulkoinen liikevaihto	5 629	2 467	3 523	69	0	11 689	
Sisäinen liikevaihto	1 766	223	28	225	-2 241	0	
Liikevaihto yhteensä	7 395	2 690	3 552	294	-2 241	11 689	7
Liiketoiminnan muut tuotot	42	6	7	34	-19	71	8
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	3	0	0	11	0	14	19
Materiaalit ja palvelut	-6 266	-1 939	-3 326	-64	2 076	-9 519	9
Henkilöstökulut	-138	-32	-33	-148	2	-349	10
Poistot ja arvonalentumiset	-217	-109	-22	-18	0	-366	11
Liiketoiminnan muut kulut	-256	-97	-88	-121	177	-386	12
Liikevoitto	563	518	89	-11	-5	1 155	
Rahoitustuotot ja -kulut						-79	13
Voitto ennen veroja						1 075	
Tuloverot						-133	14
Tilikauden voitto						943	
Vertailukelpoinen liikevoitto	453	469	90	-23	-6	983	
varastovoitot/-tappiot	157	123	0	0	0	280	
avoimien hyödyke- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutokset	-57	-60	0	0	0	-118	
omaisuuden myyntivoitot/-tappiot	11	0	0	12	0	23	
vakuutus- ja muut korvaukset	0	0	0	0	0	0	
muut oikaisut	0	-13	0	0	0	-13	
Liikevoitto	563	518	89	-11	-5	1 155	
Investoinnit	249	104	31	38	0	422	
Segmentin varat	3 560	2 191	545	307	-310	6 293	
Osuudet yhteisyrityksissä	21	0	0	195	0	216	19
Laskennalliset verosaamiset						39	28
Kohdistamattomat varat						894	
Varat yhteensä	3 581	2 191	545	502	-310	7 443	
Segmentin velat	1 157	380	350	253	-297	1 843	
Laskennalliset verovelat						246	28
Kohdistamattomat velat						1 599	
Velat yhteensä	1 157	380	350	253	-297	3 688	
Segmentin sidottu pääoma	2 424	1 811	196	249	-12	4 667	
Sidotun pääoman tuotto, %	23,2	28,6	47,3	-5,3			
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	18,7	25,9	47,5	-11,3			

2015	Öljytuotteet	Uusiutuvat polttoaineet	Öljyn vähittäismyynni	Muut	Eliminoinnit	Konserni	Liite
Ulkoinen liikevaihto	5 406	1 946	3 709	69	0	11 131	
Sisäinen liikevaihto	2 061	426	40	198	-2 724	0	
Liikevaihto yhteensä	7 467	2 372	3 748	267	-2 724	11 131	7
Liiketoiminnan muut tuotot	101	1	4	20	-18	109	8
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	2	0	0	26	0	27	19
Materiaalit ja palvelut	-6 602	-1 930	-3 528	-56	2 578	-9 539	9
Henkilöstökulut	-148	-31	-34	-139	2	-351	10
Poistot ja arvonalentumiset	-216	-95	-31	-17	0	-358	11
Liiketoiminnan muut kulut	-215	-84	-81	-101	161	-320	12
Liikevoitto	389	233	79	0	-2	699	
Rahoitustuotot ja -kulut						-65	13
Voitto ennen veroja						634	
Tuloverot						-74	14
Tilikauden voitto						560	
Vertailukelpoinen liikevoitto	439	402	84	2	-2	925	
varastovoitot/-tappiot	-143	-119	0	0	0	-263	
avomien hyödyke- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutokset	35	-50	0	0	0	-15	
omaisuuden myyntivoitot/-tappiot	76	0	0	0	0	76	
vakuutus- ja muut korvaukset	0	0	0	0	0	0	
muut oikaisut	-17	0	-5	-3	0	-25	
Liikevoitto	389	233	79	0	-2	699	
Investoinnit	453	28	37	17	0	536	
Segmentin varat	3 282	2 145	439	260	-237	5 889	
Osuudet yhteisyrityksissä	18	0	0	201	0	220	19
Laskennalliset verosaamiset						29	28
Kohdistamattomat varat						655	
Varat yhteensä	3 300	2 145	439	461	-237	6 793	
Segmentin velat	980	261	255	193	-230	1 459	
Laskennalliset verovelat						265	28
Kohdistamattomat velat						1 965	
Velat yhteensä	980	261	255	193	-230	3 689	
Segmentin sidottu pääoma	2 320	1 884	184	269	-7	4 650	
Sidotun pääoman tuotto, %	16,2	12,6	38,9	-0,2			
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	18,2	21,8	41,2	1,1			

Maantieteelliset tiedot

Konsernilla on tuotantolaitoksia Suomessa, Singaporessa, Alankomaissa sekä Bahrainissa ja vähittäismyyntiverkostoa Suomessa, Luoteis-Venäjällä, Virossa, Latviassa sekä Liettuassa. Seuraavassa taulukossa on esitetty konsernin liikevaihto asiakkaan sijaintimaan mukaan riippumatta tuotteen tai palvelun alkuperämaasta, sekä pitkäaikaiset varat ja investoinnit kohdemaan mukaan.

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Itämeren alue	Muut Euroopan maat	Pohjois- ja Etelä-Amerikka	Muut maat	Konserni
2016							
Liikevaihto kohdemaan mukaan	4 181	1 983	1 135	2 504	1 790	96	11 689
Pitkäaikaiset varat	2 545	195	103	650	0	557	4 049
Investoinnit	315	0	8	84	0	15	422
2015							
Liikevaihto kohdemaan mukaan	4 529	1 477	1 232	2 248	1 506	139	11 131
Pitkäaikaiset varat	2 535	201	96	614	0	589	4 036
Investoinnit	507	0	9	18	0	2	536

Liikevaihto on kohdistettu asiakkaan sijaintimaan mukaan. Pitkäaikaiset varat ja investoinnit on kohdistettu niiden sijaintimaan mukaan. Pitkäaikaiset varat pitävät sisällään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä osuudet yhteisyrityksissä. Muut Pohjoismaat sisältää Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin. Itämeren alue sisältää Viron, Latvian, Liettuan, Venäjän ja Puolan. Konsernin toiminnot tällä maantieteellisellä alueella muodostuvat pääasiassa vähittäismyynnistä kyseisissä maissa.

5. Myytävänä olevat varat

31.12.2016 ei ollut myytävänä olevia varoja.

Myytävänä olevat varat 31.12.2015 liittyvät sopimukseen Nesteen, Veolian ja Borealisen omistaman yhteisyrityksen perustamisesta. Yhteisyritys tuottaa höyryä ja muita käyttöhyödykkeitä Nesteen jalostamon ja Borealisen petrokemiantuotannon tarpeisiin Porvoossa. Hanke valmistui maaliskuussa 2016. Neste ja Veolia omistavat Kilpilahden Voimalaitos Oy -nimisestä yhteisyrityksestä kumpikin 40 % ja loput 20 % omistaa Borealis. Luokiteltu voimalaitos on osa Öljytuotteet- segmenttiä.

Myytävänä olevat varat	2015
Aineelliset hyödykkeet	47
Vaihto-omaisuus	1
Yhteensä	47

6. Yrityshankinnat ja -myynnit

Yrityshankinnat

Tilikausilla 2016 ja 2015 ei ollut yrityshankintoja.

Yritysmyyynnit

Tilikaudella 2016 ei ollut yritysmyyntejä.

2.1.2015 Neste myi Kilpilahden Sähkönsiirto Oy:n koko osakekannan InfraVian hallinnoimalle infra-rahastolle InfraVia European Fund II:lle. Kaupasta kirjattiin 79 miljoonan euron myyntivoitto Nesteen ensimmäiselle vuosineljännekselle. Myyty liiketoiminta oli osa Öljytuotteet- segmenttiä.

Kilpilahden Sähkösiirto Oy:n varat ja velat

milj. euroa	2.1.2015
Aineelliset hyödykkeet	99
Myyntisaamiset ja muut saamiset	8
Varat yhteensä	107
Ostovelat ja muut velat	9
Laskennalliset verovelat	6
Velat yhteensä	15
Myyty nettovarallisuus	92
Myyntivoitto	79
Kauppahinta yhteensä	171
Saatu rahana	171
Luovutetut tytäryhtiön rahat ja pankkisaamiset	0
Myyntistä syntyvät rahavirrat	171

7. Liikevaihdon jakautuminen

	2016	2015
Tuotteiden myynti	11 526	10 946
Palvelujen myynti	158	182
Rojalit	3	2
Muu	1	1
	11 689	11 131

Tuotteiden myynti sisältää konsernin omien jalostamoiden, muiden tuotantolaitosten ja vähittäismyöntiketjun tuotemyynnin, muun jalostettujen öljytuotteiden ja raaka-aineiden myynnin sekä öljytradingin. Valmiiden öljytuotteiden vähittäismyyntihintaan sisältyvä polttoainevero, 1 457 milj. euroa (2015: 1 309 milj. euroa), sisältyy liikevaihdon tuotemyyntiin. Vastaava summa sisältyy tuloslaskelmassa "Materiaalit ja palvelut" -riviin, [liitetieto 9](#).

Tuotteiden myyntiin sisältyvä öljy-trading sisältää kansainvälisillä ja alueellisilla markkinoilla käydyin fyysisen tradingkaupan kaupankäynnin tuloksen, joka syntyy lyhyellä aikavälillä tapahtuvasta öljytuotteiden ja raaka-aineiden hankinnasta ja edelleen myynnistä ja jonka tarkoituksena on hyötyä taloudellisesti hintojen ja marginaalien lyhyen aikavälin vaihtelusta.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävät, johdannaissovimuksista johtuvat myyntin nettovoitot ja -tappiot, sisältyvät liikevaihtoon ollen -3 milj. euroa (2015: -82 milj. euroa).

Palvelujen myynti muodostuu pääasiassa kuljetuspalveluista ja Neste Jacobsista, joka kuuluu Muut-segmenttiin.

8. Liiketoiminnan muut tuotot

	2016	2015
Tytäryhtiöosakkeiden myyntivoitot	0	79
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot	28	1
Vuokratuotot	22	17
Valtion avustukset	6	7
Vakuutuskorvaukset	10	0
Muut	5	5
	71	109

Valtion avustukset liittyvät pääasiassa varustamotoimintaan, joka on oikeutettu hakemaan tiettyjä avustuksia Suomen lainsäädännön perusteella. Valtion avustuksista 0 milj. euroa (2015: 1 milj. euroa) on sisällytetty "Myyntisaamisiin ja muihin saamisiin" konsernin taseessa. Kyseinen summa liittyy tilikauden aikaisiin liiketapahtumiin. Avustusta haetaan ja se maksetaan seuraavan tilikauden aikana. Konserni uskoo, että se on täyttänyt kaikki tuloslaskelmaan kirjattujen avustusten saamisen ehdot. Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot liittyvät pääasiassa Ekokem yhtiön vähemmistöosuuden myyntiin.

9. Materiaalit ja palvelut

	2016	2015
Materiaalit ja tarvikkeet	9 780	9 508
Varaston muutokset	-317	-31
Ulkopuoliset palvelut	56	61
	9 519	9 539

Valmiiden öljytuotteiden vähittäismyyntihintaan sisältyvä polttoainevero 1 457 milj. euroa (2015: 1 309 milj. euroa) sisältyy materiaaleihin ja tarvikkeisiin. Vastaava summa sisältyy liikevaihtoon, [liitetieto 7](#).

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävät, johdannaissopimuksista johtuvat ostojen nettovoitot ja -tappiot sisältyvät erään Materiaalit ja palvelut, ollen vuonna 2016 5 milj. euroa tappiota. (2015: 38 milj. euroa tappiota).

10. Henkilöstökulut

	2016	2015
Palkat ja palkkiot	266	271
Sosiaalikulut	26	27
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	42	37
Eläkekulut - etuusperusteiset järjestelyt	8	8
Muut kulut	7	8
	349	351

Henkilöstö (keskimäärin)	2016	2015
Öljytuotteet	1 693	1 725
Uusiutuvat tuotteet	267	263
Öljyn vähittäismyynti	1 354	1 353
Muut	1 699	1 565
	5 013	4 906

11. Poistot ja arvonalentumiset

	2016	2015
Poistot aineellisista hyödykkeistä		
Rakennukset	75	82
Koneet ja kalusto	259	243
Muut aineelliset hyödykkeet	22	22
	356	347
Poistot aineettomista hyödykkeistä	10	11
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	366	358

12. Liiketoiminnan muut kulut

	2016	2015
Vuokrat ja muut kiinteistökulut	44	42
Kunnossapitokulut	143	109
Palvelut	107	88
Vakuutukset	18	17
Muut	73	65
	386	320

Vuokrat sisältävät maa-alueiden, toimitilojen sekä koneiden ja laitteiden vuokrat. Palvelut sisältävät suunnittelu- ja konsultointipalvelut, tietojärjestelmäpalvelut ja muut palvelut. Muut kulut muodostuvat matkustus-, terveys-, turvallisuus- ja ympäristö- sekä mainoskuluista.

Tilintarkastajan palkkiot, PwC 1 000 euroa	2016	2015
Lakisääteinen tilintarkastus	936	990
Tilintarkastajan muut lakimääräiset palvelut	0	19
Veroneuvonta	67	181
Muut palvelut	221	1 317
	1 224	2 507

Muut palvelut sisältää muun muassa kuluja liittyen Kilpilahden Sähkönsiirto Oy:n myyntiin vuonna 2015.

13. Rahoitustuotot ja -kulut

	2016	2015
Rahoitustuotot		
Osinkotuotto myytävissä olevista sijoituksista	0	0
Korkotuotot lainoista ja myyntisaamisista	4	2
Muut rahoitustuotot	0	0
	4	2
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta veloista	-60	-77
Ilman suojauslaskentaa olevat korkojohdannaiset	0	0
Suojauslaskennan alaiset korkojohdannaiset	-1	0
Muut rahoituskulut	-6	-6
	-67	-84
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset		
Lainat ja saamiset	-15	24
Muut	4	6
Ilman suojauslaskentaa olevat valuuttajohdannaiset	-6	-13
	-17	16
Rahoituskulut (netto)	-79	-65
Liikevoittoon sisältyvät johdannaissopimuksista johtuvat nettovoitot ja -tappiot	2016	2015
Rahavirran suojaukseen määritellyt valuutta- ja hyödykejohdannaiset	-8	-120
Ilman suojauslaskentaa olevat valuutta- ja hyödykejohdannaiset	-144	37
	-151	-83

Nettovoitot ja -tappiot sisältävät johdannaissopimusten realisoituneet ja realisoimattomat voitot ja tappiot. Kaupankäyntitarkoituksissa pidetyt rahoitusinstrumentit sisältävät myös fyysisten trading-transaktioiden nettotuloksen joidenkin sopimusten osalta, jotka voidaan nettosettlata ja eivät ole oman ennakkoidun hankinnan, myynnin tai käytön tarkoituksiin tehtyjä. Ilman suojauslaskentaa oleviin johdannaissopimuksiin sisältyy suojaustarkoituksissa solmittujen johdannaissopimusten nettotulosta -137 milj. euroa (2015: 34 milj. euroa) ja kaupankäyntitarkoituksissa solmittujen sopimusten nettotulosta -7 milj. euroa (2015: 3 milj. euroa). Ilman suojauslaskentaa olevien johdannaissopimusten nettotulos sisältyy liitteeseen Materiaalit ja palvelut.

Rahavirran suojauksen ehdot täyttävät, johdannaissopimuksista johtuvat myynnin

nettovoitot ja -tappiot, sisältyvät Liikevaihtoon (liite 7). Rahavirran suojauksen ehdot täyttävät johdannaissopimuksista johtuvat ostojen nettovoitot ja -tappiot ja ilman rahavirran suojauslaskennan ehtoja olevat johdannaissopimuksista johtuvat nettovoitot ja -tappiot sisältyvät Materiaalit ja palvelut -erään (liite 9).

14. Tuloverot

Verokulun tärkeimmät osatekijät on esitetty seuraavassa taulukossa:

	2016	2015
Tilikauden verot	150	56
Tilikaudella kirjatut oikaisut aikaisempien tilikausien veroihin	2	-1
Laskennallisten verojen muutos	-20	19
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot	133	74

Konsernin tuloslaskelmaan kirjattujen tuloverojen erot Suomen yhteisöverokannan mukaiseen tuloveroon on esitetty seuraavassa taulukossa:

	2016	2015
Voitto ennen veroja	1 075	634
Suomen verokannan mukainen tulovero 20 %	-215	-127
Suomen ja ulkomaisten tytäryritysten verokantojen ero	81	35
Verovapaat tulot	0	18
Vähennyskelvottomat kulut	-2	-1
Tuloverot jakamattomista voittovaroista	-1	-4
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-2	1
Yhteisyritysten nettotulokset	2	5
Laskennallisten verosaamisten arvostus	1	-1
Muut	3	0
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot	-133	-74

Konsernin efektiivinen verokanta oli 12 % (12 %), joka on Suomen lakisääteistä 20 %:n verokantaa alempi. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Nesteellä on liiketoimintaa Latviassa, Liettuassa, Singaporessa ja Sveitsissä, joissa on Suomea matalampi verotus. Nesteen Uusiutuvien tuotteiden jalostamoinvestointeihin Singaporessa vuosina 2008–2010 sovelletaan Singaporen lainsäädännön mukaista verovapautta vuosina 2010–2023.

Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verokulut(-)/tuotot ovat seuraavat:

	2016		
	Ennen veroja	Verokulu (-) /tuotto	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisen eläkejärjestelyn uudelleenarvostaminen	-26	5	-21
Muuntoerot	6	0	6
Rahavirran suojaukset			
kirjattu omaan pääomaan	-25	5	-20
siirretty tuloslaskelmaan	6	0	6
Nettosijoituksen suojaus	0	0	0
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltyjen sijoituskohteiden osuus muista laajan tuloksen eristä	-9	0	-9
Muut laajan tuloksen erät	-48	10	-38
Tilikauden verot		0	
Laskennalliset verot		10	
		10	

	2015		
	Ennen veroja	Verokulu (-) /tuotto	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisen eläkejärjestelyn uudelleenarvostaminen	-38	8	-31
Muuntoerot	-1	0	-1
Rahavirran suojaukset			
kirjattu omaan pääomaan	-85	14	-71
siirretty tuloslaskelmaan	117	-20	97
Nettosijoituksen suojaus	1	0	1
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltyjen sijoituskohteiden osuus muista laajan tuloksen eristä	-9	0	-9
Muut laajan tuloksen erät	-15	1	-14
Tilikauden verot		0	
Laskennalliset verot		1	
		1	

15. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön omistajille kuuluva voitto osakkeiden keskimääräisellä lukumäärällä kauden aikana. Laimentamatonta osakkeiden keskimääräistä lukumäärää on oikaistu omilla osakkeilla, 686 574 osaketta (2015: 798 467), kuten kerrotaan [liitetiedossa 26](#). Laimennusvaikutuksella oikaistussa osakekohtaisessa tuloksessa otetaan huomioon osakepohjaisten kannustinjärjestelmien vaikutus. Yhtiö ei ole myöntänyt optio-oikeuksia.

	2016	2015
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	939	558
Kantaosakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, jota on käytetty jakajana laskettaessa laimentamatonta osakekohtaista tulosta, 1 000 kpl	255 697	255 569
Kantaosakkeiden kokonaismäärä, mukaan lukien omat osakkeet, jota on käytetty jakajana laskettaessa laimennettua osakekohtaista tulosta, 1 000 kpl	256 404	256 404
Laimentamaton osakekohtainen tulos (euroa / osake)	3,67	2,18
Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos (euroa / osake)	3,66	2,18

16. Osakekohtainen osinko

Vuonna 2016 osinkoa maksettiin 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 256 milj. euroa (2015: 0,65 euroa osakkeelta, yhteensä 166 milj. euroa) 5.4.2017 kokoontuvalle yhtiökokoukselle ehdotetaan, että osinkoa jaettaisiin 1,30 euroa osaketta kohden, jolloin osinko vuodelta 2016 olisi kokonaisuudessaan 332 milj. euroa. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä tilinpäätöksessä.

17. Aineelliset hyödykkeet

2016	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	73	2 189	4 005	321	165	6 753
Kurssierot	2	12	5	0	0	19
Lisäykset	1	53	101	27	214	396
Vähennykset	-1	-22	-87	-30	-9	-149
Uudelleenryhmittelyt	0	-17	21	0	-4	0
Hankintameno 31.12.2016	75	2 215	4 044	318	366	7 019
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	0	835	2 073	100	0	3 008
Kurssierot	0	6	3	0	0	9
Vähennykset	0	-17	-70	-14	0	-101
Uudelleenryhmittelyt	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	0	75	259	22	0	356
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	0	899	2 265	108	0	3 272
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	73	1 353	1 932	221	165	3 745
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	75	1 316	1 779	210	366	3 747
2015	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	72	2 101	3 991	321	253	6 738
Kurssierot	-1	-5	-2	0	0	-9
Lisäykset	2	90	365	34	32	523
Vähennykset	-1	-8	-254	-46	-13	-322
Uudelleenryhmittelyt	0	34	41	12	-94	-7
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset varat	0	-23	-134	0	-13	-170
Hankintameno 31.12.2015	73	2 189	4 005	321	165	6 753
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	776	2 171	124	0	3 071
Kurssierot	0	-3	-1	0	0	-4
Vähennykset	0	-8	-228	-46	0	-282
Uudelleenryhmittelyt	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poistot	0	82	243	22	0	347
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset varat	0	-12	-111	0	0	-123
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	835	2 073	100	0	3 008
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	72	1 325	1 820	197	253	3 667
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	73	1 353	1 932	221	165	3 745

Porvoon jalostamon seisokki-investoinnit olivat 116 milj. euroa. Suunniteltu suurseisokki toteutettiin vuoden 2015 toisella neljänneksellä, ja seisokkiin liittyvät aktivoinnit sisältyvät Koneet ja kalusto-ryhmään.

Rahoitusleasing

Koneisiin ja kalustoon sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla hankittuja hyödykkeitä, joissa konserni on vuokralleottaja, seuraavassa taulukossa esitetyt määrät:

	2016	2015
Hankintameno	108	173
Kertyneet poistot	33	67
Kirjanpitoarvo	74	106

Vieraan pääoman aktivoidut menot

Investointihankkeisiin liittyviä korkokuluja on aktivoitu tilikaudella 2016 5,5 milj. euroa (2015: 2,4 milj. euroa), pääosin Öljytuotteissa. Erä sisältyy "Aineellisiin hyödykkeisiin". Korkoprosenttina on käytetty kuukausittain laskettua konsernin keskimääräistä korollisten velkojen korkokantaa. Keskimääräiseksi aktivointikorkokannaksi muodostui tilikaudella 2016 3,5 % (2015: 3,5 %).

18. Aineettomat hyödykkeet

2016	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	11	182	193
Kurssierot	0	0	0
Lisäykset	0	26	26
Vähennykset	0	-4	-4
Uudelleenryhmittelyt	0	0	0
Hankintameno 31.12.2016	11	204	216
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	0	122	122
Kurssierot	0	0	0
Vähennykset	0	-3	-3
Uudelleenryhmittelyt	0	0	0
Tilikauden poistot	0	10	10
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	0	129	129
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	11	60	71
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	11	76	87

2015	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	11	163	175
Kurssierot	0	0	0
Lisäykset	0	13	13
Vähennykset	0	-2	-2
Uudelleenryhmittelyt	0	7	7
Hankintameno 31.12.2015	11	182	193
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	113	113
Kurssierot	0	0	0
Vähennykset	0	-2	-2
Uudelleenryhmittelyt	0	0	0
Tilikauden poistot	0	11	11
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	122	122
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	11	50	62
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	11	60	71

Päästöoikeudet

Nesteen Porvoon ja Naantalın jalostamot kuuluvat Euroopan unionin päästökauppa-järjestelmään, ja jalostamoille myönnettiin yhteensä 18,6 miljoonaa tonnia päästöoikeuksia kaudelle 2013–2020. Tulevan päästöoikeuskauden vajetta kattamaan ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin oikeuksiin hankintamenoon, ja ilmaiseksi saadut päästöoikeudet arvostetaan nimellisarvoonsa eli nolnaan.

Päästöoikeuksien palautusvelvollisuuden kattamiseksi kirjataan varaus, jos ilmaiseksi saadut ja vajetta kattamaan hankitut päästöoikeudet eivät kata toteutuneita päästöjä. Varaus arvostetaan sen todennäköiseen arvoon veloitteen toteutumisaika-kohtana. Toteutuneiden päästöjen ja saatujen päästöoikeuksien erotus sekä varauksen todennäköisessä arvossa tapahtuvat muutokset kirjataan liikevoittoon.

Konsernitaseeseen 31.12.2016 sisältyy päästöoikeuksien palautusvelvollisuuden kattamiseen liittyvä varaus 2,5 milj. euroa (2015 aineeton oikeus 0 milj. euroa). Tilikaudella 2016 toteutuneet hiilidioksidipäästöt olivat 3,2 milj. tonnia (2015: 2,9 milj. tonnia). Konsernin päästöoikeuksien nettomyynnit ja -hankinnat olivat 31. joulukuuta 2016 päättyneellä tilikaudella 0,3 miljoonaa tonnia (2015: 1,2 milj. tonnia).

Liikearvon arvonalentumistestaus

Konserniliikearvo on allokoitu seuraaville konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille: Liikennepolttoaineet osana Öljytuotteet-raportointisegmenttiä ja Neste Jacobs -alikonserni osana Muut-segmenttiä.

Segmenttitason yhteenveto liikearvon kohdistamisesta:

	WACC%	2016	2015
Öljytuotteet	6,0	2	2
Muut	4,9	9	9
		11	11

Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalentumistestauksessa käyttöarvolaskelmiin. Näissä laskelmissa ennakoitujen rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat kolmen vuoden ajanjakson. Kolmen vuoden ajanjakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu käyttäen 1,0 % nimellistä kasvuprosenttia.

Diskonttokorko edustaa liiketoiminta-alueittain määritettyä pääoman tuottovaatimusta (WACC) verojen jälkeen, jota oikaistaan testauksen yhteydessä verovaikutuksella. Tuottovaatimuksen laskentakomponentit ovat riskitön tuotto prosentti, markkina-riskipreemio, toimialakohtainen betakerroin, tavoitepääomarakenne, vieraan pääoman

kustannus sekä maariskit. WACC-prosentit ovat eritelty jokaiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle erikseen yllä olevassa taulukossa. WACC- ja kasvuprosenttia käytetään ainoastaan arvonalentumistestaukseen.

Neste Jacobs -alikonsernissa suunnitelmien tärkeimmät oletukset liittyvät suunnittelu- ja projektijohtopalveluiden kysyntään ja hintatasoon sekä laskutusasteeseen. Arvonalentumistestauksen tärkein muuttuja on käyttökatteeseen vaikuttava laskutusaste.

Öljytuotteissa suunnitelmien tärkeimmät oletukset liittyvät öljytuotteiden kysyntään ja marginaalitasoon.

Herkkyyshanalyysi: 10 % lasku rahavirroissa tai 2 prosenttiyksikön nousu diskonttorossa ei johtaisi tilanteeseen, jossa rahavirtaa tuottavien yksikköjen kirjanpitoarvo ylittäisi niiden kerrytettävissä olevan rahamäärän.

19. Osuudet yhteisyrityksissä

Kirjanpitoarvo	2016	2015
Tilikauden alussa 1.1.	220	195
Osuus yhteisyritysten tuloksesta	14	27
Muuntoerot	-8	6
Pääomaosuusmenetelmällä käsiteltyjen sijoituskohteiden osuus muista laajan tuloksen eristä	-9	-9
Muut muutokset	-1	1
Tilikauden lopussa 31.12.	216	220

Konsernin merkittävimmät sijoitukset julkisesti noteeraamattomiin yhteisyrityksiin tilikauden lopussa on esitetty seuraavassa taulukossa:

	Kotipaikka	Liiketoiminta-suhteen luonne	2016 Omistus-osuus (%)	2015 Omistus-osuus (%)
Glacia Limited	Bermuda	Liite 1	50,00	50,00
Nynas AB (publ)	Ruotsi	Liite 2	49,99	49,99
Kilpilahden Voimalaitos Oy	Suomi	Liite 3	40,00	100,00

Liite 1: Glacia Limited on 50/50-omistusosuudella Nesteen ja Stena-konserniin kuuluvan Stena Maritime AG:n yhteisyritys. Yhtiö omistaa Aframax-kokoluokan raakaöljytankkerin, joka on liittynyt Nesteen laivastoon tammikuussa 2007. Neste on tehnyt laivasta 10 vuoden aikarahtaussopimuksen, jota on jatkettu kahdella vuodella, joten sopimusaikaa on jäljellä kaksi vuotta.

Yhtiön johto on luokitellut tämän omistuksen yhteisyritykseksi, koska se on järjestely erillistä sijoitusvälinettä käyttäen, jonka oikeudellinen muoto erottaa järjestelyn varat ja velat osakkeenomistajien varoista ja veloista. Varojen ja velkojen kohdistamiseen liittyvien merkittävien päätösten tekeminen vaatii kaikkien osakkeenomistajien yksimielistä hyväksyntää.

Liite 2: Nynas AB (publ) on ruotsalainen yhtiö, joka on erikoistunut markkinoimaan ja tuottamaan bitumituotteita Euroopassa ja nafteenisia perusöljyjä maailmanlaajuisesti. Neste Oil omistaa yhtiön osakkeista 49,99 %. Loput 50,01 % Nynasin osakkeista omistaa venezuelalaisen öljy-yhtiön tytäryritys, Petróleos de Venezuela S.A. Nynasia johdetaan 50/50-yhteisyrityksenä, vaikka toinen omistaja omistaa enemmistön osakke-pääomasta.

Yhtiön johto on luokitellut tämän omistuksen yhteisyritykseksi, koska se on järjestely erillistä sijoitusvälinettä käyttäen, jonka oikeudellinen muoto erottaa järjestelyn varat ja velat osakkeenomistajien varoista ja veloista sekä sijoittajien sopimuksesen ehdot ja edellytykset ja muut faktat ja olosuhteet eivät anna Neste Oyj:lle tai Petróleos de Venezuela S.A.:lle oikeuksia Nynas AB (publ) varoihin tai velvollisuuksia sen velkoihin.

Liite 3: Kilpilahden Voimalaitos Oy on yhteisyritys, joka tuottaa höyryä ja muita käyttötyöyödykkeitä Nesteen jalostamon ja Borealixsen petrokemiantuotannon tarpeisiin Porvoossa. Neste ja Veolia omistavat Kilpilahden Voimalaitos Oy -nimisestä yhteisyrityksestä kumpikin 40 % ja loput 20 % omistaa Borealis.

Yhtiön johto on luokitellut tämän omistuksen yhteisyritykseksi, koska se on järjestely erillistä sijoitusvälinettä käyttäen, jonka oikeudellinen muoto erottaa järjestelyn varat ja velat osakkeenomistajien varoista ja veloista ja merkittävien päätösten tekeminen vaatii kaikkien osakkeenomistajien yksimielistä hyväksyntää. Uuden voimalaitoksen kapasiteetti on tarkoitettu palvelemaan myös ulkoisia asiakkaita Nesteen ja Borealixsen lisäksi, ja siten optimoimaan kaikkien osakkeenomistajien tuottoja. Johto on myös huomioinut, että Kilpilahden Voimalaitos Oy vastaa voimalaitostoiminnoista itsenäisesti, Veolian operoimana.

Yhteisyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Yhteenveto konsernin yhteisyritysten tilinpäätöstiedoista:

	Kilpilahden Voimalaitos Oy	Glacia Limited		Nynas AB (publ)	
	2016	2016	2015	2016	2015
Pitkäaikaiset varat	186	35	37	610	520
Lyhytaikaiset varat					
Rahat ja pankkisaamiset	25	11	21	39	37
Muut lyhytaikaiset varat (pl. Rahat ja pankkisaamiset)	35	0	0	608	602
Lyhytaikaiset varat yhteensä	60	11	21	647	639
Pitkäaikaiset velat					
Rahoitusvelat (pl. Ostovelat ja varaukset)	192	0	0	424	413
Muut pitkäaikaiset velat	0	0	0	142	93
Pitkäaikaiset velat yhteensä	192	0	0	566	506
Lyhytaikaiset velat					
Rahoitusvelat (pl. Ostovelat ja varaukset)	0	0	19	43	0
Muut lyhytaikaiset velat	53	2	2	259	251
Lyhytaikaiset velat yhteensä	53	2	20	302	251
Nettovarallisuus	0	42	37	388	402
Liikevaihto	85	11	10	1 321	1 937
Poistot	7	4	3	47	43
Korkotuotot	0	0	0	2	3
Korkokulut	0	0	0	15	22
Tuloverot	0	0	0	10	15
Voitto/tappio	0	4	4	22	51

Taloudellista informaatiota koskevan yhteenvedon täsmäyttäminen

Taloudellista informaatiota koskevan yhteenvedon täsmäyttäminen yhteisyritysten kirjanpitoarvoon.

Taloudellista informaatiota koskeva yhteenvedo	Kilpilahden Voimalaitos Oy	Glacia Limited		Nynas AB (publ)	
	2016	2016	2015	2016	2015
Nettovarallisuus 1.1.	0	37	31	402	357
Tilikauden voitto/tappio	0	4	4	22	51
Muut laajan tuloksen erät	0	1	2	-36	-7
Nettovarallisuus tilikauden lopussa	0	42	37	388	402
Osuus yhteisyrityksessä	0	21	18	194	201
Kirjanpitoarvo	0	21	18	194	201

Nynas AB (publ):n virallista tilinpäätöstä ei julkaista konsernin raportointiaikataulun mukaisesti. Nynas AB (publ) 2016 ja 2015 tilinpäätöstiedot perustuvat 30.9.2016 ja 30.9.2015 julkaistuihin osavuosisikatsauksiin. Glacia Limited:in osuus on yhdistelty yhtiön alustavan raportointikauden tuloksen mukaan.

Liiketoimet yhteisjärjestelyjen kanssa on esitetty [liitetiedossa 32](#).

Vastuusitoumukset liittyen konsernin osuuksiin yhteisjärjestelyissä on eritelty [liitteessä 34](#).

20. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin

Rahoitusvarojen ja -velkojen jakautuminen 31.12.2016 (31.12.2015):

2016 Tase-erä	Suojaus- laskennan alaiset johdannaiset	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjatta- vat rahoitusvarat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjan- pitoarvot	Käypä arvo	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset saamiset			55			55		21
Johdannaissopimukset	8	1				9	9	25
Myytävissä olevat rahoitusvarat				5		5		21, 25
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset ¹⁾			1 029			1 029		
Johdannaissopimukset	2	46				48	48	25
Rahat ja pankkisaamiset			788			788		24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	10	47	1 873	5	0	1 934	56	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					1 117	1 117	1 172	27
Johdannaissopimukset	2	0				2	2	25
Muut pitkäaikaiset velat					11	11		27
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					354	354	355	27
Johdannaissopimukset	46	118				164	164	25
Ostovelat ja muut velat ²⁾					1 565	1 565		27
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	48	118	0	0	3 047	3 213	1 694	

¹⁾ poislukien ei-rahamääräiset varat

²⁾ poislukien ei-rahamääräiset velat

2015 Tase-erä	Suojaus- laskennan alaiset johdannaiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatta- vat rahoitusvarat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankinta- menoon kirjattavat rahoitusvelat	Tase-erien kirjan- pitoarvot	Käypä arvo	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset saamiset			10			10		21
Johdannaissopimukset	11	0				11	11	25
Myytävissä olevat rahoitusvarat				5		5		21, 25
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset ¹⁾			868			868		
Johdannaissopimukset	8	91				99	99	25
Rahat ja pankkisaamiset			596			596		24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	19	91	1 475	5	0	1 589	110	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					1 449	1 449	1 482	27
Johdannaissopimukset	4	2				6	6	25
Muut pitkäaikaiset velat					6	6		27
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					438	438	445	27
Johdannaissopimukset	20	26				45	45	25
Ostovelat ja muut velat ²⁾					1 307	1 307		27
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	23	27	0	0	3 200	3 251	1 978	

¹⁾ poislukien ei-rahamääräiset varat

²⁾ poislukien ei-rahamääräiset velat

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit luokitellaan tasoihin käyvän arvon määrittämiseen käytettävien arvostusmenetelmien syöttötietojen perusteella:

Taso 1: syöttötiedot täysin samanlaisille varoille ja veloille toimivilla markkinoilla noteerattuja (oikaisemattomia) hintoja

Taso 2: syöttötiedot muita kuin tasolle 1 kuuluvia noteerattuja hintoja, jotka ovat havainnoitavissa varoille tai veloille joko suoraan tai epäsuorasti

Taso 3: varoja tai velkoja koskevat syöttötiedot, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot).

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon hierarkia 2016

Rahoitusvarat	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	8	0	8
Valuuttajohdannaiset	0	0	0	0
Hyödykejohdannaiset	0	1	0	1
Myytavissä olevat rahoitusvarat	0	0	5	5
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	0	9	5	13
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	0	0	0
Valuuttajohdannaiset	0	4	0	4
Hyödykejohdannaiset	0	43	0	43
Lyhytaikaiset rahoitusvarat	0	47	0	48
Rahoitusvarat yhteensä	0	56	5	61

Rahoitusvelat	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	2	0	2
Valuuttajohdannaiset	0	0	0	0
Hyödykejohdannaiset	0	0	0	0
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	0	2	0	2
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	0	0	0
Valuuttajohdannaiset	0	62	0	62
Hyödykejohdannaiset	48	53	0	102
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	48	116	0	164
Rahoitusvelat yhteensä	48	118	0	166

Tilikauden 2016 aikana ei ollut siirtoja käypien arvojen tasojen 1 ja 2 välillä. Tasolta 3 ei ollut siirtoja muille tasoille eikä sinne ollut siirtoja muilta tasoilta. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät listaamattomien yhtiöiden osuuksia yhteensä 5 milj. euroa (2015: 5 milj. euroa), joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää. Tällaiset varat arvostetaan hankintahintaan, vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Rahoitusinstrumenttien käyvän arvon hierarkia 2015

Rahoitusvarat	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset				
Rahoitusvelat	0	11	0	11
Valuuttajohdannaiset	0	0	0	0
Hyödykejohdannaiset	0	0	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	0	0	5	5
Pitkäaikaiset rahoitusvarat	0	11	5	16
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset				
Rahoitusvelat	0	5	0	5
Valuuttajohdannaiset	0	7	0	7
Hyödykejohdannaiset	39	47	0	87
Lyhytaikaiset rahoitusvarat	39	60	0	99
Rahoitusvarat yhteensä	39	71	5	115

Rahoitusvelat	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	4	0	4
Valuuttajohdannaiset	0	0	0	0
Hyödykejohdannaiset	0	0	0	0
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	0	4	0	4
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset				
Korkojohdannaiset	0	0	0	0
Valuuttajohdannaiset	0	24	0	24
Hyödykejohdannaiset	0	23	0	23
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	0	47	0	47
Rahoitusvelat yhteensä	0	51	0	51

Tilikauden 2015 aikana ei ollut siirtoja käypien arvojen tasojen 1 ja 2 välillä. Tasolta 3 ei ollut siirtoja muille tasoille eikä sinne ollut siirtoja muilta tasoilta.

Pitkäaikaisten korollisten velkojen, jotka on kirjattu jaksotettuun hankintamenuon, käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöshetken markkinakorolla tai tilinpäätöshetken markkina-arvon avulla. Ne kuuluvat käyvän arvon hierarkiatasolle 2.

21. Pitkäaikaiset saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat

Pitkäaikaiset saamiset	Kirjanpitoarvo	
	2016	2015
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	47	1
Muut saamiset	9	10
	55	10

Lainasaamisten kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää ja niiden käypä arvo ei poikkea merkittävästi kirjanpitoarvosta. Lainasaamisiin liittyvä maksimiluottoriski vastaa niiden kirjanpitoarvoa.

Myytävissä olevat rahoitusvarat	2016	2015
Tilikauden alussa 1.1.	5	5
Lisäykset	0	0
Tilikauden lopussa 31.12.	5	5

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat sijoituksia listaamattomiin osakkeisiin, ja ne arvostetaan hankintamenoon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää toimivan markkinan puuttuessa.

22. Vaihto-omaisuus

	2016	2015
Materiaalit ja tarvikkeet	643	417
Valmiit tuotteet ja tavarat	765	667
Muu vaihto-omaisuus	8	7
Luokiteltu myytävänä oleviksi varoiksi	0	-1
	1 416	1 090

Öljyn hinnanmuutoksista johtuvat kumulatiiviset varastovoitot yhteensä 280 milj. euroa (2015: varastotappiot 263 milj. euroa) sisältäen 6 milj. euroa (2015: 86 milj. euroa) varaston alaskirjausta tilikauden lopussa.

23. Lyhytaikaiset myyntisaamiset ja muut saamiset

	Kirjanpitoarvo	
	2016	2015
Myyntisaamiset	874	771
Muut saamiset	118	59
Ennakkomaksut	13	11
Siirtosaamiset	29	29
	1 034	870

Myyntisaamisten kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Myyntisaamisiin ja muihin saamisiin liittyvä maksimiluottoriski on niiden kirjanpitoarvo. Myyntisaamisista kirjattu luottotappio oli 1 milj. euroa (2015: 1 milj. euroa).

Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 3, Taloudellisten riskien hallinta, "Luotto ja vastapuoliriski" -osiossa.

Konserni myi tilikausilla 2016 ja 2015 myyntisaamia rahoitusyhtiölle, mutta myyntien myyntisaamisten määrä ei ollut merkittävä.

24. Rahat ja pankkisaamiset

Rahat ja pankkisaamiset sisältävät seuraavat erät:

	2016	2015
Kassavarat	768	596
Lyhytaikaiset pankkitalletukset	20	0
Yhteensä	788	596

Rahoihin ja pankkisaamisiin liittyvä maksimiluottoriski on niiden kirjanpitoarvo.

25. Johdannaissopimukset

Korko- ja valuuttajohdannaisten nimellisarvot	2016			2015		
	Voimassaoloaika			Voimassaoloaika		
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä	< 1 vuosi	1–4 vuotta	Yhteensä
Rahavirran suojaukseen määritellyt johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	50	50	0	50	50
Valuuttatermiinit	954	0	954	522	0	522
Valuuttaoptiot						
- Ostetut	388	0	388	283	0	283
- Asetetut	388	0	388	283	0	283
	1 730	50	1 780	1 088	50	1 138
Käyvän arvon suojaukseksi määritellyt johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	100	200	300	250	300	550
	100	200	300	250	300	550
Ilman suojauslaskentaa olevat johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Valuuttatermiinit	1 132	0	1 132	821	0	821
Valuuttaoptiot						
- Ostetut	0	0	0	175	0	175
- Asetetut	0	0	0	0	0	0
	1 132	0	1 132	996	0	996

¹⁾ Koronvaihtosopimukset erääntyvät 3 vuodessa.

Hyödykejohdannaisten määrät	2016			2015		
	Määrä miljoonaa bbl Voimassaoloaika			Määrä miljoonaa bbl Voimassaoloaika		
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä
Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohdannaiset ²⁾						
Termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat hyödykejohdannaiset pl. sähkö- ja kaasujohdannaiset ³⁾						
Termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	27	0	27	16	0	16
- Ostosopimukset	17	0	18	8	0	8
	44	1	45	24	0	24

	Määrä GWh Voimassaoloaika			Määrä GWh Voimassaoloaika		
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä
Ilman suojauslaskentaa olevat sähkö- ja kaasujohdannaiset						
Termiinit ja futuurit						
- Ostosopimukset	1 716	665	2 381	1 548	884	2 432
	1 716	665	2 381	1 548	884	2 432

²⁾ Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohdannaiset ovat öljyjohdannaisia.

³⁾ Hyödykejohdannaiset ilman suojauslaskentaa sisältävät öljy- ja kasviöljyjohdannaisia. Ne ovat trading-tarkoituksessa solmittuja johdannaissopimuksia ja rahavirran suojauksia, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Johdannaissopimusten käyvät arvot

	Käypä arvo 2016				Käypä arvo 2015			
	Positiivinen		Negatiivinen		Positiivinen		Negatiivinen	
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–4 vuotta	< 1 vuosi	1–4 vuotta
Korko- ja valuuttajohdannaiset								
Rahavirran suojaukseen määritellyt johdannaissopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	2	0	0	0	4
Valuuttatermiinit	0	0	35	0	1	0	15	0
Valuuttaoptiot								
- Ostetut	1	0	3	0	0	0	3	0
- Asetetut	0	0	8	0	1	0	2	0
	1	0	46	2	3	0	20	4
Käyvän arvon suojaukseksi määritellyt johdannaissopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	8	0	0	5	11	0	0
	0	8	0	0	5	11	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat johdannaissopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
Valuuttatermiinit	3	0	17	0	4	0	3	0
Valuuttaoptiot								
- Ostetut	0	0	0	0	0	0	1	0
- Asetetut	0	0	0	0	0	0	0	0
	3	0	17	0	4	0	4	0

¹⁾ Koronvaihtosopimukset erääntyvät 3 vuodessa.

Hyödykejohtannaiset	Käypä arvo 2016				Käypä arvo 2015			
	Positiivinen		Velat		Positiivinen		Negatiivinen	
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta
Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ²⁾								
Termiinit ja futuurit								
- Myyntisopimukset	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat hyödykejohtannaiset ³⁾								
Termiinit ja futuurit								
- Myyntisopimukset	1	0	89	0	72	0	3	0
- Ostosopimukset	42	1	12	0	15	0	19	2
	43	1	102	0	87	0	22	2

²⁾ Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ovat öljyjohtannaisia.

³⁾ Hyödykejohtannaiset ilman suojauslaskentaa sisältävät öljy-, kasviöljy- ja sähkö- ja kaasujohtannaisia. Ne ovat trading-tarkoituksessa solmittuja johdannaissopimuksia ja rahavirran suojauslaskentaa.

Täsmäytys taseeseen	2016				2015			
	Varat		Velat		Varat		Velat	
	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkä-aikaiset
Johdannaissopimukset	48	9	164	2	99	11	45	6

Käyvän arvon määrittäminen

Johdannaissopimukset on alun perin merkitty taseeseen ja uudelleenarvostettu tilinpäätöspäivänä käypiin arvoihin, eli hintaan, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Koronvaihtosopimusten käyvät arvot ovat ennustettujen tulevien kassavirtojen nykyarvoja. Valuuttatermiinisopimukset on laskettu käyttämällä arvonmääritysmalleja ja

markkinanoteerauksia 30.12.2016. Valuuttaoptioiden käyvät arvot on laskettu käyttämällä markkinanoteerauksia 30.12.2016 ja Black and Scholes -optioarvostumallia.

Pörsseissä noteerattujen hyödykejohtannaisten käyvät arvot perustuvat 30.12.2016 markkinahintoihin. Pörsien ulkopuolella tehtyjen hyödykejohtannaisten käyvät arvot perustuvat niistä aiheutuvien markkinanoteerausten mukaisten kassavirtojen nykyarvoon.

26. Oma pääoma

Osakepääoma

Kaupparekisteriin merkitty emoyhtiön osakepääoma 31.12.2016 oli 40 000 000 euroa jaettuna 256 403 686 samanarvoiseen osakkeeseen. Osakkeen nimellisarvoa ei ole määritetty. Osakepääomassa ei ole tapahtunut muutoksia vuosina 2016 tai 2015.

	Osakkeiden lukumäärä, 1 000 kpl	Omat osakkeet, 1 000 kpl	Ulkona olevat osakkeet, 1 000 kpl
Rekisteröity 1.1.2016	256 404	-798	255 605
Omien osakkeiden luovutus		112	112
Rekisteröity 31.12.2016	256 404	-687	255 717
Rekisteröity 1.1.2015	256 404	-1 000	255 404
Omien osakkeiden luovutus		202	202
Rekisteröity 31.12.2015	256 404	-798	255 605

Omat osakkeet

1.1.2015 Yhtiöllä oli hallussaan 1 000 000 omaa osaketta. Tämän lisäksi 1.4.2015 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa Konsernin hallitus valtuutettiin päättämään enintään 1 000 000 yhtiön oman osakkeen hankkimisesta ja/tai pantiksi ottamisesta yhtiön omalla vapaalla pääomalla. Vuonna 2015 201 533 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta luovutettiin vastikkeetta osakepohjaiseen kannustinjärjestelmään kuuluvalla 64:lle avainhenkilölle osakepalkkiojärjestelmän ehtojen mukaisesti. 7.3.2016 Neste Oyj on luovuttanut yhteensä 111 893 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta vastikkeetta 86:lle osakepalkkiojärjestelmään 2013 kuuluvalla avainhenkilölle osakepalkkiojärjestelmän ehtojen mukaisesti. Luovutuksen jälkeen yhtiön hallussa on 686 574 omaa osaketta, joiden hankintameno on vähennetty yhtiön omasta pääomasta. Yhtiön osakkeiden kokonaismäärä on 256 403 686 osaketta.

Muu oma pääoma

Vararahasto sisältää muuta sidottua pääomaa kuin osakepääomaa. Käyvän arvon rahastot sisältävät rahavirran suojaukseksi solmittujen ja suojauslaskennan ehdot täyttävien johdannaissopimusten käyvän arvon muutoksen tehokkaan osan, suoraan omaan pääomaan kirjatut erät liittyen myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä osakkeina selvitettävistä osakeperusteisista maksuista tuloslaskelman kulukirjausta vastaavan määrän.

Muuntoerot sisältävät konsernitilinpäätöksen yhdistelyssä tytäryrityksen oman pääoman muuntamisesta syntyvät muuntoerot, ulkomaisen tytäryrityksen nettosijoituksen suojauksen käypien arvojen muutokset sekä ulkomaisten tytäryritysten tuloslaskelman keskipäivillä muuntamisesta ja taseen tilinpäätöspäivän kurssilla muuntamisesta syntyvät kurssierot.

27. Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	Kirjanpitoarvo	
	2016	2015
Pitkäaikaiset velat		
Joukkovelkakirjalainat	954	1 205
Lainat rahoituslaitoksilta	22	101
Rahoitusleasingvelat	87	89
Muut lainat	54	54
Muut pitkäaikaiset velat	7	6
Siirtovelat	4	0
Pitkäaikaiset velat yhteensä	1 128	1 455
joista korollisia	1 117	1 449

Pitkäaikaisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää, ja käypä arvo on määritetty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöshetken markkinakorolla tai tilinpäätöshetken markkina-arvon avulla. Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo oli 1 261 milj. euroa (2015: 1 238 milj. euroa), joista 1 211 milj. euroa kuuluu luokkaan 1 ja 50 milj. euroa luokkaan 2. Muiden pitkäaikaisten velkojen käyvät arvot eivät poikkea merkittävästi niiden kirjanpitoarvoista.

	Kirjanpitoarvo	
	2016	2015
Lyhytaikaiset velat		
Joukkovelkakirjalainat	250	305
Lainat rahoituslaitoksilta	101	108
Rahoitusleasingvelat	3	25
Saadut ennakot	17	56
Ostovelat	1 030	787
Muut lyhytaikaiset velat	407	340
Verovelat	40	21
Siirtovelat	112	123
Lyhytaikaiset velat yhteensä	1 959	1 766
joista korollisia	354	438

Lyhytaikaisten korottomien velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Lyhytaikaisten korollisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää ja käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöshetken markkinakorolla tai tilinpäätöshetken markkina-arvon avulla. Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo oli 252 milj. euroa (2015:

311 milj.euroa), joista 252 milj. euroa kuuluu luokkaan 1. Muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot eivät poikkea merkittävästi niiden kirjanpitoarvoista.

Konsernin korollisten velkojen koronmuutosten ajankohdat on esitetty [liitetiedossa 3](#), Taloudellisten riskien hallinta, "Markkinariskit" -osiossa.

Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut

Listatut joukkovelkakirjat	Koron peruste	Korko, %	Efektiivinen korko, %	Valuutta	Nimellisarvo milj.	Tasearvo milj. euroa
2012/2017	Kiinteä	4,0000	4,0650	EUR	250	252
2012/2019	Kiinteä	4,0000	4,0780	EUR	400	437
2015/2022	Kiinteä	2,1250	2,2080	EUR	500	522
Yhteensä 31.12.2016						1 211

Lisäksi ei-julkinen, vaihtuvakorkoinen Private Placement laina 50 milj. euroa (2011/2018)

Rahoitusleasingvelkojen tulevat vähimmäisleasingmaksut ja niiden nykyarvo taseessa

	2016			2015		
	Vähimmäis-leasingmaksut	Tulevat rahoituskulut	Vähimmäis-leasingmaksujen nykyarvo	Vähimmäis-leasingmaksut	Tulevat rahoituskulut	Vähimmäis-leasingmaksujen nykyarvo
Maksettavat leasingmaksut:						
Yhden vuoden kuluessa	15	12	3	38	13	25
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	73	55	18	73	53	20
Yli viiden vuoden kuluttua	150	80	69	157	87	70
Leasingmaksut yhteensä	238	147	90	268	153	115

Rahoitusleasingvelat sisältävät kaksi Singaporen tuotantolaitoksen rahoitusleasingsopimusta. Singaporen sopimukset on tehty kahden paikallisen yrityksen kanssa, jotka tarjoavat käyttöhyödykkeitä sekä laituri- ja varastointipalveluja, joita käytetään tuotantolaitoksessa. Suurimmat sopimusten piirissä olevat omaisuuserät ovat alusten lastaukseen ja lastin purkamiseen käytettävä laituri, tuotantoprosessissa sivutuotteena syntyvän kaasun putkisto sekä lopputuotteen varastointiin käytetyt tuotesäiliöt. Leasingsopimukset ovat 30 ja 15 vuoden mittaisia.

28. Laskennalliset verot

Laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen muutos vuoden 2016 aikana on esitetty seuraavassa taulukossa:

	1.1.2016	Tuloslaskelmaan kirjatut erät	Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut erät	Kurssierot ja muut muutokset	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset					
Verotappiot	2	4	0	0	6
Varaukset	2	0	0	0	3
Eläkkeet	23	-1	5	0	27
Käyttöomaisuus ¹⁾	6	6	0	0	12
Rahoitusinstrumentit ¹⁾	0	0	8	0	8
Muut väliaikaiset erot	4	1	0	-1	4
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	36	11	13	0	59
Netotettu laskennallista verovelkaa vastaan	-8	-13	0	0	-20
Laskennallinen verosaaminen taseessa	29	-2	13	0	39
Laskennalliset verovelat					
Poistoerot ja muut vapaaehtoiset varaukset	242	-8	0	0	234
Tuloverot jakamattomista voittovaroista	12	-1	0	0	11
Rahoitusleasing	1	-1	0	0	0
Aktivoidut korot	11	0	0	0	11
Muut väliaikaiset erot	6	1	3	0	10
Laskennalliset verovelat yhteensä	272	-9	3	0	267
Netotettu laskennallista verosaamista vastaan	-8	-13	0	0	-20
Laskennallinen verovelka taseessa	265	-22	3	0	246

Laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen muutos vuoden 2015 aikana on esitetty seuraavassa taulukossa:

	1.1.2015	Tuloslaskelmaan kirjatut erät	Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut erät	Kurssierot ja muut muutokset	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset					
Verotappiot	14	-12	0	0	2
Varaukset	4	-2	0	0	2
Eläkkeet	31	-1	-8	0	23
Käyttöomaisuus ¹⁾	1	5	0	0	6
Muut väliaikaiset erot	5	-1	0	0	4
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	55	-11	-8	0	36
Netotettu laskennallista verovelkaa vastaan	0	-8	0	0	-8
Laskennallinen verosaaminen taseessa	55	-19	-8	0	29
Laskennalliset verovelat					
Poistoerot ja muut vapaaehtoiset varaukset	232	16	0	-6	242
Tuloverot jakamattomista voittovaroista	19	-6	0	0	12
Rahoitusleasing	2	-1	0	0	1
Aktivoidut korot	12	-1	0	0	11
Muut väliaikaiset erot	1	0	6	0	6
Laskennalliset verovelat yhteensä	265	7	6	-6	272
Netotettu laskennallista verosaamista vastaan	0	-8	0	0	-8
Laskennallinen verovelka taseessa	265	0	6	-6	265

¹⁾ Laskennalliset verosaamiset käyttöomaisuudesta ja rahoitusinstrumenteista esitetään erillisillä riveillä (aiemmin sisältyi riviin "Muut väliaikaiset erot") täsmällisemmän tiedon antamiseksi.

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia netotetaan silloin, kun on laillinen oikeus netottaa tuloverosaamisia ja -velkoja ja kun laskennalliset verot kohdistuvat samaan veronsaajaan. Verotappioista ja muista käyttämättömistä verohyvityksistä on kirjattu laskennallinen verosaaminen sen verohyödyn osalta, jonka katsotaan olevan todennäköisesti hyödynnettävissä tulevaisuuden verotettavia tuloja vastaan.

Verotappioita ja muita käyttämättömiä verohyvityksiä, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, on yhteensä 7 miljoonaa euroa (2015: 2 milj. euroa). Näistä 2 miljoonaa euroa vanhenee vuosina 2017–2025 ja 4 miljoonaa euroa voi hyödyntää ilman aikarajoitetta.

Tytäryhtiöiden jakamattomien voittovarojen osalta on kirjattu laskennallinen verovelka, jos voitonjaon yhteydessä tulisi maksettavaksi tuloveroa.

Laskennalliset verosaamiset	2016	2015
Yli 12 kuukauden jälkeen realisoituva laskennallinen verosaaminen	34	25
12 kuukauden sisällä realisoituva laskennallinen verosaaminen	6	3
	39	29

Laskennalliset verovelat	2016	2015
Yli 12 kuukauden jälkeen realisoituva laskennallinen verovelka	241	264
12 kuukauden sisällä realisoituva laskennallinen verovelka	5	1
	246	265

29. Varaukset

	Ympäristövaraukset	Uudelleenjärjestely- varaukset	Päästöoikeuksien palautusvelvoite	Muut varaukset	Yhteensä
Tilikauden alussa 1.1.2016	36	3	0	0	39
Tuloslaskelmaan kirjatut					
Varausten lisäykset	15	0	2	0	17
Tilikauden aikana käytetyt varaukset	-1	-3	0	0	-4
Peruutetut käyttämättömät varaukset	0	0	0	0	0
Tilikauden lopussa 31.12.2016	50	0	2	0	53

	Ympäristövaraukset	Uudelleenjärjestely- varaukset	Päästöoikeuksien palautusvelvoite	Muut varaukset	Yhteensä
Tilikauden alussa 1.1.2015	10	9	2	1	21
Tuloslaskelmaan kirjatut					
Varausten lisäykset	28	0	0	0	28
Tilikauden aikana käytetyt varaukset	-1	-5	-2	-1	-9
Peruutetut käyttämättömät varaukset	-1	0	0	0	-1
Tilikauden lopussa 31.12.2015	36	3	0	0	39

Konsernin tiettyihin toimintoihin liittyy niiden luonteen vuoksi ympäristökustannusten ja -vastuiden riski, joka aiheutuu valmistettaessa, käytettäessä, varastoitaessa, sijoitettaessa, kuljetettaessa meri- ja maateitse sekä myytäessä aineita, joita ympäristöön joutuessaan saatetaan pitää ympäristön pilaantumista aiheuttavina. Myös kiinteistöjen tai liiketoimintojen ostaminen tai omistaminen voi johtaa korvausvastuuseen.

Ympäristövaraukset koostuvat pääasiallisesti konsernin ARO-varauksista (Asset Retirement Obligation). Konserni kirjaa varauksen purkamisesta syntyvistä kustannuksista siinä suuruudessa, kuin se on velvollinen puhdistamaan jo tehtyä vahinkoa. Varauksen määrä on paras arvio kustannuksista, joita nykyisen velvoitteen täyttämisen odotetaan edellyttävän tilikauden lopussa tai kuinka paljon kustannuksia syntyisi, jos varaus siirrettäisiin kolmannelle osapuolelle. Varaukset diskontataan niissä tapauksissa kun rahan aika-arvon muutos on oleellinen.

IAS 37-standardiin perustuen, tunnistettujen varausten lisäksi, konsernilla on joitakin taseen ulkopuolisia vastuita, joista tulevaisuudessa mahdollisesti toteutuvia velvoitteita (ajotus, kustannukset) ei voida ennustaa luotettavasti.

Konsernin varauksiin sisältyvä kurssiero on epäoleellinen.

30. Työsuhde-etuuksista johtuvat velvoitteet

Konsernilla on useissa maissa eläkejärjestelyitä, jotka kattavat maiden lainsäädännölliset ja sopimukselliset vaatimukset. Eläkevakuutusyhtiössä vakuutettu Suomen lakisääntöinen työeläke käsitellään maksupohjaisena järjestelyinä konsernitilinpäätöksessä.

Konsernilla on etuusperusteisia eläkejärjestelyjä Suomessa, Belgiassa ja Sveitsissä. Merkittävimmät eläkejärjestelyt ovat Suomessa, joka kattaa 96 % (2015: 96 %) konsernin etuusperusteisista velvoitteista ja 98 % konsernin järjestelyyn kuuluvien varojen kokonaismäärästä. Suomen lisäeläkejärjestely, joka kattaa merkittävän osan etuusperusteisista eläkejärjestelyistä on ollut suljettu 1.1.1994 lähtien. Vakuutettu lisäeläkejärjestely muodostuu etuusperusteisista ryhmäeläkevakuutuksista, jotka ovat rakenteeltaan samanlaisia lukuun ottamatta vanhuuseläkeikää ja eläkkeen karttumissääntöjä.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet ovat pitkäaikaiseen työsuhteeseen liittyviä palkkioita, jotka käsitellään IAS 19 mukaisina rahastoimattomina etuusperusteisina järjestelyinä.

Suomen etuus pohjaisen eläkejärjestelyn ominaispiirteet

Konsernilla on Suomessa vapaaehtoinen rajattua työntekijäryhmää koskeva lisäeläkejärjestely kokonaiseläkekarttuman kattamiseksi. Lisäeläkejärjestely hoidetaan vakuutusyhtiössä. Suomessa astui 1.1.2017 voimaan lakisääteistä työeläkettä koskeva lainuudistus. Yhtiö ei kompensoi lainuudistuksesta johtuvia muutoksia pääosassa lisäeläkejärjestelyitä, minkä vuoksi uudistuksella ei ole merkittävää vaikutusta etuus pohjaiseen eläkevelkaan.

Eläkejärjestelyn lisäeläke-etuus määräytyy vakuutus sopimuksessa määritellyn kokonaiseläkkeen perusteella, joka on kokonaiseläkkeen ja lakisääteisen eläkkeen erotus laskettuna 63 vuoden iästä vanhuseläkkeen osalta. Kokonaiseläke on eläkejärjestelyä riippuen enintään 60 % tai 66 % lisäeläkepalkasta, joka määräytyy indeksillä tarkistettujen eläketapahtumaa edeltäneiden 10 vuoden ansioiden perusteella. Sopimuksen mukaisia etuuksia ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä hautausavustus. Vakuutetut vanhuseläkeiät ovat 60, 62 ja 65 vuotta. Joissakin vakuutus sopimuksissa lisäeläketurvaan sisältyy myös oikeus varhennettuun vanhuseläkkeeseen.

Vakuutusyhtiö perii vuosittain työnantajalta vakuutusmaksua karttuvien etuuksien kattamiseksi. Vakuutusmaksut määritetään niin, että vanhuseläke-etuus on kokonaan rahastoitu eläkeikään mennessä. Lisäksi työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä rahoitetaan työssäoloaikana perittävillä riskivakuutusmaksuilla. Vakuutusmaksut perustuvat viimeiseen tiedossa olevaan palkkatasoon, johon ei huomioida tulevia palkankorotus oletuksia, sekä kiinteään 1,5 % laskuperustekorkoon. Vakuutusyhtiö takaa eläkevaroilte vakuutusmaksujen laskennassa käytettävää korkoa vastaavan korkotuoton.

Työnantajan maksamat lisämaksut kattavat vuoden aikana tapahtuneen eläkeindeksin nousun. Vakuutusyhtiön maksama indeksihyvitys laskee lisämaksua. Vakuutusyhtiö määrittää indeksihyvityksen suuruuden vuosittain.

Konserni on vakuuttanut etuuksien indeksikorotukset vuosittain sitä mukaa, kuin etuuksia on korotettu. Jos vakuutusyhtiön myöntämä asiakashyvitys ei riitä kattamaan vuosittaisia indeksikorotuksia, vakuutusyhtiö perii työnantajalta vakuutusmaksua, jota käytetään vuotuisten indeksikorotusten kattamiseen. Vakuutusyhtiön asiakashyvitys vaihtelee vuosittain.

Etuus pohjaisiin järjestelyihin liittyvät riskit

Etuus pohjaiset järjestelyt altistavat konsernin useille riskeille. Työnantajan etuus pohjaiseen veloitteeseen vaikuttaa diskonttokorko, jonka määrittely pohjautuu raportointihetken joukkovelkakirjalainoihin. Laskennassa käytetyn diskonttokoron aleneminen kasvattaa etuus pohjaista veloitetta. Kuitenkin, diskonttokoron tuoton aleneminen kasvattaa omaisuuserän käypää arvoa, jolloin tuotossa tapahtunut muutos vaikuttaa vain osittain etuus pohjaiseen nettovelkaan.

Järjestelyn etuudet on sidottu työeläkeindeksiin, johon vaikuttavat inflaatio ja yleinen ansiotasoindeksi. Korkeampi inflaatio nostaa työeläke-indeksiä, joka lisää eläkevelkaa sekä vuotuisia työnantajalta perittäviä vakuutusmaksuja.

Työsuhteessa olevien henkilöiden ansiotasoindeksiä korkeampi palkkakehitys lisää järjestelyn luvattuja etuuksia samalla kasvattaen eläkevelkaa ja työnantajan vuosittaisia vakuutusmaksuja henkivakuutusyhtiölle.

Jos henkilöiden toteutunut elin aika poikkeaa oletetusta, kantaa vakuutusyhtiö tästä aiheutuvan pitkäikäisyysriskin. Mahdolliset elin aikaodotteen tarkistukset laskenta oletuksissa vaikuttavat IFRS:n mukaiseen työnantajan eläkevastuuseen. Vakuutusyhtiö vastaa elin ajan odotteen liittyvistä riskeistä kokonaan jo maksettujen etuuksien osalta. Kuolevuusriski vaikuttaa työnantajaan vain, jos vakuutusyhtiö kuolevuus oletuksen muuttamisen johdosta korottaa tulevaisuudessa kertyvien etuuksien maksua.

Etuus pohjaiset veloitteet

Etuus pohjaisten järjestelyiden tulosvaikutteinen kulu

	2016	2015
Työsuoritukseen perustuva kulu	8	8
Nettokorko (+kulu/-tuotto)	2	2
Uudelleen arvostaminen, muut pitkäaikaiseen työsuhteeseen liittyvät palkkiot	1	0
Tulosvaikutteisesti kirjattu kulu etuus pohjaisista järjestelyistä	11	11

Etuus pohjaisen eläkejärjestelyn uudelleenmäärittäminen

	2016	2015
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot		
Väestötilastollisten oletusten muutokset	1	-3
Taloudellisten oletusten muutokset	-63	60
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto, pois lukien nettokorkoon liittyvät erät	32	-22
Kokemusperäiset muutokset	4	3
Laajaan tuloskelmaan kirjattu, uudelleenmäärittämisestä johtuva vaikutus yhteensä	-27	38

Taseeseen merkityt erät

	2016	2015
Rahastoitujen etuus pohjaisten veloitteiden nykyarvo	508	451
Rahastoimattomien etuus pohjaisten veloitteiden nykyarvo	8	8
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-381	-346
Etuus pohjainen nettovelka	136	113

Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvän arvon muutokset	2016	2015
Varat 1.1.	346	366
Korkotuotot	7	6
Varojen tuotto, poislukien nettokorkokuluun sisältyvä korkotuotto	32	-22
Työnantajan suorittamat maksut	15	15
Maksetut etuudet	-19	-19
Varat 31.12.	381	346

Järjestelyn varat ovat vakuutusyhtiöiden vastuulla ja osana vakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuutta. Niiden jakautumisesta omaisuuslajeittain ei ole saatavissa järjestelykohtaisia tietoja.

Järjestelyyn sisältyvän velvoitteen nykyarvon muutos	2016		2015	
	Rahastoidut	Rahastoi-mattomat	Rahastoidut	Rahastoi-mattomat
Velvoite 1.1.	451	8	513	8
Kauden työsuorituksen perustuva kulu	7	1	8	1
Järjestelyn supistaminen	0	0	0	0
Korkokulu	9	0	8	0
Vakuutusmatemaattisista olettamista johtuvat muutokset	58	1	-60	0
Velvoitteen täyttäminen	-1	0	-1	0
Maksetut etuudet	-17	-1	-17	-1
Velvoite 31.12.	508	8	451	8

Arvioidut maksusuoritukset etuus pohjaisiin järjestelyihin vuonna 2017 ovat 14 milj. euroa.

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset (2016 ilmoitettu painotettuina keskiarvoina)	2016	2015
Diskonttokorko, %		
Suomi	1,37 %	2,13 %
Muut maat	0,96 %	0,9-1,9%
Tuleva palkankorotus, %		
Suomi	3,0 %	2,6-3,1%
Muut maat	2,0 %	1,5-2,5%
Vakuutusyhtiön asiakashyvitys, %		
Suomi	0,0 %	0,0 %
Muut maat	0,0 %	0,0 %
Etuuksien korotus, %		
Suomi	1,8 %	0-1,8%
Muut maat	0,0 %	0,0 %

Merkittävien vakuutusmatemaattisten olettamien herkkyyshanalyysi

Jokseenkin mahdolliset muutokset tietyissä merkityksellisissä vakuutusmatemaattisissa oletuksissa muiden muuttujien pysyessä ennallaan olisivat vaikuttaneet etuus pohjaiseen velvoitteeseen seuraavasti:

Olettamien	Muutosolettamassa		Vaikutus etuus pohjaiseen velvoitteeseen	
			2016	2015
Diskonttokorko	0,25 % korotus	milj. euroa	-18	-14
	0,25 % vähennys	milj. euroa	19	15
Palkankorotusolettama	0,25 % korotus	milj. euroa	5	4
	0,25 % vähennys	milj. euroa	-5	-4
Etuuksien korotus	0,25 % korotus	milj. euroa	15	13
	0,25 % vähennys	milj. euroa	-14	-12

- 0,25 % korotus/vähennys diskonttokorossa aiheuttaisi 3,5 %/3,7 %:n vähennyksen/korotuksen etuus pohjaisessa eläkevelvoitteessa
- 0,25 % korotus/vähennys palkankorotusolettamassa aiheuttaisi 1,0 %/0,9 %:n korotuksen/vähennyksen etuus pohjaisessa eläkevelvoitteessa
- 0,25 % korotus/vähennys työeläkeindeksissä aiheuttaisi 2,9 %/2,8 %:n korotuksen/vähennyksen etuus pohjaisessa eläkevelvoitteessa

Yllä kuvattu herkkyyksianalyysi ei välttämättä anna oikeaa kuvaa muutosten todellisista vaikutuksista. Jos useampi oletamus muuttuisi samanaikaisesti, näiden muutosten yhteisvaikutus ei välttämättä olisi sama kuin yksittäisten muutosten summa. Jos oletukset muuttuvat toisin kuin yllä kuvatuissa määrin, ei vaikutus etuus pohjaiseen velvoitteeseen ole välttämättä lineaarinen.

Diskonttaamattoman eläkevastuun maturiteettijakauma on seuraava:	2016
Seuraavan 12 kk:n kuluessa (seuraava raportointikausi)	21
1–5 vuotta	90
5–10 vuotta	102
Yli 10 vuotta	279
Yhteensä	492

Etuus pohjaisen velvoitteen keskimääräinen kesto raportointikauden päättyessä on 13 vuotta.

31. Osakeperusteiset maksut

Yhtiön kaikkien osake pohjaisten kannustinjärjestelmien tarkoituksena on yhdenmu kaistaa omistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon nostamiseksi sekä sitouttaa avainhenkilöt yhtiöön ja tarjota heille kilpailukykyinen yhtiön osakkeiden omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä. Hallitus valitsee vuosittain ylimmästä johdosta ja avainhenkilöistä henkilöt kannustinjärjestelmän piiriin.

1.1.2016 alkaen voimassa ollut osakepalkkiojärjestelmä

Yhtiön hallitus päätti 14.12.2015 uuden osakeperusteisen kannustinjärjestelmän perustamisesta konsernin ylimmälle johdolle ja avainhenkilöille. Järjestelmä koostuu kolmesta erillisestä ohjelmasta, jolla kullakin on 3 vuoden ansaintajakso. Kaksi ensimmäistä ohjelmista on alkanut, ensimmäinen vuonna 2016 ja toinen 2017. Kolmas ohjelmista alkaa vuonna 2018. Mahdolliset maksut suoritetaan vuosina 2019, 2020 ja 2021 osaksi yhtiön osakkeina ja osaksi käteismaksuna. Rahana maksettava osuus kattaa palkkioista aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut.

Hallitus on päättänyt ansaintakriteereistä ja tavoitetasoista sekä maksettavien palkkioiden maksimitasosta kullekin alkaneelle kolmen vuoden ansaintajaksolle. Ansaintakriteerit ansaintajaksolle 2016–2018 ja 2017–2019 ovat konsernin kumulatiivinen vertailukelpoinen vapaa kassavirta (75 %) ja yhtiön osakkeen kokonaistuotto verrattuna STOXX Europe 600 indeksiin (25 %). Tavoiteansaintataso toimitusjohtajille ja konsernin johtoryhmälle 2016–2018 ansaintajaksolla on noin 40 % kiinteästä vuosipalkasta. 2017–2019 ansaintajaksolla tavoitetaso on noin 30 % kiinteästä vuosipalkasta. Maksimitavoitetaso toimitusjohtajalle on 100 % kiinteästä vuosipalkasta ja johtoryhmän jäsenille noin 80 %. Palkkiot osakeohjelmasta ja vuositason lyhyen aikavälin kannustinohjelman perusteella yhteensä maksettavat palkkiot eivät voi minään vuonna ylittää 120 % ohjelmaan osallistujan kiinteästä vuosipalkasta.

Palkkion saajat eivät saa myydä tai luovuttaa palkkioksi saamiaan osakkeita ansaintajaksoa seuraavan rajoitusajanjakson aikana. Rajoitusajanjakso on kolme vuotta vuosien 2016–2018 ohjelmassa ja yksi vuosi 2017–2019 ohjelmassa.

Järjestelmään liittyy palkkiona saatavien osakkeiden omistusvaade. Osakkeita on omistettava, kunnes johtoryhmän jäsenen osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa hänen kiinteän vuosipalkkansa arvoa, ja muun avainhenkilön osakeomistus yhtiössä yhteensä vastaa puolta hänen kiinteän vuosipalkkansa arvosta.

1.1.2013 alkaen voimassa ollut osakepalkkiojärjestelmä

Yhtiön hallitus päätti 13.12.2012 uuden osakeperusteisen kannustinjärjestelmän perustamisesta konsernin ylimmälle johdolle ja avainhenkilöille.

Kannustinjärjestelmää sovelletaan kolmen vuoden jaksoissa, jotka ovat alkaneet vuosina 2013, 2014 ja 2015. Hallitus on päättänyt kullekin ansaintajaksolle ansaintakriteerit, niille asetettavat tavoitteet sekä maksettavan palkkion enimmäistason vuosittain sekä koko ansaintajaksolle. Ansaintajakson 2013–2015 ansaintakriteerit ovat konsernin vertailukelpoinen vapaa rahavirta (75 %) ja Uusiutuvat Tuotteet -liiketoimintayksikön vertailukelpoinen liikevoitto (25 %). Ansaintajaksojen 2014–2016 sekä 2015–2017 ansaintakriteerit ovat konsernin kumulatiivinen vertailukelpoinen vapaa rahavirta (75 %) ja osakkeen kokonaistuotto suhteessa kymmeneen öljyalalla toimivan yrityksen vertailuryhmään (25 %). Mahdolliset maksut suoritetaan vuosina 2016, 2017 ja 2018 osaksi yhtiön osakkeina ja osaksi käteismaksuna. Rahana maksettava osuus kattaa palkkioista aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Tavoitepalkkiotaso on toimitusjohtajalle ja johtoryhmän jäsenille noin 40 % henkilön keskimääräisestä vuosipalkasta. Palkkion enimmäistaso toimitusjohtajalle on 100 %, ja muille johtoryhmän jäsenille noin 80 % heidän vuosipalkastaan. Lyhyen ja pitkän aikavälin kannustinpalkkioiden yhteenlaskettu summa ei saa tavoitetasolla ylittää 60 % vuosipalkasta minään vuonna. Maksimitasolla yhteenlaskettu palkkiosumma ei saa ylittää 120 % vuosipalkasta.

Palkkion saajat eivät saa myydä tai luovuttaa palkkioksi saamiaan osakkeita ansaintajaksoa seuraavan rajoitusajanjakson aikana. Rajoitusajanjakso on kolme vuotta yhtiön toimitusjohtajan sekä johtoryhmän osalta, ja yksi vuosi muiden palkkion saajien osalta.

Vuoden 2013–2015 osakepalkkiojärjestelyn ansaintakausi päättyi 31.12.2015. Ansaintakriteerit saavutettiin täysin ja osakkeet luovutettiin osallistujille 2016. Maksetun palkkion bruttomäärä oli 6,7 milj. euroa, vastaten 230 907 osakkeen arvoa. Palkkion saajille luovutettiin 111 893 osaketta ja loppuosa maksettiin käteisenä verojen ja muiden lakisääteisten maksujen suorittamista varten. Osakkeen käypä arvo luovutus hetkellä oli 29,0 euroa. Konsernin johtoryhmän jäsenille luovutettiin 76 768 osakkeen arvoa vastaava palkkio.

1.1.2010 alkaen voimassa ollut osakepalkkiojärjestelmä

Yhtiön hallitus päätti joulukuussa 2009 uuden osakepohjaisen kannustinjärjestelmän perustamisesta konsernin avainhenkilöille. Järjestelmässä on ollut kolme kolmen kalenterivuoden ansaintajaksoa, jotka ovat alkaneet vuosina 2010, 2011 ja 2012. Ohjelman 2011–2013 ansaintajakso päättyi 31.12.2013 ja rajoitusjakso päättyi 1.1.2017. Ohjelma 2012–2014 päättyi 31.12.2014 ja rajoitusjakso päättyy 1.1.2018.

Osakepalkkiojärjestelmän kirjanpitokirjauksissa käytetyt olettamukset on kerrottu seuraavissa taulukoissa:

	Järjestelmä 2016–2018	Järjestelmä 2015–2017	Järjestelmä 2014–2016	Järjestelmä 2013–2015	Järjestelmä 2012–2014	Järjestelmä 2011–2013
Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot						
Myöntämispäivät	1.2.2016	11.2.2015	1.2.2014	10.2.2013	2.1.2012	3.1.2011
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	26,09				6,70	10,81
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	28,74				8,10	12,21
Osakepalkkiojärjestelmän kesto						
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2016	1.1.2015	1.1.2014	1.1.2013	1.1.2012	1.1.2011
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Rajoitusjakson päättymispäivä	31.3.2022	31.3.2019/ 31.3.2021	31.3.2018/ 31.3.2020	31.3.2017/ 31.3.2019	1.1.2018	1.1.2017
Osakepalkkion käyvän arvon laskennassa käytetyt olettamukset						
	Osakkeet	Raha	Raha	Raha	Osakkeet	Osakkeet
Myönnettyjen osakepalkkioiden määrä kauden alussa, enimmäispalkkio	0	5 394 576	5 011 364	6 357 410	407 978	416 177
Kauden aikana myönnetyt	125 729	2 800	0	0	0	0
Kauden aikana vapautuneet	0	0	0	-208 488	-45 265	-38 138
Kauden aikana peruutetut	0	0	0	0	0	0
Kauden aikana menetetyt	-5 540	-115 000	-97 500	-146 859	-7 740	0
Kauden aikana asetetut	94 197	6 650	917 096	-192 313	0	0
Myönnettyjen osakepalkkioiden määrä kauden lopussa, enimmäispalkkio	214 386	5 289 026	5 830 960	5 809 750	354 973	378 039
Järjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä kauden lopussa	93	84	84	79	64	47
Osakekurssi tilinpäätöspäivänä, euroa	36,50	36,50	36,50	26,52	23,28	15,44
Ansaintakriteerien toteumaoletus, %	88 %	88 %	100 %	100 %	100 %	65 %
Arvio palautuvien osakepalkkioiden määrästä ennen rajoitusjakson päättymistä, %	10 %	10 %	10 %	0 %	0 %	0 %

Osakkeen arvo myöntämishetkellä, eli osakkeen käypä arvo, on määritetty seuraavasti: osakkeen myöntämishetken arvo on myöntämispäivän osakekurssi vähennettynä arvioituilla ansaintajakson aikana maksettavilla osingoilla.

Tuloslaskelmaan sisältyvä kulu on eritelty seuraavassa taulukossa:

	2016	2015
Osakeperusteisten maksujen kuluvaikutus, osakkeina maksettavat	3	3
Osakeperusteisten maksujen kuluvaikutus, käteisenä maksettavat	4	2
Tuloslaskelman kulukirjaus yhteensä	6	5

Osakepalkkiojärjestelmiin liittyvä taseeseen kirjattu velka oli 5 milj. euroa (2015: 5 milj. euroa). Tilikausilla 2017–2020 realisoituvan kulukirjauksen arvioidaan 31.12.2016 olevan 10 miljoonaa euroa. Todellinen määrä voi poiketa arvioidusta.

32. Lähipiiritapahtumat

Suomen valtiolla on 50,1 % omistusosuudella määräysvalta konserniin. Loput 49,9 % osakkeista on laajasti jakautunut eri sijoittajille.

Konsernin lähipiiriin kuuluvat tytäryhtiöt, yhteisjärjestelyt, (liitetieto 33) ja yhteisöt, joissa määräysvaltaa käyttää Nesteen merkittävin osakkeenomistaja Suomen valtio. Lähipiiriin kuuluvat myös hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet (yrityksen johtoon kuuluvat avainhenkilöt) ja yrityksen johtoon kuuluvien avainhenkilöiden läheiset perheenjäsenet sekä yritykset, joissa heillä tai heidän perheenjäsenillään on määräysvalta.

Konsernin emoyritys on Neste Oyj. Liiketoimet konsernin ja sen lähipiiriin kuuluvien tytäryritysten kesken on eliminoitu konserniyhdistelyssä, eivätkä ne sisälly tämän liitetiedon lukuihin. Muiden lähipiiriin kuuluvien yritysten kanssa tehdyt liiketoimet on eritelty alla olevassa taulukossa. Kaikki liiketoimet Nesteen ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti.

Liiketoimet lähipiirin kanssa

	Tavaroiden ja palveluiden myynnit	Tavaroiden ja palveluiden ostot	Saamiset	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Velat
2016					
Yhteisyritykset	131	95	74	0	8
Muu lähipiiri	41	63	8	0	3
	173	158	82	0	10
	Tavaroiden ja palveluiden myynnit	Tavaroiden ja palveluiden ostot	Saamiset	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Velat
2015					
Yhteisyritykset	67	60	2	0	0
Muu lähipiiri	44	4	15	0	0
	111	64	17	0	1

Yrityksen johtoon kuuluvien avainhenkilöiden tai heidän määräysvallassaan olevien yritysten kanssa ei ollut merkittäviä liiketoimia.

Valtaosa Nesteen ja sen yhteisyritysten välisistä liiketoimista ovat Nynasin ja Kilpilahden Voimalaitoksen kanssa. Liiketoimet Nynasin kanssa ovat pitkäaikaisen sopimuksen mukaisesti Naantalın jalostamon bitumituotteiden myyntiä sekä prosessiöljyn myyntiä Porvoon jalostamolta. Nesteen liiketoimet Kilpilahden Voimalaitoksen kanssa muodostuvat pääasiassa höyryn ostosta, sekä raskaan polttoöljyn, veden ja asfaltenin myynnistä.

Hallituksen ja ylimmän johdon palkat ja palkkiot

1 000 euroa	2016	2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	3 975	3 785
Lakisääteiset eläkkeet	233	220
Lisäeläkkeet	1 445	1 287
Osakeperusteiset etuudet	2 169	2 256
Yhteensä (sisältää lakisääteiset eläkkeet)	7 821	7 547

Ylin johto koostuu toimitusjohtajasta sekä johtoryhmän jäsenistä. Ylimmältä johdolta ei ole ollut lainasaamisia 31.12.2016 eikä 31.12.2015.

Nesteen toimitusjohtajalle ja johtoryhmän jäsenille myönnettyjen osakepalkkioiden määrät on kerrottu liitetiedossa 31, Osakeperusteiset maksut.

Toimitusjohtajan sekä johtoryhmän palkat ja palkkiot

1 000 euroa	Toimitusjohtaja		Johtoryhmä	
	2016	2015	2016	2015
Vuosittaiset palkkiot				
Peruspalkka	686	668	1 846	1 861
Verotettavat etuudet	7	17	102	114
Vuosikannustinpalkkio (lyhytaikainen kannustinjärjestelmä)	260	222	683	506
Vuosittaiset palkkiot yhteensä	953	906	2 631	2 481
Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän palkkiot				
Lisäeläkemaksut	957	824	488	463
Osakepalkkiojärjestelmä	630	717	1 539	1 539
Palkkiot yhteensä	2 540	2 447	4 657	4 482

Hallituksen jäsenten palkkiot

1 000 euroa	2016	2015
Hallituksen jäsenet 31.12.2016		
Jorma Eloranta	77	79
Maija-Liisa Friman	61	61
Laura Raitio	46	49
Jean-Baptiste Renard	53	59
Willem Schoeber	59	56
Kirsi Sormunen	47	47
Marco Wirén, 1.4.2015 alkaen	47	35
Hallituksen aiemmat jäsenet		
Per-Arne Blomquist, 1.4.2015 asti	0	12
Hallituksen kaikki jäsenet yhteensä	391	398

Hallituksen palkkiot sisältävät vuosipalkkion sekä kokouspalkkion, joka maksetaan jokaisesta kokouksesta sekä hallituksen valiokuntien kokouksista, joihin hallituksen jäsen osallistuu. Hallituksen jäsenet eivät kuulu yhtiön palkitsemisjärjestelmien piiriin, eivätkä siten saa tulos- tai osakepalkkiota.

Toimitusjohtajan molemminpuolinen irtisanomisaika on 6 kuukautta. Jos yhtiö irtisanoa toimitusjohtajan, hän on oikeutettu irtisanomisajan (6 kuukautta) palkan lisäksi 18 kuukauden palkkaa vastaavaan erorahaan.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta, ja eläkejärjestelmä on etuusperusteinen. Eläkkeen määrä on 60 % eläkepalkasta, joka on eläketapahtumavuotta edeltävien 10 viimeisen vuoden aikana maksettujen TyEL:in mukaisten vuosiansioiden perusteella laskettu keskimääräinen kuukausipalkka. Eläke on vakuutettu vakuutusyhtiössä, ja vuoden 2016 osalta vakuutusmaksu oli 957 tuhatta euroa (2015: 824 tuhatta euroa). Eläkejärjestelmän nettovastuu 31.12.2016 oli 862 tuhatta euroa (2015: 487 tuhatta euroa). Lakisääteiset eläkevakuutusmaksut vuonna 2016 olivat 69 tuhatta euroa (2015: 66 tuhatta euroa).

Aiempien toimitusjohtajien eläkejärjestelmien vastuut 31.12.2016 olivat 1 657 tuhatta euroa (2015: 1 297 tuhatta euroa).

33. Konserniyritykset 31.12.2016

Tytäryritys	Konsernin omistusosuus, %	Maa
Kiinteistö Oy Espoon Keilaranta 21	100,00 %	Suomi
LLC Neste Saint-Petersburg	100,00 %	Venäjä
Navidom Oy	50,00 %	Suomi
Neste (Suisse) S.A.	100,00 %	Sveitsi
Neste AB	100,00 %	Ruotsi
Neste Affiliate B.V.	100,00 %	Alankomaat
Neste Canada Inc.	100,00 %	Kanada
Neste Components B.V.	100,00 %	Alankomaat
Neste Eesti AS	100,00 %	Viro
Neste Insurance Limited	100,00 %	Guernsey
Neste Jacobs Aktiebolag	60,00 %	Ruotsi
Neste Jacobs B.V.	60,00 %	Alankomaat
Neste Jacobs Oy	60,00 %	Suomi
Neste Jacobs Pte. Ltd.	60,00 %	Singapore
Neste Markkinointi Oy	100,00 %	Suomi
Neste N.V.	100,00 %	Belgia
Neste Netherlands B.V.	100,00 %	Alankomaat
Neste Oil Bahrain W.L.L.	100,00 %	Bahrain
Neste Renewable Fuels Oy	100,00 %	Suomi
Neste Shipping Oy	100,00 %	Suomi
Neste Singapore Pte. Ltd.	100,00 %	Singapore
Neste US, Inc.	100,00 %	Yhdysvallat
Neste USA, L.L.C.	100,00 %	Yhdysvallat
SIA Neste Latvija	100,00 %	Latvia
UAB Neste Lietuva	100,00 %	Liettua
US Active Oy	60,00 %	Suomi
Osakkuusyritys	Konsernin omistusosuus, %	Maa
Neste Arabia Co. Ltd.	48,00 %	Saudi-Arabia

Yhteisjärjestely	Konsernin omistusosuus, %	Luokittelu	Maa
A/B Svartså Vattenverk - Mustijoen Vesilaitos O/Y	40,00 %	Yhteinen toiminto	Suomi
Bahrain Lube Base Oil Company B.S.C. (Closed)	45,00 %	Yhteinen toiminto	Bahrain
Glacia Limited	50,00 %	Yhteisyritys	Bermuda
Kilpilahden Voimalaitos Oy	40,00 %	Yhteisyritys	Suomi
Nemarc Shipping Oy	50,00 %	Yhteisyritys	Suomi
NSE Biofuels Oy Ltd	50,00 %	Yhteisyritys	Suomi
Nynas AB (publ)	49,99 %	Yhteisyritys	Ruotsi
Oy Innogas Ab	50,00 %	Yhteinen toiminto	Suomi
Porvoon Alueverkko Oy	33,33 %	Yhteinen toiminto	Suomi
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	31,50 %	Yhteinen toiminto	Suomi
Tapaninkylän Liikekeskus Oy	40,03 %	Yhteinen toiminto	Suomi
Vaskiluodon Kalliovarasto Oy	50,00 %	Yhteinen toiminto	Suomi

Taloudellista tietoa tytäryrityksistä, joissa määräsvallattomilla omistajilla on merkittävä omistusosuus

	Neste Jacobs Oy		Navidom Oy	
	2016	2015	2016	2015
Määräsvallattomien omistajien omistusosuus	40,00 %	40,00 %	50,00 %	50,00 %
Lyhytaikaiset varat	88	71	0	0
Pitkäaikaiset varat	7	5	0	0
Lyhytaikaiset velat	45	33	0	0
Pitkäaikaiset velat	0	0	0	0
Liikevaihto	154	137	1	1
Tilikauden voitto	9	8	0	0
Osingonjako määräsvallattomille omistajille	1	1	0	0
Liiketoiminnan rahavirta	16	4	0	0
Investointien rahavirta	-12	-1	0	0
Rahoituksen rahavirta	-3	-3	0	0

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät sisältyvät strukturoidut yhteisöt

Vuonna 2015, Neste myi koko osakekantansa KED Oy:stä (ennen: Kilpilahden Sähkön-siirto Oy) InfraVian hallinnoimalle infra-rahastolle Infravia European Fund II:lle. Kaupan jälkeen Nesteellä ei ole suoria eikä epäsuoria omistuksia KED Oy:ssä. KED Oy on vastuussa korkea- ja keskijännitteisen sähkön jakelusta Kilpilahden teollisuusalueella, missä Nesteen Porvoon jalostamo sijaitsee. Nesteen lisäksi KED Oy:n asiakkaisiin kuuluu myös muut alueella toimivat yritykset.

Koska Kilpilahden sähkönjakeluverkko vaatii merkittäviä investointeja. Neste valitsi InfraVian sen sähkönjakelu kumppanikseen edistääkseen investointien tehokasta toteutusta ja varmistaakseen luotettavan sähkönjakelun Kilpilahdessa.

Sopimusjärjestelyjen puitteissa KED Oy:n kanssa, Neste osallistuu ja tukee KED Oy:tä eri tavoin ja voidaan tulkita, että Nesteellä on mahdollisuus vaikuttaa KED Oy:n tekemiin investointeihin. KED Oy jakaa sähköä Nesteelle ja Neste pysyy sähkönjakeluverkon kapasiteetin pääasiallisena käyttäjänä. KED Oy toimii Nesteeltä 30 vuodeksi vuokratulla maa-alueella ja KED Oy:llä on optio jatkaa vuokrasopimusta. Neste toimit-

taa pienen osan käyttöpalveluista, joita tarvitaan sähkönjakelussa. Nesteellä on myös KED Oy:n osakkeiden uudelleenostamisoptio, joka on voimassa kaksi vuotta, mikäli kaupassa havaitaan merkittävä sopimusrikkomus. Neste ei ole tarjonnut minkäänlaista taloudellista tai muuta tukea KED Oy:lle ilman sopimuksellista velvoitetta.

Edellä mainittujen tekijöiden perusteella Neste on määrittänyt, että sillä on merkittävä vaikutusvalta KED Oy:ssä ja käsittelee KED Oy:tä konsernitilinpäätökseen sisällyttämättömänä strukturoituna yhteisönä. Yhtiön johto on arvioinut suurimman mahdollisen tappion ottaen huomioon Nesteen osallistumisen luonteen KED Oy:ssä sekä KED Oy:n merkityksestä Nesteelle operatiivisesta näkökulmasta. Nesteen altistuminen riskille on pääosin riippuvainen sähkönjakeluverkon tehokkaasta toiminnasta.

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät strukturoidut yhteisöt

Neste on käsitellyt vuonna 2014 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen ja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tehdyt alusten takaisinvuokraussopimukset strukturoituna yhteisönä. Neste takaa järjestelyssä aluksien jäännösarvon sekä tietyn takuutuoton.

34. Vastuusitoumukset

Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Vakuuden arvo 2016	Vakuuden arvo 2015
Omasta puolesta sitoumuksiin annetut		
Kiinteistökiinnitykset	17	17
Pantit	116	116
Vastuusitoumukset ja muut vastuut	48	42
Yhteensä	182	175
Yhteisjärjestelyjen puolesta annetut		
Pantit	46	0
Takaukset	1	1
Yhteensä	47	1
Muiden puolesta annetut		
Takaukset	2	2
Vastuusitoumukset ja muut vastuut	0	2
Yhteensä	2	3
	230	179

Käyttöleasingvastuut	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa erääntyvät	79	72
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua erääntyvät	80	61
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	78	75
	237	209

Käyttöleasingsopimukset

Maa-alueisiin, rakennuksiin, koneisiin ja kalustoon liittyviä leasingvuokralukuja on kirjattu tuloslaskelmaan 113 milj. euroa (2015: 105 milj. euroa).

Sitoumukset	2016	2015
Sitoumus aineellisten hyödykkeiden ostamiseen	26	84
	26	84

Konsernin käyttöleasingsitoumukset liittyvät pääosin laivojen aikarahtaussopimuksiin sekä maa-alue- ja toimistovuokriin.

Konsernin ota tai maksa -sopimukset liittyvät vedynhankintasopimuksiin. Sopimuksiin liittyy volyymiperusteinen vedynostovelvoite. Sopimusten perusteella vuosina 2011–2026 maksettavat kiinteät palkkiot 31.12.2016 tilanteessa on esitetty seuraavassa taulukossa.

Ota tai maksa sopimusten perusteella maksettavat kiinteät palkkiot	2016	2015
Maksettava summa	17	16
Maksettava summa tilikauden jälkeen	150	159
Maksettava summa yhteensä	167	176

Vastuusitoumukset ja muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n jakautumisen seurauksena Neste Oyj:llä on yhteisvastuullinen vastuusitoumus Fortum Heat and Gas Oy:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain 17 luvun 16.6 §:n säädökseen.

35. Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Nesteellä on vireillä kaksi valitusta hallintotuomioistuimissa biopolttoaineiden jakeluvaikeutelaainsäädännön perusteella määrätyistä seuraamusmaksuista, joiden määrä on yhteensä noin 62 miljoonaa euroa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on vireillä valitus vuonna 2014 määrätystä noin 44 miljoonan euron seuraamusmaksusta. Tulli on valituksen vireillä olosta huolimatta palauttanut seuraamusmaksun Nesteelle elokuussa 2015. Helsingin hallinto-oikeudessa on vireillä valitus vuonna 2015 määrätystä ja kuluksi kirjatusta noin 17 miljoonan euron seuraamusmaksusta. Molemmissa tapauksissa Neste katsoo, että se on toiminut lain ja viranomaisohjeiden mukaisesti ja että seuraamusmaksut ovat ristiriidassa lain ja yleisten periaatteiden kanssa.

Nesteellä on vireillä muutoksenhakuasia vientimenettelyyn asetetuista tuotteista kannetusta valmisteverosta. Suomen tulli määräsi vuonna 2016 Nesteelle maksettavaksi valmisteveroa, veronlisäystä ja veronkorotusta yhteensä noin 16 miljoonaa euroa valmisteveron alaisten tuotteiden siirtoon käytettävän EMCS-järjestelmän virheellisen käytön vuoksi. Maksu on kirjattu kuluksi tilikaudella 2016. Neste katsoo kuitenkin, että valmisteveroa ei voi määrätä maksettavaksi EMCS-järjestelmän käyttöön liittyvän virheen vuoksi, kun tuotteet on asetettu vientimenettelyyn ja ne ovat riidattomasti poistuneet EU:n alueelta. Neste katsoo, että valmisteveron määrääminen maksettavaksi on ristiriidassa EU:n valmisteverolainsäädännön tarkoituksen, yleisen suhteellisuusperiaatteen ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön kanssa. Neste tulee vaatimaan oikaisua päätökseen veroviranomaiselta.

Joulukuussa 2016 Suomen tulli päätti – poiketen aikaisemmasta päätösesityksestään ja Nesteen lausunnon johdosta – olla kantamatta yhteensä noin 18 miljoonan euron valmisteveroa, veronlisäystä ja veronkorotusta kahdesta vuonna 2013 vientimenettelyyn asetetusta ja Suomesta pois kuljetetusta laivatoimituksesta. Veroasiamies on vaatinut päätökseen oikaisua eikä päätös ole vielä lainvoimainen. Neste katsoo, että vientimenettelyyn asettaminen on ollut näissä tapauksissa oikea menettely ja että Suomen tullin päätöstä ei tule muuttaa. Konsernitilinpäätökseen ei ole kirjattu varausta, koska taloudellista hyötyä ilmentävien voimavarojen siirtymistä pois yhtiöstä pidetään epätodennäköisenä.

Elokuussa 2016 Yhdysvaltain tulli hyväksyi Nesteen valituksen, ja kumosi aikaisemman päätöksensä vuodelta 2014 koskien Nesteen uusiutuvan dieselin tullitariffinimikkeistöön luokittelua. Uusi päätös vahvistaa, että Nesteen uusiutuva diesel tulee

USA:ssa luokitella harmonoidun järjestelmän nimikkeistössä samoin kuin muiden maiden päätöksissä, EU mukaan lukien. Nyt vahvistettu tullinimike tarkoittaa Nesteelle edullisempaa tullikäsitteilyä. Neste tulee oikaisemaan niiden toimitusten tuontitulli-ilmoituksia, jotka on annettu kumotun luokittelupäätöksen mukaisesti.

Helmikuussa 2015 Helsingin kärjäoikeus on ratkaissut kauan vireillä olleen väylämaksuriidan asian riitauttaneiden varustamoiden eduksi. Neste Shipping on ollut yhtenä varustamona mukana kanteessa ja saa oikeuden päätöksen perusteella valtiolta noin 23 miljoonaa euroa palautuksena perusteettomasti vuosina 2001–2004 kerätyistä väylämaksuista, mikäli kärjäoikeuden tuomio tulee lainvoimaiseksi. Summa sisältää myös valtion maksettavaksi tuomitut korot kuluneelta ajalta. Valtio on valittanut päätöksestä Helsingin hovioikeuteen, joka kumosi kärjäoikeuden ratkaisun elokuussa 2016. Tämän jälkeen varustamot, Neste Shipping mukaan lukien, ovat hakeneet valituslupaa korkeimpaan oikeuteen.

Nesteellä on riita-asia välimiesmenettelyssä erään yhteisjärjestelyn toisten osapuolten kanssa, joiden vaatimuksia Neste pitää perusteettomina. Kiistassa myös Neste on nostanut vastakanteet ja johto arvioi, että asia saadaan ratkaistua vuoden 2017 aikana.

Lisäksi konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan liittyvissä oikeudenkäynneissä tai riita-asioissa. Johdon arvion mukaan näiden lopputulokset ovat vaikeasti ennustettavia, mutta niillä ei ole todennäköisesti olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

36. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen konsernissa ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

Emoyhtiön tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liikevaihto	2	6 429	6 366
Valmiiden tuotteiden varastojen muutos		59	17
Liiketoiminnan muut tuotot	3	58	126
Materiaalit ja palvelut	4	-5 459	-5 636
Henkilöstökulut	5	-197	-220
Poistot ja arvonalentumiset	6	-179	-172
Liiketoiminnan muut kulut	7	-278	-324
Liikevoitto/-tappio		433	157
Rahoitustuotot ja -kulut	8	112	151
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		545	307
Tilinpäätössiirrot	9	84	175
Tuloverot	10	-95	-32
Tilikauden voitto		534	450

Emoyhtiön tase

milj. euroa	Liite	31.12.2016	Oikaistu* 31.12.2015
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	11,12		
Aineettomat hyödykkeet		64	47
Aineelliset hyödykkeet		1 804	1 776
Sijoitukset		2 096	2 382
		3 964	4 205
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	13	747	562
Pitkäaikaiset saamiset	14	19	7
Lyhytaikaiset saamiset	15	1 041	912
Rahat ja pankkisaamiset		727	557
		2 533	2 037
Vastaavaa yhteensä		6 497	6 242
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	16		
Osakepääoma		40	40
Muut rahastot		-15	-1
Edellisten tilikausien voitto		1 151	957
Tilikauden voitto		534	450
		1 710	1 446
Tilinpäätössiirtojen kertymä	17	925	931
Pakolliset varaukset	18	5	5
Vieras pääoma	19		
Pitkäaikainen vieras pääoma		1 114	1 271
Lyhytaikainen vieras pääoma		2 742	2 590
		3 856	3 861
Vastattavaa yhteensä		6 497	6 242

*Yhtiö on alkanut soveltaa tilikauden aikana suojauslaskennassa olevien johdannaisten kirjauksiin käyvän arvon periaatetta, ja vuoden 2015 taseen vertailuluvut on oikaistu. Suojauslaskennassa olevien rahavirtaa suojaavien johdannaisten realisoitumaton käypä arvo kirjataan taseen käyvän arvon rahastoon siltä osin kun ne ovat tehokkaita. Muut rahoitusvälineet kirjataan edelleen jaksotettuun hankintamenuon. Laadintaperiaatemuutoksen vaikutukset on myös eritelty liitetiedoissa 14, 15, 16 ja 19.

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

milj. euroa	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	545	307
Poistot ja arvonalentumiset	179	172
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	61	-31
Rahoitustuotot ja -kulut	-112	-151
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot	-28	-103
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	645	194
Käyttöpääoman muutos		
Korottomat liikesaamiset, lisäys (-) / vähennys (+)	-223	97
Vaihto-omaisuus, lisäys (-) / vähennys (+)	-185	-76
Korottomat velat, lisäys (+) / vähennys (-)	196	-61
Käyttöpääoman muutos	-213	-40
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	433	154
Maksetut korot ja muut rahoituserät	-50	-54
Saadut osingot	164	223
Maksetut välittömät verot	-93	0
Toteutuneet kurssierot	13	-31
Liiketoiminnan rahavirta	467	292
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-263	-341
Käyttöomaisuuden myyntitulot	12	3
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin	0	0
Investoinnit omistusyhteisyritysosakkeisiin	0	0
Myyntitulot ja pääomanpalautukset tytäryhtiöosakkeista	404	171
Myyntitulot muista osakkeista	12	0
Muiden sijoitusten muutos, lisäys (-) / vähennys (+)	-83	14
Investointien rahavirta	83	-153
Rahavirta ennen rahoitusta	550	139

milj. euroa	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Rahoitus		
Omien osakkeiden myynti	0	0
Pitkäaikaisten velkojen nostot	150	747
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset	-377	-401
Lyhytaikaisten velkojen muutos	-99	25
Maksetut osingot	-256	-166
Saadut ja maksetut konserniavustukset	202	204
Rahoituksen rahavirta	-379	410
Laskelman mukainen rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		
	170	549
Rahavarat tilikauden alussa	557	8
Rahavarat tilikauden lopussa	727	557
Taseen mukainen rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)	170	549

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

1. Laadintaperiaatteet

Neste Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöstä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätöksen liitetiedot esitetään miljoonina euroina, ellei muuta ole kerrottu. Taulukoiden luvut ovat tarkkoja arvoja, ja tästä johtuen yksittäisistä luvuista lasketut summat saattavat poiketa esitetyistä summista.

Laadintaperiaatteen muutos

Yhtiö on alkanut soveltaa tilikauden aikana suojauslaskennassa olevien johdannaisten kirjauksiin käyvän arvon periaatetta, ja vuoden 2015 taseen vertailuluvut on oikaistu. Suojauslaskennassa olevien rahavirtaa suojaavien johdannaisten realisoitumaton käypä arvo kirjataan taseen käyvän arvon rahastoon siltä osin kuin ne ovat tehokkaita. Muut rahoitusvälineet kirjataan edelleen jaksotettuun hankintamenuon. Laadintaperiaatemuutoksen vaikutukset on myös eritelty [liitetiedoissa 14, 15, 16 ja 19](#).

Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan myyntituotot vähennettynä alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla, kuten arvonlisäveroilla, valmistajana suoritetuilla valmisteveroilla ja huoltovarmuusmaksuilla. Tuotteiden vaihdosta kirjataan tuottoa vain kun tuotteilla vaihdetaan erilaisiin tuotteisiin.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot, saadut avustukset ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät säännölliset tuotot, kuten vuokrat.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuerinä. Rahoituserien kurssierot kirjataan rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvälineistä johdannaiset arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n sallimaa vaihtoehtoista menettelyä noudattaen käypään arvoon. Rahoitusvälineistä muut lainat ja saamiset sekä muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät noteeraamattomia osakkeita, jotka on arvostettu hankintamenuon.

Lainat ja saamiset koostuvat rahavaroista, myönnettyistä lainoista sekä myynti- ja muista saamisista. Muut rahoitusvelat sisältävät korollisia velkoja sekä osto- ja muita velkoja.

Johdannaissopimukset

Yhtiö solmii johdannaissopimuksia pääasiassa suojautuakseen hyödykkeiden hintariskiltä, valuuttakurssivaihteluilta ja korkotason vaihteluilta.

Johdannaissopimukset, jotka suojaavat tulevaa kassavirtaa ja jotka kuuluvat suojauslaskennan piiriin, kirjataan käypään arvoon taseen käyvän arvon rahastoon siltä osin kuin niitä ei ole vielä tuloutettu ja ne ovat tehokkaita. Tase-eriä, kuten pankkitilejä, lainoja ja saatavia, suojaavat sekä tulevaa kassavirtaa suojaavat johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennan piirissä arvostetaan käypään arvoon, ja voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaissopimusten arvonmuutokset jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavan erän korkoja mikäli johdannaissopimuksella on suojattu tulevia rahavirtoja.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennassa käytettäviä johdannaissopimuksia ovat valuuttatermiinit, optiot sekä korkojohdannaiset.

Käyvän arvon suojaus

Emoyhtiö käyttää käyvän arvon suojauslaskentaa vähentääkseen korkotason muutoksesta johtuvien korollisten velkojen käyvän arvon muutosten vaikutusta. Käyvän arvon suojauksessa käytettävien johdannaisten käyvän arvon muutos sekä käyvän arvon suojauslaskennan piirissä olevien rahoitusvelkojen käyvän arvon muutoksen se osuus, joka syntyy suojattavan riskin vaikutuksesta, kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tasearvo muodostuu välittömästä hankintamenosta vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla sekä lisätynä tehdyillä arvonorotuksilla. Aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot, jotka perustuvat hyödykkeiden taloudelliseen pitoaikaan. Maa-alueita ei poisteta.

Poistoajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Tuotantokoneet ja kalusto, mukaan lukien erikoisvaraosat	15–20 vuotta
Muut kulkuneuvot, koneet ja kalusto	3–15 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	20–40 vuotta
Aineettomat hyödykkeet	3–10 vuotta

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO-periaatteella hankintamenuon tai sitä alempaan jälleenhankintahintaan tai todennäköiseen luovutushintaan ottaen huomioon mahdollisten suojausten vaikutus. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintamenuon sisällytetään raaka-aineet, välittömät valmistuspalkat sekä muut välittömät menot. Yhtiö on aktivoitunut tilikaudella valmiiden tuotteiden ja tavaroiden hankintamenuon normaalitoiminta-asteen mukaan määritetyn osuuden valmistuksen yleiskustannuksista. Standardivaraosat sisällytetään vaihto-omaisuuteen ja ne kirjataan tulosvaikutteisesti käytön mukaan.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Tutkimusmenot sisältyvät tuloslaskelman liiketoiminnan muihin kuluihin. Kehitysmenoja aktivoidaan ainoastaan silloin, kun ne täyttävät tiukat ehdot eli liittyvät esimerkiksi uusiin tuotteisiin, jotka ovat kaupallisesti ja teknisesti käyttökelpoisia. Yhtiön kehitysmenot eivät pääosin täytä aktivoinnin edellytyksiä, ja ne kirjataan kuluksi syntymiskaudella.

Konsernitilisaamiset/velat

Konsernitilierät esitetään luonteensa mukaan lyhytaikaisina saamisina tai velkoina.

Eläkekulut

Lakisääteinen eläketurva on hoidettu ulkopuolisessa eläkevakuutusyhtiössä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätössiirtoihin kirjataan konserniyritysten väliset konserniavustukset ja poistoeron muutokset.

Laskennalliset verot

Laskennalliset verot on kirjattu väliaikaisista eroista, jotka johtuvat varojen ja velkojen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvosta. Laskennallinen vero on laskettu vahvistettua verokantaa käyttäen.

Pakolliset varaukset

Vastaisuudessa toteutuvat menot ja ilmeiset menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen yhtiö on velvoitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseen pakollisiin varauksiin. Tällaisia eräitä ovat esim. eläkevastuut, takausvastuut, todettujen ympäristövahinkojen tulevat puhdistusmenot ja päästöoikeuksien palautusvelvollisuus, sekä uudelleenjärjestelyvaraukset. Varaukset perustuvat johdon arvioon tulevasta veloitteesta.

2. Liikevaihto

Liikevaihto toimialoittain	2016	2015
Öljytuotteet	6 376	6 313
Uusiutuvat tuotteet	1	3
Öljyn vähittäismyynti	0	0
Muut	129	123
Liiketoimintojen välinen myynti	-76	-73
	6 429	6 366

Liikevaihto markkina-alueittain	2016	2015
Suomi	2 931	3 363
Muut Pohjoismaat	671	701
Baltian maat, Venäjä ja Puola	472	600
Muu Eurooppa	1 752	1 388
Pohjois- ja Etelä-Amerikka	475	245
Muut maat	127	69
	6 429	6 366

3. Liiketoiminnan muut tuotot

	2016	2015
Vuokratuotot	24	20
Myyntivoitot aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	15	0
Osakkeiden myyntivoitot	12	103
Vakuutuskorvaukset	5	0
Saadut avustukset	1	1
Muut	0	3
	58	126

4. Materiaalit ja palvelut

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	5 571	5 683
Varastojen muutos	-121	-54
	5 450	5 629
Ulkopuoliset palvelut	9	7
	5 459	5 636

5. Henkilöstökulut

	2016	2015
Palkat ja palkkiot	150	167
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	36	39
Muut henkilöstökulut	13	14
Käyttöomaisuuteen aktivoidut palkat	-3	-1
	197	220

Johdon palkat ja palkkiot

Johdon palkat ja palkkiot on esitetty konsernitilinpäätöksen yhteydessä [liitteessä 32](#).

Henkilöstö keskimäärin	2016	2015
Toimihenkilöt	1 303	1 257
Työntekijät	1 000	1 060
	2 303	2 317

6. Poistot ja arvonalentumiset

	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot	173	165
Romutukset	6	6
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	0	1
	179	172

7. Liiketoiminnan muut kulut

	2016	2015
Vuokrat ja muut kiinteistökulut	17	17
Kunnossapitokulut	109	177
Muut	152	130
	278	324
Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitappiot ja kesken-eräisten hyödykkeiden romutukset	2	0

Tilintarkastajan palkkiot, PwC 1 000 euroa

	2016	2015
Lakisääteinen tilintarkastus	339	344
Tilintarkastajan muut lakimääräiset lausunnot	0	5
Veroneuvonta	20	29
Muut palvelut	207	1 291
	566	1 669

8. Rahoitustuotot ja -kulut

	2016	2015
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	163	223
Omistusyhteisyrittäjä	0	0
Muilta	0	0
Osinkotuotot yhteensä	164	223
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Saman konsernin yrityksiltä	2	0
Korkotuotot muilta	0	0
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä	3	0
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	0	0
Muilta	0	0
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	1	0
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-1	-3
Muilla	-50	-56
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	-51	-59
Kurssierot	-4	-13
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	112	151
Korkotuottojen ja -kulujen yhteismäärät		
Korkotuotot	3	0
Korkokulut	-46	-53
Nettokorot	-43	-53

9. Tilinpäätössiirrot

	2016	2015
Poistoeron muutos		
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	5	-27
Konserniavustukset		
Saadut konserniavustukset	79	202
Tilinpäätössiirrot yhteensä	84	175

10. Tuloverot

	2016	2015
Tuloverot varsinaisesta liiketoiminnasta	95	18
Tuloverot aikaisemmilta vuosilta	0	0
Laskennallisen verosaamisen muutos	0	14
Tuloverot yhteensä	95	32

11. Pysyvät vastaavat

Hankintamenon muutos 2016

Aineettomat hyödykkeet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	1	127	128
Lisäykset	0	26	26
Vähennykset	0	2	2
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.2016	1	151	152
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	1	81	82
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	2	2
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0	8	8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	1	87	88
Tasearvo 31.12.2016	0	64	64

Hankintamenon muutos 2015

Aineettomat hyödykkeet	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	1	116	117
Lisäykset	0	12	12
Vähennykset	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.2015	1	127	128
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	1	73	74
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0	8	8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	1	81	82
Tasearvo 31.12.2015	0	47	47

Hankintamenon muutos 2016

Aineelliset hyödykkeet	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	25	1 193	2 494	108	136	3 957
Lisäykset	0	28	57	20	138	242
Vähennykset	0	37	128	9	14	189
Siirrot erien välillä	0	-19	19	0	0	0
Hankintameno 31.12.2016	26	1 164	2 442	119	260	4 011
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	0	591	1 577	42	0	2 209
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	23	114	9	0	146
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0	32	123	15	0	170
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	0	600	1 587	47	0	2 234
Arvonkorotukset	6	22	0	0	0	28
Tasearvo 31.12.2016	31	586	856	71	260	1 804
Koneiden ja laitteiden tasearvo						856

Hankintamenon muutos 2015

Aineelliset hyödykkeet	Maa-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	25	1 137	2 222	86	213	3 685
Lisäykset	0	62	236	22	0	321
Vähennykset	0	6	32	0	10	48
Siirrot erien välillä	0	0	67	0	-67	0
Hankintameno 31.12.2015	25	1 193	2 494	108	136	3 957
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	563	1 486	35	0	2 084
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	6	32	0	0	38
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	0	34	122	7	0	163
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	591	1 577	42	0	2 209
Arvonkorotukset	6	22	0	0	0	28
Tasearvo 31.12.2015	31	624	918	66	136	1 776
Koneiden ja laitteiden tasearvo						872

Sijoitukset	Osuudet saman konsernin yhteisöissä	Saamiset saman konsernin yhteisöiltä	Osuudet omistusyhteis- yhteisöissä	Saamiset omistus- yhteisöiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	2 377	1	0	0	4	0	2 382
Lisäykset	0	73	0	46	0	0	119
Vähennykset	404	1	0	0	0	0	406
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2016	1 973	73	0	46	3	0	2 096
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	0	0	0	0	0	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	0	0	0	0	0	0	0
Tasearvo 31.12.2016	1 973	73	0	46	3	0	2 096

Sijoitukset	Osuudet saman konsernin yhteisöissä	Saamiset saman konsernin yhteisöiltä	Osuudet omistusyhteis- yhteisöissä	Saamiset omistus- yhteisöiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	2 445	4	0	0	4	44	2 497
Lisäykset	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset	69	2	0	0	0	44	115
Hankintameno 31.12.2015	2 377	1	0	0	4	0	2 382
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	0	0	0	0	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	0	0	0	0	0	0
Tasearvo 31.12.2015	2 377	1	0	0	4	0	2 382

Korolliset ja korottomat saamiset

	2016	2015
Korollinen	119	2
Koroton	0	0
	119	2

12. Arvonkorotukset

	Arvon- korotukset	Lisäykset	Vähennykset	Arvon- korotukset
Maa-alueet	6	0	0	6
Rakennukset	22	0	0	22
Arvonkorotukset yhteensä	28	0	0	28

Arvonkorotusten periaatteet ja arvonmäärittäminen

Arvonkorotukset perustuvat tekoetken laskennalliseen nykykäyttöarvoon. Arvonkorotuksista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa.

13. Vaihto-omaisuus

	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	372	247
Valmiit tuotteet ja tavarat	367	309
Ennakkomaksut	7	6
	747	562
Jälleenhankintahinta	758	562
Kirjanpitoarvo	747	562
Erotus	11	0

14. Pitkäaikaiset saamiset

	2016	Oikaistu 2015
Pitkäaikaiset ennakkomaksut	2	3
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut pitkäaikaiset saamiset	9	0
Laskennalliset verosaamiset	8	4
	19	7

15. Lyhytaikaiset saamiset

	2016	Oikaistu 2015
Myyntisaamiset	345	261
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	289	212
Muut saamiset	134	254
Siirtosaamiset	91	3
Yhteensä	513	470
Saamiset omistusyhteisyryksiltä		
Myyntisaamiset	27	0
Muut saamiset	0	0
Yhteensä	27	0
Muut saamiset	84	35
Siirtosaamiset	72	146
	1 041	912
Siirtosaamiset	2016	2015
Korot	2	4
Johdannaispöytäkirjat	151	133
Muut	10	13
	163	150

Konsernitilisaamiset on luonteensa mukaisesti esitetty lyhytaikaisena saamisena. Aiemmin esitetty pitkäaikaisena.

16. Oman pääoman muutos

	2016	Oikaistu 2015
Osakepääoma 1.1.	40	40
Osakepääoma 31.12.	40	40
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-5	0
Lisäykset	4	1
Vähennykset	-22	-7
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-22	-5
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	5	0
Omien osakkeiden luovutus	3	5
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	8	5
Kertyneet voittovarot 1.1.	1 406	1 123
Maksetut osingot	-256	-166
Tilikauden voitto	534	450
Kertyneet voittovarot 31.12.	1 685	1 406
Aktivoidut kehittämismenot	0	0
Jakokelpoiset voittovarot	1 670	1 406

17. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2016	2015
Poistoero	925	931

18. Pakolliset varaukset

	2016				2015			
	Uudelleen- järjestelyvaraukset	Ympäristö- varaukset	Päästöoikeuksien palautus- velvollisuus	Yhteensä	Uudelleen- järjestelyvaraukset	Ympäristö- varaukset	Yhteensä	
Tilikauden alussa 1.1.	3	2	0	5	8	3	12	
Varausten lisäykset	0	1	2	3	0	0	0	
Varausten vähennykset	3	0	0	3	5	2	7	
Tilikauden lopussa 31.12.	0	3	2	5	3	2	5	

19. Vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma	2016	Oikaistu 2015
Joukkovelkakirjalainat	954	1 194
Lainat rahoituslaitoksilta	0	70
Saadut ennakot	1	0
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut pitkäaikaiset velat	150	0
Muut pitkäaikaiset velat	3	3
Siirtovelat	5	4
	1 114	1 271
Viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua erääntyvät korolliset velat	2016	2015
Joukkovelkakirjalainat	497	497
Lainat rahoituslaitoksilta	0	3
	497	500

Pitkäaikaisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää, ja käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöshetken markkinakorolla tai tilinpäätöshetken markkina-arvon avulla. Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo oli 1 261 milj. euroa (2015: 1 238 milj.euroa), joista 1 211 milj. euroa kuuluu käyvän arvon hierarkiassa luokkaan 1 ja 50 milj. euroa luokkaan 2. Muiden pitkäaikaisten velkojen käyvät arvot eivät poikkea merkittävästi niiden kirjanpitoarvoista.

Lyhytaikainen vieras pääoma	2016	Oikaistu 2015
Joukkovelkakirjalainat	250	300
Lainat rahoituslaitoksilta	0	7
Saadut ennakot	0	41
Ostovelat	667	480
Velat saman konsernin yrityksille		
Saadut ennakot	0	1
Ostovelat	43	84
Muut lyhytaikaiset velat	1 138	1 176
Siirtovelat	45	0
Yhteensä	1 226	1 261
Velat omistusyhteisyriyksille		
Ostovelat	0	0
Yhteensä	0	0
Muut lyhytaikaiset velat	338	297
Siirtovelat	260	204
	2 742	2 590

Konsernitilivelat on luonteensa mukaan esitetty lyhytaikaisina velkoina. Aiemmin esitetty pitkäaikaisena.

Lyhytaikaisten korottomien velkojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvistä arvosta. Lyhytaikaisten korollisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää ja käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöshetken markkinakorolla tai tilinpäätöshetken markkina-arvon avulla. Joukkovelkakirjalainojen käypä arvo oli 252 milj. euroa (2015: 311 milj.euroa), joista 252 milj. euroa kuuluu käyvän arvon hierarkiassa luokkaan 1. Muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot eivät poikkea merkittävästi niiden kirjanpitoarvoista.

Lyhytaikaiset siirtovelat	2016	2015
Palkat ja henkilösivukulut	53	59
Korot	21	27
Verot	9	7
Johdannaissopimukset	222	111
Muut	0	0
	306	204

Korolliset ja korottomat velat	2016	2015
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Korollinen	1 099	1 267
Koroton	16	4
	1 114	1 271
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Korollinen	1 365	1 478
Koroton	1 377	1 111
	2 742	2 590

Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut

Listatut joukkovelkakirjat	Koron peruste	Korko, %	Efektii- vinen korko, %	Valuutta	Nimellis- arvo milj.	Tasearvo milj. euroa
2012/2017	Kiinteä	4,0000	4,0650	EUR	250	252
2012/2019	Kiinteä	4,0000	4,0780	EUR	400	437
2015/2022	Kiinteä	2,1250	2,2080	EUR	500	522
Yhteensä 31.12.2016						1 211

Lisäksi, ei-julkinen, vaihtuvakorkoinen Private Placement -laina 50 milj. euroa (2011/2018).

20. Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset	2016	2015
Leasingvastuut		
Vuoden sisällä erääntyvät	3	3
Yli vuoden kuluttua erääntyvät	3	3
	6	5
Vastuusitoumukset omasta puolesta		
Kiinteistökiinnitykset	17	17
Annetut pantit	0	0
Muut vakuudet	18	14
	35	31
Vastuusitoumukset konserniyritysten puolesta		
Takaukset	94	102
	94	102
Vastuusitoumukset omistusyhteisyritysten puolesta		
Takaukset	1	1
	1	1
Vastuusitoumukset muiden puolesta		
Takaukset	2	2
	2	2
Vastuusitoumukset yhteensä	137	141

21. Johdannaissopimukset

Korko- ja valuuttajohdannaisten nimellisarvot	2016			2015		
	Voimassaoloaika		Yhteensä	Voimassaoloaika		Yhteensä
	< 1 vuosi	1–3 vuotta		< 1 vuosi	1–4 vuotta	
Rahavirran suojaukseen määritellyt johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	50	50	0	50	50
Valuuttatermiinit	967	0	967	522	0	522
Valuuttaoptiot						
- Ostetut	178	0	178	283	0	283
- Asetetut	178	0	178	283	0	283
	1 323	50	1 373	1 088	50	1 138
Käyvän arvon suojaukseksi määritellyt johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	100	200	300	250	300	550
	100	200	300	250	300	550
Ilman suojauslaskentaa olevat johdannaissopimukset						
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Valuuttatermiinit	1 119	0	1 119	821	0	821
Konsernin sisäiset valuuttatermiinit	467	0	467	345	0	345
Valuuttaoptiot						
- Ostetut	0	0	0	293	0	293
- Asetetut	0	0	0	0	0	0
Konsernin sisäiset valuuttaoptiot						
- Ostetut	210	0	210	175	0	175
- Asetetut	210	0	210	118	0	118
	2 006	0	2 006	1 752	0	1 752

¹⁾ Koronvaihtosopimukset erääntyvät 1–3 vuodessa.

Hyödykejohtannaisten määrät	2016			2015		
	Määrä miljoonaa bbl Voimassaoloaika			Määrä miljoonaa bbl Voimassaoloaika		
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä
Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ²⁾						
Termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat hyödykejohtannaiset pl. sähkö- ja kaasujohdannaiset ³⁾						
Termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	28	0	29	16	0	16
- Ostosopimukset	19	0	19	8	0	8
Konsernin sisäiset termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	15	0	15	5	0	5
- Ostosopimukset	16	0	17	4	0	4
	78	2	80	33	0	33

Ilman suojauslaskentaa olevat sähkö- ja kaasujohdannaiset	Määrä GWh Voimassaoloaika			Määrä GWh Voimassaoloaika		
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä	< 1 vuosi	1–3 vuotta	Yhteensä
	Termiinit ja futuurit					
- Myyntisopimukset	0	0	0	0	0	0
- Ostosopimukset	1 716	665	2 381	1 548	884	2 432
Konsernin sisäiset termiinit ja futuurit						
- Myyntisopimukset	765	196	961	571	263	834
- Ostosopimukset	0	0	0	0	0	0
	2 481	861	3 342	2 119	1 147	3 266

²⁾ Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ovat öljyjohtannaisia.

³⁾ Hyödykejohtannaiset ilman suojauslaskentaa sisältävät öljy-, kasviöljy- ja sähkö- ja kaasujohdannaisia. Ne ovat trading-tarkoituksessa solmittuja johdannaisopimuksia ja rahavirran suojausliikkeitä, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Johdannaisopimusten käyvät arvot	Käypä arvo 2016				Käypä arvo 2015			
	Positiivinen		Negatiivinen		Positiivinen		Negatiivinen	
Korko- ja valuuttajohdannaiset	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–4 vuotta	< 1 vuosi	1–4 vuotta
Rahavirran suojaukseen määritellyt johdannaisopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	2	0	0	0	4
Valuuttatermiinit	0	0	15	0	1	0	14	0
Valuuttaoptiot								
- Ostetut	1	0	3	0	0	0	3	0
- Asetetut	5	0	8	0	1	0	2	0
	6	0	32	2	3	0	19	4
Käyvän arvon suojaukseksi määritellyt johdannaisopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	8	0	0	5	11	0	0
	0	8	0	0	5	11	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat johdannaisopimukset								
Koronvaihtosopimukset ¹⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
Valuuttatermiinit	0	0	15	0	4	0	3	0
Konsernin sisäiset valuuttatermiinit	11	0	1	0	11	0	0	0
Valuuttaoptiot								
- Ostetut	1	0	3	0	2	0	0	0
- Asetetut	0	0	8	0	0	0	0	0
Konsernin sisäiset valuuttaoptiot								
- Ostetut	0	0	1	0	0	0	1	0
- Asetetut	5	0	0	0	0	0	0	0
	17	0	28	0	17	0	4	0

¹⁾ Koronvaihtosopimukset erääntyvät 3 vuodessa.

Hyödykejohtannaiset	Käypä arvo 2016				Käypä arvo 2015			
	Positiivinen		Negatiivinen		Positiivinen		Negatiivinen	
	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta	< 1 vuosi	1–3 vuotta
Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ²⁾								
Termiinit ja futuurit								
- Myyntisopimukset	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilman suojauslaskentaa olevat hyödykejohtannaiset ³⁾								
Termiinit ja futuurit								
- Myyntisopimukset	10	0	91	0	75	0	5	0
- Ostosopimukset	43	1	22	0	18	0	19	2
Konsernin sisäiset termiinit ja futuurit								
- Myyntisopimukset	14	0	36	0	3	0	18	0
- Ostosopimukset	60	0	10	0	5	0	32	0
	127	1	159	0	101	0	74	2

²⁾ Rahavirran suojaukseen määritellyt hyödykejohtannaiset ovat öljyjohtannaisia.

³⁾ Hyödykejohtannaiset ilman suojauslaskentaa sisältävät öljy-, kasviöljy- ja sähkö- ja kaasujohtannaisia. Ne ovat trading-tarkoituksessa solmittuja johdannaissopimuksia ja rahavirran suojauslaskentaa.

Täsmäytys taseeseen	2016				2015			
	Varat		Velat		Varat		Velat	
	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset
Johdannaissopimukset	151	9	219	3	126	11	97	6

Käyvän arvon määrittäminen

Johdannaissopimukset on alun perin merkitty taseeseen ja uudelleenarvostettu tilinpäätöspäivänä käypiin arvoihin, eli hintaan, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Koronvaihtosopimusten käyvät arvot ovat ennustettujen tulevien kassavirtojen nykyarvoja. Valuuttatermiinisopimukset on laskettu käyttämällä arvonmääritysmalleja ja markkinanoteerauksia 30.12.2016. Valuuttaoptioiden käyvät arvot on laskettu käyttä-

mällä markkinanoteerauksia 30.12.2016 ja Black and Scholes -optioarvostumallia.

Hyödykepörsseissä noteerattujen johdannaissopimusten käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin.

Hyödykepörskien ulkopuolella tehtyjen hyödykejohtannaisten käyvät arvot perustuvat niistä aiheutuvien markkinanoteerausten mukaisten kassavirtojen nykyarvoon.

Johdannaissopimusten käyvän arvon hierarkia	2016				2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Rahoitusvarat								
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset								
Korkojohdannaiset		8		8		0		0
Valuuttajohdannaiset		0		0		0		0
Hyödykejohdannaiset	0	1	0	1	0	0	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat		0	5	5		0	5	5
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset								
Korkojohdannaiset		0		0		0		0
Valuuttajohdannaiset		7		7		6		6
Hyödykejohdannaiset	25	102	0	127	42	59	0	101
Rahoitusvelat								
Pitkäaikaiset johdannaissopimukset								
Korkojohdannaiset		2		2		0		0
Valuuttajohdannaiset		0		0		0		0
Hyödykejohdannaiset		0		0		2		2
Lyhytaikaiset johdannaissopimukset								
Korkojohdannaiset		0		0		0		0
Valuuttajohdannaiset		58		58		22		22
Hyödykejohdannaiset	58	101		159	6	68	0	74

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit luokitellaan tasoihin käyvän arvon määrittämiseen käytettävien arvostusmenetelmien syöttötietojen perusteella:

Taso 1: syöttötiedot täysin samanlaisille varoille ja veloille toimivilla markkinoilla noteerattuja (oikaisemattomia) hintoja

Taso 2: syöttötiedot muita kuin tasolle 1 kuuluvia hintoja, jotka ovat havainnointavissa varoille tai veloille joko suoraan tai epäsuorasti

Taso 3: varoja tai velkoja koskevat syöttötiedot, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot)

22. Muut vastuut

Kiinteistöinvestoinnit

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuonna 2008 tai sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonalisäverovähennyksiä, mikäli kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistuskauden aikana.

23. Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osakkeet kpl	Osuus-%	Kirjanpito- arvo 31.12.2016 1 000 euroa
Tytäryritykset				
Kiinteistö Oy Espoon Keilaranta 21	Suomi	16 000	100,00	36 725
LLC Neste Saint-Petersburg	Venäjä	10	100,00	58 427
Navidom Oy	Suomi	50	50,00	1
Neste Eesti AS	Viro	10 000	100,00	5 927
Neste Jacobs Oy	Suomi	2 100	60,00	438
Neste Markkinointi Oy	Suomi	210 560	100,00	51 467
Neste AB	Ruotsi	2 000 000	100,00	23 972
Neste Components Finance B.V.	Alankomaat	40	100,00	8 022
Neste Affiliate B.V.	Alankomaat	26 090	100,00	19 177
Neste Insurance Limited	Guernsey	7 000 000	100,00	3 000
Neste N.V.	Belgia	4 405 414	99,99	13 753
Neste (Suisse) S.A.	Sveitsi	200	100,00	62
Neste US, Inc.	Yhdysvallat	1 000	100,00	19 528
Neste Renewable Fuels Oy	Suomi	200	100,00	1 676 901
Neste Shipping Oy	Suomi	101	100,00	55 452
				1 972 852
Omistusyhteisyritykset				
A/B Svartså Vattenverk - Mustijoen Vesilaitos O/Y	Suomi	14	40,00	124
Kilpilahden Voimalaitos Oy	Suomi	2 000	40,00	200
Neste Arabia Co. Ltd.	Saudi-Arabia	480	48,00	0
Porvoon Alueverkko Oy	Suomi	40	33,33	7
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	Suomi	630	31,50	5
Vaskiluodon Kalliovarasto Oy	Suomi	330	50,00	7
				343

	Kotipaikka	Osakkeet kpl	Osuus-%	Kirjanpito- arvo 31.12.2016 1 000 euroa
Muut osakkeet ja osuudet				
CLEEN Oy	Suomi	100		100
East Office of Finnish Industries Oy	Suomi	1		10
Kiinteistö Oy Anttilankaari 8	Suomi	51		545
Kiinteistö Oy Himoksen Aurinkopaikka	Suomi	51		457
Kiinteistö Oy Katinkullan Hiekkaniemi	Suomi	102		903
Kiinteistö Oy Katinkultaniemi	Suomi	51		398
Kiinteistö Oy Kuusamon Tähti 1	Suomi	51		457
Kiinteistö Oy Laavutieva	Suomi	51		311
Kiinteistö Oy Lapinniemi & Osakeyhtiö Lapinniemi	Suomi	24		125
Posintra Oy	Suomi	190		34
				3 340
Puhelinosaakkeet ja -osuudet				
Elisa Oyj	Suomi	1		0
Pietarsaaren Seudun Puhelin Oy	Suomi	3		1
Osuuskunta PPO	Suomi	1		0
Savonlinnan Puhelinosuuskunta SPY	Suomi	1		1
				2
				63
Liittymismaksut				
				63
Yhteensä				1 976 600

24. Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Nesteellä on vireillä kaksi valitusta hallintotuomioistuimissa biopolttoaineiden jakeluvelvoitelainsäädännön perusteella määrätyistä seuraamusmaksuista, joiden määrä on yhteensä noin 62 miljoonaa euroa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on vireillä valitus vuonna 2014 määrätystä noin 44 miljoonan euron seuraamusmaksusta. Tulli on valituksen vireillä olosta huolimatta palauttanut seuraamusmaksun Nesteelle elokuussa 2015. Helsingin hallinto-oikeudessa on vireillä valitus vuonna 2015 määrätystä ja kuluksi kirjatusta noin 17 miljoonan euron seuraamusmaksusta. Molemmissa tapauksissa Neste katsoo, että se on toiminut lain ja viranomaisohjeiden mukaisesti ja että seuraamusmaksut ovat ristiriidassa lain ja yleisten periaatteiden kanssa.

Nesteellä on vireillä muutoksenhakuasia vientimenettelyyn asetetuista tuotteista kannetusta valmisteverosta. Suomen tulli määräsi vuonna 2016 Nesteelle maksettavaksi valmisteveroa, veronlisäystä ja veronkorotusta yhteensä noin 16 miljoonaa euroa valmisteveron alaisten tuotteiden siirtoon käytettävän EMCS-järjestelmän virheellisen käytön vuoksi. Maksu on kirjattu kuluksi tilikaudella 2016. Neste katsoo kuitenkin, että valmisteveroa ei voi määrätä maksettavaksi EMCS-järjestelmän käyttöön liittyvän virheen vuoksi, kun tuotteet on asetettu vientimenettelyyn ja ne ovat riidattomasti poistuneet EU:n alueelta. Neste katsoo, että valmisteveron määrääminen maksettavaksi on ristiriidassa EU:n valmisteverolainsäädännön tarkoituksen, yleisen suhteellisuusperiaatteen ja Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön kanssa. Neste tulee vaatimaan oikaisua päätökseen veroviranomaiselta.

Joulukuussa 2016 Suomen tulli päätti – poiketen aikaisemmasta päätösesityksestään ja Nesteen lausunnon johdosta – olla kantamatta yhteensä noin 18 miljoonan euron valmisteveroa, veronlisäystä ja veronkorotusta kahdesta vuonna 2013 vientimenettelyyn asetetusta ja Suomesta pois kuljetetusta laivatoimituksesta. Veroasiamies on vaatinut päätökseen oikaisua eikä päätös ole vielä lainvoimainen. Neste katsoo, että vientimenettelyyn asettaminen on ollut näissä tapauksissa oikea menettely ja että Suomen tullin päätöstä ei tule muuttaa. Konsernitilinpäätökseen ei ole kirjattu varausta, koska taloudellista hyötyä ilmentävien voimavarojen siirtymistä pois yhtiöstä pidetään epätodennäköisenä.

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöksi ja hallituksen toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen allekirjoitus

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöksi ja hallituksen toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen allekirjoitus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2016 olivat 1 670 miljoonaa euroa. Hallitus ehdottaa, että Neste Oyj jakaa vuodelta 2016 osinkoa 1,30 euroa osaketta kohti eli yhteensä 332 miljoonaa euroa. Loppuosa jakokelpoisista varoista jätetään voittovaroihin.

Espoossa 6. päivänä helmikuuta 2017

Jorma Eloranta

Maija-Liisa Friman

Laura Raitio

Jean-Baptiste Renard

Willem Schoeber

Kirsi Sormunen

Marco Wirén

Matti Lievonen
toimitusjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 6. päivänä helmikuuta 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
tilintarkastusyhteisö

Markku Katajisto
KHT

Tilintarkastuskertomus

Neste Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Neste Oyj:n (y-tunnus 1852302-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tarkastuksen yleinen lähestymistapa

Yhteenveto

Olennaisuus

- Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus oli 40 miljoonaa euroa

Konsernitarkastuksen laajuus

- Tilintarkastuksemme on käsittänyt konsernin kaikki merkittävät jalostamot sekä valitut myyntiyhtiöt.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Liikevaihdon tuloutusajankohta
- Vaihto-omaisuuden arvostus
- Tuloverot
- Järjestelmäympäristö ja sisäiset kontrollit
- Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten seuraavassa taulukossa kuvatun konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus

40 miljoonaa euroa

Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde

4 prosenttia tuloksesta ennen veroja

Perustelut vertailukohteen valinnalle

Valitsimme olennaisuuden määrittämisen vertailukohteeksi tuloksen ennen veroja, koska käsityksemme mukaan tilinpäätöksen lukijat käyttävät yleisimmin sitä arvioidessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi se on yleisesti hyväksytty määrittelyperuste. Valitsimme sovellettavaksi prosenttiosuudeksi 4 %, joka on tilintarkastusstandardeissa yleisesti hyväksytyjen määrällisten rajojen puitteissa.

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuuden määrittäminen

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit. Tilintarkastuksen laajuuteen ovat sisältyneet jalostamot ja toiminnot Suomessa, Sveitsissä, Singaporessa, Alankomaissa ja Yhdysvalloissa, kattaen tärkeimmät yhtiöt Öljytuotteiden, Uusiutuvien tuotteiden sekä Öljyn vähittäismyynnin segmenteissä. Olemme edellä mainituissa raportointiyksiköissä suoritettujen tilintarkastustoimenpiteiden, sekä konsernin tasolla suorittamiemme lisätarkastustoimenpiteiden, kautta hankkineet riittävän määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konsernin taloudellisista tiedoista kokonaisuutena konsernitilinpäätöstä koskevan lausuntomme perustaksi.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyiden riski.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Liikevaihdon tuloutusajankohta

Katso liitetiedot 2 ja 7 tilinpäätöksestä
Konsernilla on useita erilaisia tulovirtoja Öljytuotteiden, Uusiutuvien tuotteiden ja Öljyn vähittäismyynnin segmenteissä.

Sekä Öljytuotteiden että Uusiutuvien tuotteiden segmenteissä tapahtuu toimituksia, joiden voidaan katsoa olevan yksittäin tarkasteltuina merkittäviä. Katsomme, että näissä segmenteissä lähellä tilikauden loppua toteutuviin liiketapahtumiin liittyy riski siitä, että liiketapahtumia kirjattaisiin väärälle tilikaudelle (katko). Öljyn vähittäismyynti -segmentin liikevaihto koostuu lukuisista pienistä liiketapahtumista, maksuajat ovat lyhyitä, tapahtumat eivät ole monimutkaisia ja automatisointi on viety pitkälle, joten katkoon liittyvä riski on siellä pienempi.

Näin ollen katkoon kohdistuva työmme on painottunut Öljytuotteet-segmenttiin ja Uusiutuvat tuotteet -segmenttiin

Vaihto-omaisuuden arvostus

Katso liitetiedot 2 ja 22 tilinpäätöksestä

Konsernilla on merkittäviä määriä vaihto-omaisuutta sekä Öljytuotteet -segmentissä että Uusiutuvat tuotteet -segmentissä. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisointiarvoon. Laskelmat ovat monimutkaisia, ja niihin sisältyy eri lähteistä saatavia syöttötietoja, mistä aiheutuu virheriskiä. Olemme tämän johdosta keskittyneet varaston arvostuksen oikeellisuuteen tarkastuksessa.

Öljytuotteet -segmentin tuotteet on jalostettu yhdestä raaka-aineesta, joka on raakaöljy, kun taas Uusiutuvat tuotteet -segmentin tärkein tuote, Neste uusiutuva diesel, valmistetaan useista erilaisista raaka-aineista.

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Vastasimme katkoon liittyvään virheellisuuden riskiin testaamalla tuloutukseen liittyviä kontroleja sekä tarkastamalla taseeseen sisältyviä saldoja ja yksittäisiä tapahtumia, jotka ovat toteutuneet joko välittävästi ennen vuoden vaihdetta tai heti sen jälkeen.

Konsernin manuaalisten ja automatisoitujen kontrollien testauksessa keskityimme kontroleihin, jotka koskevat myyntitapahtumien oikea-aikaista ja oikein tapahtuvaa kirjaamista.

Testasimme konsernin järjestelmien tuottamia raportteja, joiden perusteella myynti jaksotetaan tilikauden lopussa, sekä tarkastimme yksittäisiä jaksotettuja myyntitapahtumia ja taseeseen sisältyviä myyntisaamissaldoja.

Yksittäisten tapahtumien tarkastus painottui Öljytuotteet-segmentin ja Uusiutuvat tuotteet -segmentin tapahtumiin, jotka ovat toteutuneet lähellä tilikauden loppua. Hankimme myyntisopimusten ehtojen ja toimitusasiakirjojen tai järjestelmästä tuotettujen raporttien perusteella evidenssiä sen tueksi, että tulouttaminen on tapahtunut oikea-aikaisesti.

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuteen kuuluvien hyödykkeiden hankintameno määritetään olettaen, että hyödykkeet on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu (FIFO-periaate). Tarkastustoimenpiteemme keskittyivät varaston arvotukseen alla olevien kuvausten mukaisesti.

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoa tai sitä alempana nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuteen kuuluvien hyödykkeiden hankintameno määritetään olettaen, että hyödykkeet on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu (FIFO-periaate). Tarkastustoimenpiteemme keskittyivät varaston arvotukseen alla olevien kuvausten mukaisesti.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Uusiutuvat tuotteet

Uusiutuvat tuotteet -segmentissä vaihto-omaisuuden kuvastaa ostohintoja, joihin vaikuttavia tekijöitä ovat erilaisten raaka-aineiden, kuten jäte- ja tähdeaineiden ja kasviöljyjen, markkinahinnat sekä ostettujen raaka-aineiden jakautuminen.

Vaihto-omaisuuden nettorealisointiarvo vastaa johdon parasta arviota todennäköisistä myyntihinnoista, jotka riippuvat useista eri tekijöistä, sekä myynnin odotetusta jakautumisesta raaka-aineittain.

Öljytuotteet

Öljytuotteet-segmentissä vaihto-omaisuuden hankintameno kuvastaa ostohintoja, joihin raakaöljyn markkinahinnat vaikuttavat, sekä jalostuskustannuksia.

Vaihto-omaisuuden nettorealisointiarvoon vaikuttavat jalostettujen tuotteiden kuten bensiinin ja dieselin markkinahinnat sekä raakaöljyn hinnat.

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Uusiutuvat tuotteet

Tarkastimme raaka-aineiden ja esikäsiteltyjen tuotteiden hankintamenoa tekemällä vertailuja ostolaskuihin. Varmistimme samalla siitä, että FIFO-periaatetta on sovellettu oikein ja oikeita ostohintoja käytetty.

Valmiiden tuotteiden hankintamenoa tarkastuksessa varmistimme, että tuotannossa käytettyjen raaka-aineiden hinnat täsmäävät raaka-aineiden ostolaskuihin. Lisäksi tarkastimme, että varastoon aktivoidut tuotantokustannukset perustuvat jalostamokustannuksiin ja ovat asianmukaisia.

Nettorealisointiarvon tarkastuksemme kattoi raaka-aineet, esikäsitellyt tuotteet ja valmiit tuotteet. Vertasimme raaka-aineita ja esikäsiteltyjä tuotteita relevantteihin markkinahintoihin, jos sellaisia on ollut saatavilla. Jos markkinahintaa ei ole ollut saatavilla tuotteelle, vertasimme varaston arvoa raaka-ainetasolla jälleenhankintahintaan tai viimeisimpien hankintojen ostohintojen keskiarvoon. Tarkastimme valmiiden tuotteiden nettorealisointiarvon vertaamalla vuoden viimeisimmän kuukauden myyntien keskihintaa varastossa olevan valmiin tuotteen varastoarvoon. Vertailuissa varmistimme, että alimman arvon periaate toteutuu.

Öljytuotteet

Vertasimme raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden hankintamenoa ostolaskuihin ja varmistimme, että FIFO-periaatetta on sovellettu oikein ja oikeita ostohintoja käyttäen. Tarkastimme jalostuksesta aiheutuneita menoja asianomaisten jalostamojen toteutuneiden jalostuskustannusten perusteella.

Nettorealisointiarvon tarkastuksemme on kattanut otoksen valmiita tuotteita ja raaka-aineita. Vertasimme kunkin erän hankintamenoa saman yhdisteen asiaankuuluvaan markkinahintaan. Jos täsmälleen samanlaista yhdistettä ei ole saatavissa markkinoilla, käytimme vertailussa samankaltaisten yhdisteiden markkinahintoja.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Tuloverot

Katso liitetiedot 2 ja 14 tilinpäätöksestä

Konserni toimii useissa eri maissa. Konsernitilinpäätöksen tuloverot riippuvat verotettavaan tuloon sovellettavista verokannoista, jotka puolestaan riippuvat siitä, missä maassa tulo on ansaittu.

Määritimme tuloverot tilintarkastuksen painopistealueeksi, koska on olemassa riski ettei kaikkia määräyksiä ole huomioitu oikein ja että verokulu saatetaan esittää väärän suuruisena.

Järjestelmäympäristö ja sisäiset kontrollit

Konsernin järjestelmäympäristö on hajanainen toimintasegmenttien erilaisesta luonteesta johtuen.

Hajanaisesta järjestelmäympäristöstä aiheutuu riskejä, jotka liittyvät järjestelmiin pääsyn valvontaan, muutosten hallintaan ja eri järjestelmien väliseen tiedonsiirtoon. Olemme tämän takia määrittäneet järjestelmäympäristön tilintarkastuksen painopistealueeksi.

Johto on pienentänyt tätä riskiä manuaalisten kontrollien avulla.

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Arvioimme verosäännösten noudattamista asiaankuuluissa maissa.

Laskimme uudelleen sekä kauden verotettavaan tuloon perustuvan verokulun että taseeseen sisältyvän verovelan kaikissa merkittävässä toimipaikoissa. Varmistimme sovelletut verokannat paikallisen lainsäädännön ja veroviranomaisten tekemien päätösten perusteella.

Tarkastimme taseeseen sisältyvät laskennalliset verot sekä laskennallisten verojen muutoksen vaikutuksen tuloslaskelmassa laskemalla ne uudelleen.

Vastasimme hajanaisesta järjestelmäympäristöstä aiheutuviin riskeihin testaamalla sekä järjestelmiin että liiketoimintaprosesseihin liittyviä kontrolleja. Tarkastimme tämän lisäksi riittävän määrän yksittäisiä tapahtumia.

Keskeisten IT-järjestelmien osalta keskityimme järjestelmien pääsy- ja muutosten hallintakontrolleihin.

Testasimme lisäksi järjestelmien välisiin liittyviin ja eri järjestelmien väliseen tiedonsiirtoon liittyviä kontrolleja.

Havaitsimme tiettyjä heikkouksia eräissä kontrolleissa, jotka liittyvät keskeisten järjestelmien pääsynvalvontaan. Olemme raportoineet näistä heikkouksista johdolle, ja sisällytimme tarkastustoimenpiteisiimme tarpeellisen määrän yksittäisten tapahtumien tarkastusta vähentääksemme heikkouksista johtuvia riskejä tilintarkastuksessa riittävän alhaiselle tasolle.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Katso liitetiedot 2 ja 35 tilinpäätöksestä

Neste on asianosaisena muutamissa oikeusprosesseissa, osassa kantajana ja osassa vastaajana. Näiden joukossa on joitakin kanteita, joiden menestymisen johto on arvioinut erittäin epätodennäköiseksi. Tällöin kanteita ei ole käsitelty kirjanpidossa eikä esitetty liitetiedoissa. Useissa tapauksissa Neste on nostonut vastakanteita toista osapuolta vastaan.

Konserni on myös ollut joidenkin tullin tekemien selvitysten kohteena, ja osa niistä on edelleen meneillään.

Riita-asioiden ja mahdollisten oikeusprosessien kirjanpitokäsittelyä koskevaan arviointiin liittyy johdon harkintaa, erityisesti kanteen menestymisen todennäköisyyden arvioinnissa, ja olemme tämän takia määrittäneet ne tilintarkastuksen painopistealueeksi. Kan-teista johtuva riski liittyy etenkin siihen, onko tilinpäätöksessä esitetty niistä riittävät tiedot ja onko tilinpäätökseen merkitty riittävästi varauksia.

Emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole sellaisia tilintarkastuksen kannalta keskeisiä seikkoja, joista olisi viestittävä kertomuksessamme.

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Konsernitilinpäätöksessä esitettävien tietojen riittävyyteen ja siihen merkittyjen varausten riittävyyteen liittyvään riskiin vastaamiseksi, hankimme ulkopuoliset vahvistukset suoraan Nesteen oikeudellisilta neuvonantajilta. Keskustelimme tapauksista konsernin johdon kanssa ja kävimme läpi Nesteen ja riita-asioiden muiden osapuolten välistä kirjeenvaihtoa ja dokumentteja. Luimme hallituksen kokousten pöytäkirjat ja kävimme läpi konserniyhtiöiden oikeudellisia kuluja sen varmistamiseksi, että kaikki tapaukset on tunnistettu.

Tarkastimme kirjanpitoon kirjattuja varauksia ja kävimme läpi tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja sen toteamiseksi, ovatko ne edellä kuvattujen toimenpiteidemme perusteella riittävät.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan.

Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä

jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksemme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimin-

takertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 6.2.2017

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Markku Katajisto

KHT